

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить що три місяці

Січень-червень

ч. 60-61

January-June

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

Plastovy Shliakh Magazine
2150 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 4V7

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Тоня Горохович, Зенон Дуда, Володимир Соханівський, Дарія Френнен

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

Річна передплата на 1980 р.: Австралія — 10 австр. дол., Австрія — 100 шіл., Аргентина — 3 ам. дол., Бельгія — 150 бельг. франків, Бразилія — 200 кр., Великобританія — 2 фунти, Франція — 15 фр. франків, Канада — 10 дол., Німеччина — 12.50 нім. марок, США — 10 ам. дол., Швейцарія — 15 шв. франків.

Ціна одного числа: \$2.50.

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного доляра від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine,

published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,

2150 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 4V7

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

**ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ**

Торонто — Канада

ч. 1-2 (60-61)

січень-червень

Редакційна стаття

ПЛАСТОВІ СЕНІОРИ І "ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ"

Вгадуємо, яка буде реакція читачів на це число журналу (воно ж традиційно спізнене, знову з докучливою темою редакційної статті) — одні втішаться появою журналу, як це було минулого року, коли прийшов журнал після довшої перерви, інші приймуть його з посмішкою й не матимуть бажання ознайомитися з його змістом. Та просимо озброїтися терпеливістю, знайти час і таки прочитати хоч головніші статті.

Нам зрозуміла така різна реакція. Бо вже напочатку, ще в 1951 році, коли появилось перше число журналу після відновлення його на еміграції, погляди сеніорів на зміст нашого органу були різні. Виховники хотіли його бачити журналом виключно інструкторським, присвяченим тільки питанням організаційно-виховної праці, сеніори ж активні в громадах уважали, що журнал повинен служити для обміну думок виховних у Пласті громадян. Пластуни, які пройшли природним процесом росту від самовиховання у виховних уладах до УПС, тобто того пластового середовища, що у великій мірі веде працю в Пласті тепер і від праці якого серед пластової дітвори й молоді залежатиме майбутність Пласту, може на-

віть не усвідомляють як слід, який вирішальний вплив вони мають на виховну справу української діаспори.

Два різні погляди щодо завдань журналу пластової думки віддзеркалені і в матеріалах, що були поміщені в П. Шляху за останні роки. Однак останніми місяцями, хоч і не в журналі, але в дискусіях, в листуванні ми вперше почули сумніви — чи доцільно видавати тепер ПШлях, бо, мовляв, стільки труднощів редакційних і фінансових, а така мала з того користь. Досі погрєба журналу не підлягала сумнівам. У 1951 році, коли ми ще були “на колесах” і ніхто з нас ще не був матеріально забезпечений, тоді ми — пластовий актив — були готові співпрацювати з журналом та матеріально забезпечити його існування.

Тому сумнів про потребу журналу — це не тільки справа різниці думок щодо його змісту, але прояв далеко тривожніший, це прояв занепаду пластової думки, зник товариського співжиття, а далі й як наслідок бездіяльності УПС. А бездіяльний УПС, як прямий вислід — бездіяльність УСП.

Щоб думка могла зродитися, щоб нею могли зацікавитись, мати бажання поширити її, потрібен обмін думками, потрібна праця думки, потрібна спонукка бути активним у своїй організації, щоб допомагати їй успішно діяти.

А що рук до праці в Пласті, зокрема тепер, дуже бракує, про це не доводиться тут згадувати. Ми часто чуємо оправдання за брак активності УПС (деяких сеніорів треба ж подизляти!), мовляв, вік змушує їх іти на пенсію в Пласті. Але хіба співпраця з пресою вимагає фізичних сил, хіба ж з послабленням фізичних спроможностей мусить послаблюватись і сила духовна, інтелектуальна? Є ж так багато можливостей бути активними у Пласті старшим сеніорам. Саме вони повинні написати не тільки історію своїх куренів, свого пластового життя (так, як це цікаво зробив тепер М. Утриско), але й ділитися своїми спостереженнями про пластування в теперішніх своїх осередках, своїми думками про причини успіхів і невдач у нашому Пласті сьогодні. Ось, наприклад, який цінний внесок могли б ми внести до збірки виховних матеріалів, коли б успішні дідуні й бабусі поділилися своїм досвідом на тему їх виховних впливів на своїх внуків. А як корисно можуть сеніори проявляти себе, наприклад, у співпраці роїв, гуртків, допомагаючи виховникам розповідями чи підбором

відповідних матеріалів для цих розповідей. І не треба випрацьовувати аж великих доповідей, чи літературних нарисів, щоб їх післати до ПШляху. Вистане тільки лист чи короткий звіт, а редакція може з таких коротких нотаток редакційної пошти скласти цінний матеріал для виховників, для шкіл, для батьків, а науковці використати їх для наукових дослідів.

У цьому числі матеріали різноманітні — мова про теперішнє юнацтво у статтях О. Кузьмович, Євгенії Чайки, О. Бережницького, про початки пластування у США Л. Абрамюк, про працю куреня сеніорок Г. Коренець, про юнацтво в Галичині М. Утриска, багато інформацій про КУПО, про Пленарну Сесію СКВУ, є короткі згадки про працю сеніорів у станціях Нью-Йорк і Монреал, про заходи оживити дію гуртків Пластприяту Н. Чорного, є й дописи старших пластунок про курс УВУ у Маквіллер — Марти Зелік, про працю пластунок у Році Дитини — Діяни Борис та багато іншого. У всіх цих дописах червоною ниткою проходить турбота про долю нашого народу, про молодь, тобто про наше національне майбутнє. Багато чого нас ділить, багато чого перестало непокоїти, а життя вимагає від нас об'єднання, обміну поглядами, живої творчої думки й дії. Тому й так просимо всіх прочитати матеріали й висловитись на порушені в них теми. Хочемо потувати якнайбільше проявів сучасного життя таким, яким воно є, щоб на реальній підставі могли плянувати заходи творення того життя таким, яким ми хочемо його мати. Головне, щоб знати, що пластовий загал думає, бо тільки тоді наш журнал справді буде органом пластової думки (ТГ)

І ще є одно духове начало в нашій людській любові. Це наша потреба в людині. Я не можу жити без почуття і усвідомлення того, що я комусь дорогий, що хтось бачить увесь сенс свого життя лише тому, що є на світі я. Любов — це відданість людині людині. В людській любові вічно горить вогник, який я назвав би духовою готовістю належати іншій людині, бути її любимою істотою. Це не поневолення, а справжнє піднесення особистості. В цьому духовому началі криються корені людської гідності, гордості, самотності особи.

Василь Сухомлинський

Питання пластової ідеології

“ТИ ПОВИНЕН КОМУСЬ СЛУЖИТИ”

Так у популярній пісні висловився Боб Дилан, американський співак. До цього переконання він прийшов після багатьох різних експериментів, якими старався знайти себе й висловити свої погляди й почуття щодо життя та його вартостей. Цим висловом у своїй пісні він виявляє своє розуміння того, що щоб знайти себе, а разом з тим знайти щастя й значення в житті, треба піти поза себе. Комусь треба служити...

Багато людей з обуренням реагує на подібні слова, вбачаючи в них рабство, почуття меншевартості тощо. Так ми реагуємо, мабуть, тому, що такі довгі роки наші предки боролися проти поневолення, що вже саме поняття комусь служити викликає в нас недовір'я та огірчення.

А на ділі воно так і виходить, що кожна людина комусь (а може чомусь) служить. Більшість людей своєму “Я”. Найбільше людей дбають про себе й про те, що їм дає якусь вигоду, користь, прибуток, славу тощо. Інші люди служать різним ідеалам. Деякі з тих ідеалів дуже гарні та світлі. Вони підносять людину до вищого рівня. Але деякі ідеї мнимі, шкідливі, а навіть деструктивні. І деструктивним ідеям можуть люди самовіддано служити, про що багато свідчить історія нашої доби.

Багато з цих служінь справді пов'язані з рабством, бо є речі, які поневолюють людину. Людина, яка хоче служити своєму “Я”, остаточно служить своєму шлункові, або якомусь штучному божкові, витворові власної уяви. Тоді людина сама для себе, а то й для інших, стає тираном, деспотом. Інша людина поневолена ідеєю, яка не є позитивною, але може й вимагає посвяти. Нема сумніву, що багато нацистів й комуністів служили й служать самовіддано, навіть у добрій вірі,

ідеї, яка завела вже багато людей і заводять постійно їх, а то й цілі мільйони, у пропасть.

Треба вибрати нам — кому ми будемо служити. Ми не повинні ось так бездумно піддаватися будь-якій ідеї. Найкраще посвятити себе служінню Тому, хто ради нас став людиною та прийняв муки на хресті, а на третій день воскрес — і нам дарував життя вічне! Для того власне ми створені, у цьому ж знаходимо найвище щастя, бо ж тоді йдемо згідно з Божим пляном та Божим визначенням для нас.

Він єдиний гідний нашого служіння, бо й Сам віддав найбільшу жертву задля нас, нашого спасення та нашого духового росту. Служачи Йому, ми приносимо справді гідну й вартісну службу своїй організації, країні, своєму народові.

Священик Ігор Кутах — капелян Пластової Станиці в Монреалі, Канада.

(Передрук з Інформативного Бюлетеня ПСтаниці Монреал, ч. 2/49, 1980)

НАЦІОНАЛЬНЕ КРЕДО

схвалене 1-им Світовим Конгресом Вільних Українців

Уважаємо за доцільне помістити кінцеву частину доповіді сл. п. ред. Івана Сирника, визначного канадського громадського діяча, довголітнього члена Президії Централі КУК у Вінніпезі та члена Президії Секретаріату СКВУ з першої каденції, в роках 1967-1972, що помер передчасно в 1972 р. Цю частину доповіді сл. п. ред. Івана Сирника 1-ий Конгрес СКВУ, що відбувся в Нью-Йорку в листопаді 1967р., схвалив як “національне кредо” всіх українців, що живуть поза межами Рідного Краю у вільному світі. Тому, що часто в громадському житті діячі покликаються на нього, уважаємо доцільним помістити текст кредо у “П. Ш.”

1) Я є громадянином країни мого поселення через натуралізацію чи народження. Як її громадянин, я шануватиму її демократичні вольності. На випадок небезпеки із зовні я захищатиму її своїм життям і майном. Я користуватимуся тими правами і привілеями, які моя країна своєму громадянину

дає, пам'ятаючи одночасно, що ті права і привілеї накладають на мене певні відповідальності. Я братиму участь в її багатогранному житті: в політиці й економіці, в шкільництві та освіті, і на всіх інших ділянках її життя.

2) Крім громадянства моєї країни, я ще маю своє окреме духове громадянство. Це моя "Свята святих". Я українець і своєї української духовости я за ніяку ціну не зречуся. Я не можу зректися свого українства так, як не можу зректися своїх батьків, і сказати, що їх у мене ніколи не було. Я можу змінити своє державне громадянство, переїхавши в іншу країну і прийнявши там нове громадянство, але я не можу змінити свого національного роду.

3) Я визнаю велику і незаступну роль Церкви в житті народу і завжди підтримуватиму її морально і матеріально. Від своєї української Церкви я сподіватимуся душевного і національного піднесення. Я сподіватимуся, що вона повсякчасно буде сторожем і захисником національних властивостей мого народу. Церква з народом, а народ з Церквою, це — необхідна передумова сили нації і збереження української діяспори.

4) Як українець і християнин, я ніколи не примирюся з комунізмом, чи будь-якою іншою тоталітарною системою та ідеологією. Я твердо стоятиму на позиціях демократизму, бо тільки справжній демократичний лад дає найкращі можливості на вільний розвиток людини і народу.

5) Як громадянинові українського роду, доля країни моїх предків лежить мені близько на серці, хоч я не конечно сподіваюся поїхати в Україну жити, хоч би вона й завтра звільнилася з кайданів окупанта, але я робитиму все, що в моїх силах, з позиції мого державного громадянства, щоб допомогти українському народові визволитися і відновити свою суверенну соборну державу.

6) Я підтримуватиму творчість наших науковців, письменників і мистців, які вносять великий вклад в українську науку, літературу і мистецтво, чого не можуть свобідно робити українці у поневоленій Україні.

7) Я дбатиму про збереження української мови в моему домі, організації й церкві. Я підтримуватиму українські школи, українську пресу та видавництва і плекатиму пошану до українського друкованого слова.

8) Я вестиму себе так, щоб піднести і скріпити добру опінію про українців серед свого довкілля, ширитиму серед моїх співгромадян об'єктивні інформації про Україну і здобуватиму для неї приятелів, уважаючи це одним із засобів моєї допомоги українському народові.

9) Я стоятиму за правопорядок у житті нашої діяспори, плекатиму соборницький дух і змагатиму до того, щоб всеукраїнські інтереси мали пріоритет перед інтересами групи чи партії.

10) У 50-річчя початку Української національної революції, я прирікаю бути вірним ідеалам мого народу, що знайшли своє завершення в створенні незалежної і соборної української держави.

У цьому, Боже, допоможи!

(За "Українським Голосом" з Вінніпегу, ч. 50 з 12 грудня 1973 р.)

У. Пелех

ДРУЖБА ВІДКРИВАЄ СПРАВЖНІЙ СЕНС ЖИТТЯ

Дружба — це насамперед віра в людину, вимогливість до неї і повинність. Чим глибша твоя віра в друга, тим вищою повинна бути вимогливість, тим більше ти зобов'язаний, повинен.

Василь Сухомлинський

Слова "друг", "подруга", "дружба", дуже популярні серед пластунів. Але не всі ми вглиблюємося у їх глибокий зміст, не всі ми аналізуємо ситуації, які так часто є запереченням змісту цих слів. Коли, наприклад, переживаємо прикрість, прочитавши чи почувши наклепи — чи то на себе чи на інших, коли чуємо безпідставні підозріння нас про погані вчинки, очевидно, слова "друг", "подруга" у такому гурті стають пустослів'ям.

У Пласті нас єднають спільна мета, праця для її досягнення та спільні інтерпретації вартостей нашого життя, однакові вимоги щодо наших характерів, спільні переживання тощо. Ціле наше життя пов'язане співжиттям з іншими людьми, ми залежні від інших — в першу чергу від найближчих в родині, а

далі від тих, з якими зустрічаємося на життєвому шляху. Любимо Пласт не тільки тому, що в ньому ми, як старші пережили багато романтики, що на цю романтику склалися не самі тільки юнацькі пригоди, але в найбільшій мірі те, що ми жили в ньому інтенсивним духовим життям. В такому житті були нагоди пережити красу гарної поведінки товаришів, спільні переживання у змагу за досягнення шляхетної мети, у зустрічі з красою природи, у боротьбі за добро і правду, за поліпшення себе самих і своїх товаришів.

У пластовому гуртку дружба виростає на базі гармонійної співпраці і співжиття поміж членами, і між виховником і вихованками. Дружба старшого з молодшими — це збоку виховника відчуття потреб членів, а з боку вихованків почуття безпеки, потреби мати опертя в досвідченішому другові. Цей взаємний обмін духовими багатствами полягає на шляхетному бажанні дати з себе якесь добро товаришам. Ось один з членів старається підготувати цікаву програму на сходу, на прогулянку, на товариську зустріч, інший ділиться з усіма прочитаною книжкою, враженнями з поїздки, спостереженнями над природою, над поведінкою людей в особливій ситуації.

З цікавої розмови на справді будуючі молодь теми часто випливають корисні пляни діяльності, виростають позитивні емоції. У такій турботі про добро гуртка — кожного про спільне, і спільно про кожного і криється джерело самовиховання. Бажання утверджувати добро в іншому — це джерело відчуження доброго і поганого в собі самому. А щоб могли принести користь і дати вклад у гурткове життя, кожний член з любови до своїх товаришів не жалує ні часу, ні зусиль, але робить усе, що в його силі, щоб могли радувати свій гурток своєю успішною співучастю у його праці.

У курені база поширюється. Тут діють гуртки, як одиниці. Старші гуртки дбають про те, щоб у курені почувалися добре молодші. Не виносяться, ні не помітують, ні не використовують молодших, як це часто трапляється, а навпаки. "Дай мені трохи понести наплечник" — каже старший юнак до молодшого на довшій прогулянці. "Ти щойно вперше у таборі?" — побачивши в пізній годині молоду юначку, старша виховниця зупиняється біля неї й удає, що ніби має частіше переходити біля стійки для полегодження справ. "Прийдіть до нас на сходи" — запрошує старший гурток молодших юнаків. У програмі

таких сходин повинні бути такі зайняття, щоб була нагода співпереживати якусь подію чи проблему. Може це бути святкова гутірка про героїзм молоді, про пережиті піднесені моменти на пластовій зустрічі, або розповідь про цікаві пригоди в таборах, про перші кроки в Пласті.

Велику силу має для духовної спільності юнацтва захоплення книжкою, театральною виставою, концертом, добрим фільмом. Такі переживання дають змогу проникати у внутрішній духовий світ один одного, а з тим розвивається у всіх членів взаємний інтерес до духового багатства, утвердження любови до ближнього.

Роля виховника на рівні гуртка чи куреня майже тотожна, тільки ж впорядник має більшу можливість спостерігати внутрішнє життя кожного члена в гуртку, а зв'язковий допомагає самовихованню посередньо через раду гурткових. До зв'язкових більші вимоги, якщо вони мають справді бути допоміжними у праці гуртків і цілого куреня. Тут доцільними будуть гутірки про людинознавство. Його дають книжки та саме життя.

Любов до Вітчизни і любов до людей — це два швидких потоки, які, зливаючись, утворюють могутню ріку патріотизму.

Неймовірно багато зусиль і жертв пішло на вироблення людини. Скільки коштувало нашим предкам прищепити своїм дітям гуманні ідеали, вірування, безкорисну любов до істини і повагу до Бога своїх предків. І як же легко знехтувати все це — просто досить опустити одне покоління в твань буденщини. А щоб замерла в людині рідна мова — ні, досить перестати її виховувати, віддати її на волю холодної вулиці, в сирість життєвих вокзалів. Щоб заглушити Маланчин девіз "ми бідні, але чесні" — досить поставити її в умови, коли крадіж стає формою заробітку. А щоб людина занепала, досить залишити її з приказкою: "Тільки й твого, що з'їсти й випити"... "Для себе не жалій". І піднести до висновку: "Кожен думає тільки за себе"...

Євген Сверстюк, "До генези браконьєрства"

Ми і наш народ

Микола Плав'юк

ЗВЕРНЕННЯ ДО УЧАСНИКІВ VIII КУПО

Кергонксон, "Союзівка" 18 квітня 1980 р.

Пласт — організація, що має постачати українським громадам свідомих, національно вироблених, повноцінних громадян. Що так воно було в минулому, про це говорить історія. Ідея служби Богові й Батьківщині, що є основою пластування, була засвідчена ділами. Нема такої ділянки українського життя, в якій не було б пластунів — буде це Церква, наука, культура, шкільництво, господарство, політика. Цілий ряд провідних пластунів віддали своє життя за ці ідеї — чи як учасники визвольної боротьби (Федь Черник, Іриней Чмола, Л. Талпаш) під час першої світової війни, чи як провідники українського резистансу в часі чи після другої світової війни. Згадати б такі імена, як Олег Кандиба-Ольжич, Роман Шухевич-Тарас Чупринка, д-р Лев Ребет, Степан Бандера, Олекса Гасин та багато інших. Тому й зрозуміло, чому громадянство розуміє вже, що назва "пластун" однозначна з словами "ідейний громадянин". Така активна постава пластунів до громадського життя виявилась також і в таборах ДіПі. Пласт у цих таборах відродився без найменших труднощів, бо в його лави вступили всі сеніори й численні курені старших пластунів, які могли охопити виховною діяльністю велику кількість юнацтва, новацтва, маючи потрібні вишколи та ідейне наставлення.

З переселенням у нові країни пластове життя влилось в ричище українського організованого життя своїми давніми формами і з незмінним ідейним вирядом. Наше пластове життя поза межами України вже дорівнює часом дії Пласту на Рідних Землях. Наш вклад у громадське життя в діаспорі помітний у всіх ділянках. Мабуть, не буде далеко від правди, коли скаже-

мо, що саме пластуни у великій мірі спричинилися до створення ідейного підложжя для явища багатокультурності в Канаді, США та інших країнах світу. Бо вони своїми лавами молоді стали реальним об'єктом дії багатокультурного середовища й пластового виховання. Тому й ролі Пласту в дальшому розвитку українського життя в діаспорі не можна легковажити, вона особливої ваги для нашого майбутнього.

Українців на еміграції близько два мільйони. Більшість їх вже не народилась в Україні. І це чудо, що ми без матеріальної піддержки, без дотику до рідної землі, без контакту з народом довгі роки змогли зберегти молодь від асиміляційного тиску. Наша молодь не пропала, а навпаки, вона влила нову, свіжу молоду кров в наш громадський організм. Це так яскраво віддзеркалює кредо українця у вільному світі, що його подав на Першому Конгресі СКВУ уродженець Канади редактор Іван Сирник. Оце кредо — це те духове багатство, за збереження якого дбають пластуни. Його схвалив Перший Конгрес СКВУ і воно стало нашим національним кредо. Тому й треба його нам знати, мати його в житті, як доповнення до Трьох головних пластових обов'язків. Воно нам нагадуватиме про наші зобов'язання супроти країн, в яких ми живемо, про наше окреме духове громадянство, якого ми не можемо ні за яку ціну відректися, про ролі Церкви в житті народу, про неможливість примирення з комунізмом, про потребу постійної нашої дбайливості про Україну, про співучасть нашу в культурних процесах, про повсякчасне зусилля для збереження мови, про придбання Україні приятелів нашою поведінкою і поставою. Усвідомлення того, що кожний з нас є амбасадором її в тих середовищах, що в них ми живемо, про нашу дбайливість за правопорядок і єдність внутрі народ, і врешті про те, що всі ми ніколи не можемо на мить зупинитись на шляху до визволення нашого народу і закріплення його державності.

Перший Конгрес СКВУ 1967 року був виявом прагнення українців до об'єднання. Ми знайшли спільну мову, не зважаючи на дрібні різні непорозуміння. Коли буде хтось аналізувати цей факт з перспективи століть, виявить, що ми багато виграли. Ми спричинилися до кристалізації концепції багатокультурності передовсім у Канаді, яка хоче стати символом для цілого світу гармонійного співжиття в одній державі багатьох різних національностей. Ми є свідками цієї цікавої по-

літики урядів, тієї сучасної інтеграції національних груп, що відбувається у країнах нашого поселення.

Проте, хоч ми здобули багато, але багато таки втратили, прогайнували багато добрих нагод і можливостей довести до відома світу правду про наш народ, про його прагнення волі, його жертви в боротьбі за неї, його свідчення про право бути господарем на своїй прадідівській землі. Ми повинні були дати світові різними мовами багато більше матеріалів про рух спротиву серед нашого народу, матеріалів про злочинства окупаційної влади ССРСР, яка стільки брехні рознесла по світі про свої "осяги". Наш вплив на уряди держав, в яких ми живемо, міг би бути куди ефектовніший, вони могли б більше розуміти наші проблеми й допомагати Україні, коли б ми були сконсолідовані.

Заіснування СКВУ принесло новий цікавий етап у нашому житті. Під час нарад 1-го СКВУ прибула до нас перша ластівка єднання руху спротиву в Україні з аспіраціями української діаспори у формі "Лихо з розуму" В. Чорновола. Почався новий етап у нашому житті. А також і в житті наших братів в Україні. Дуже цікава ілюстрація цього — реакція світової преси на винесення української проблеми на її сторінки. Коли в 1967 році під час 1-го Конгресу СКВУ подано було платне оголошення (12 тисяч!) в Нью-Йорк Тайм, то його там тяжко було помістити тому, що в ньому була згадка про Симона Петлюру. Але після року вже безкоштовно американська преса містила новинки про Вячеслава Чорновола, про Івана Дзюбу, про Валентина Мороза та інших. Вони вже не відкидали наших матеріалів, залюбки інформували про наше життя, віддзеркалювали у своїх дописах спротив молодій генерації в Україні. Це наш великий духовий капітал. Ми, як народ, дали зматеріалізованому прагматичному світові приклад жертви одиниць для загального добра. Українська молодь, не зважаючи на поразку нашу в другій світовій війні, усвідомила, що Україна жива, що шанси на визволення є, бо серце України живе. Пластова молодь включилася в акцію оборони політичних в'язнів, із запалом вивчала захальвну літературу, рвалася відвідувати Україну. Це все розбило переконання, що ми відірвані від народу. З теплом до України, її народу ми сприйняли віру в нашу перемогу. У СКВУ влилася вся діаспора. Ми вийшли на світову арену здобувати приятелів для України, переконати, що Україна є і їх проблемою. Тому СКВУ докладав зусиль мати зв'язок з ОН, добивався для нас в ній статусу в секторі організацій

неурядового характеру, щоб могли інформувати світ про наше життя, дбати, щоб наші вимоги могли розглядатися на світовому форумі. І так ми здобули приятелів і пізнали шлях, як домагатися прав. Наше ім'я стало відоме через участь делегатів у конференції прав людини в Тегерані, в ЮНЕСКО в Парижі, в Комісії Прав Людини у Женеві, у Габітат у Ванкувері, конференції в Мехіко з нагоди Міжнародного Року Жінки, акцію в обороні Церкви і релігії в Україні на міжнародному терені, останньо підготовку до участі в конференції оборони прав людини в Мадриді. Ці вияви діяльності вже не є тільки українськими, вони — стали проблемами, що турбують уми всього прогресивного людства.

Велику допомогу в цих акціях дають нам наші політичні в'язні, що прибули з України. І тому дуже чулі на нашу активність вороги. Вони часто нас згадують на сторінках своєї преси. У "Правді", "Радянській Україні", "Літературній Україні", у "Вістях з України" присвячено багато місця еміграції. Там видно рафіновані форми дії ворога, який намагається кинути кістку незгоди між нас. Але маємо моральне право твердити, що ці провокації не вдалися і що ми йдемо правильним шляхом.

З радістю спостерігаємо еволюцію поглядів у марксиста Леоніда Плюща, який своїми оцінками вартостей окремих людей, спільнот, вносить багато нових понять, нових ідей у наше громадське життя та здобув широкий розголос для української справи в світі. Тому й великим прагненням нашим повинно бути, щоб ми знайшли з нашими дисидентами спільну мову не тільки тут в діаспорі, але й в майбутньому в Україні. І не тільки з дисидентами, але й з цілим українським народом, всіма українськими патріотами тут та в Україні, без огляду на їхні ідеологічні переконання. Бо коли не буде належного зв'язку з материком, можемо стати чужинцями для Рідної Землі.

Повертаючись до співдії Пласту з завданнями СКВУ, згадаємо, що вже при організації СКВУ були пластуни. Його основником і першим головою був о. Василь Кушнір — пластовий сеніор. Багато вклав в організацію дій СКВУ пл. сен. Юрій Даревич на пості керівника інформаційної служби СКВУ. Пластуни в усіх країнах стоять близько до діяльності СКВУ. Вони були делегатами на його Конгреси, а в останньому III Кон-

гресі були активними в його підготовці та у праці окремих комісій. Поважна кількість пластунів є у складі проводів громадських організацій у всіх країнах нашого поселення.

І тому Пласт, як організація має на меті плекати в молоді не тільки українську духовість, але й почуття обов'язку праці для народу уже від наймолодших своїх членів — від юнацтва, юнацтва, а від дорослого членства активної участі у громадському житті.

Не тільки його ідейні основи, але й організаційна структура, метода праці, мають на оці оцю головну мету. Перед дорослим членством, зокрема перед старшим пластуномством, завжди є гасло підготовлятися до великих діл. Пластова молодь мусить зростати з почуттям обов'язку супроти Бога і Батьківщини, бо ці ідеали виписані на наших прапорах. Пластова молодь має жити тепер у свідомості, що їй прийдеться нести в Україну великі ідеї християнства, з її рядів мають вийти священники, науковці та фахівці тих ділянок культури, яких бракує тепер в Україні наслідком панування у ній комунізму.

Очевидно, що виховати молоде пластова покоління в діаспорі — це в першу чергу обов'язок батьків, зокрема пластових сеніорів. Вони відповідальні за те, щоб свій духовий виряд, що його вони винесли з Рідної Землі, передати молодій зміні. Сеніорат, який святкує цього року своє 50-річчя, повинен розпрацювати широкий плян діяльності в цьому напрямі. У цьому пляні повинні бути виражені такі важливі справи, як допомога молоді вивчати проблеми України, плекати з нею живий тісний зв'язок шляхом студій, контактів з її представниками дисидентами, туристичними поїздками, активною участю в акціях СКВУ в обороні прав людини, словом — наша молодь повинна бути в постійній офензиві щодо України, а не навпаки. Україна повинна бути в центрі її уваги. Сеніорам не можна йти ще на духову пенсію в Пласті. Своє 50-річчя УПС найкраще відмітити, коли присвятить свою увагу придбанню Пластові гідної зміни, коли згуртує біля вгорі вказаних завдань своє молодше членство, подавши йому правильні естафети на їхні життєві шляхи, озброївши їх вмільостями та запаливши в їх серцях огонь любови до ідеалів, яким служимо в Пласті.

Ольга Кузьмович

МОВЧАЗНА БІЛЬШІСТЬ

Наша спільнота в загальному цікавиться так подіями українськими, як і неукраїнськими, а тому часті закиди, що вона відстала й байдужа, не зовсім оправдані.

Коли тільки ви опиняєтеся в гурті українців середнього чи старшого віку, завважите, що неодмінно розмови йдуть про всі найновіші події в нашому середовищі, розпалюються пристрасті, критика і висловлюються поради, що і як треба зробити, щоб було краще. Але в більшості випадків на тому кінчається. Та сама особа, що переконливо говорила зичливій групі принагідних слухачів, що треба було так і так заявити, так і так поступити, навіть не думає переводити в життя своїх, хоч і пристрасно раніше висловлюваних, переконань і порад. Коли приходить момент, коли можна і треба сказати прилюдно те, що було легко сказане у вузькому колі знайомих, наприклад, у барі, на вулиці чи в гостях — тоді вже немає поміж нами відважних. Звичайно, є чимало оправдань і вияснень такої мовчанки. Мовляв, “шкода нервів”, “громадська робота не для мене”, а для людей, що “хочуть слави”, і “так не переконаєте нікого”, “мій голос нічого не допоможе” і т. п.

Таким чином, більшість нашої спільноти живе постійно згідно з засадою “моя хата скраю”... і ...“будує Україну” в затишку приватних домів, часто при келішку та смачній страві.

А тим часом життя йде та йдуть події і ними керує вітальна, агресивна меншість, яка завжди і всюди є у перших рядах. Так діється сьогодні в цілому світі, — тож не може бути інакше й в нашому вузькому “світику”. Не допоможуть ніякі найкращі ідеї та ніякі запевнення, що більшість спільноти не одобрює поступовання агресивної меншости, як довго ця більшість не відкриє своїх уст. Пригадуються слова одного з наших активних громадян молодшого покоління: “Не можна мовчки приглядаючись, мати вплив на хід подій”. Так воно і є. Як можемо впливати на наше громадське життя

та його невідраді прояви, коли стоїмо осторонь його, або мовчки приглядаємось до нього? Чи причина цього є наша байдужість чи постійний страх у нас закорінений у підсвідомості, — це невідомо. Однак, кого чи чого ми можемо боятися? Таж живемо тепер, хвала Богові, у вільному світі, де обов'язують демократичні закони і свобода вислову. Отож маємо право і можливість всюди сказати, що думаємо і у свободній дискусії переконувати інших про слушність своїх поглядів. Якщо ми не згодні з тим, яким шляхом іде наше громадське життя, то чому не виявляємо і не скажемо того голосно?

Нещодавно на сторінках "Нью-Йорк Тайм" була поміщена велика заява, підписана "мовчазними іранцями". Це ті, які зібралися, щоб заявити публічно, що вони не погоджуються з політикою й методами Хомейні та його загонистих прихильників. З подій останніх тижнів бачимо, що й американська мовчазна більшість позбулася своєї звичайної апатії, щоб висловити свій патріотизм та піддержку непопулярного президента. Значить є моменти, в яких навіть найбільше байдужі бажають себе оприділити, зайняти ясне становище.

Чи не прийшов уже й час, щоб ця велика частина української спільноти, яка досі ніколи не виступала відверто, об'єдналася та спільно й ясно заговорила у власних справах?

Т. Горохович

XIV ПЛЕНАРНА СЕСІЯ СЕКРЕТАРІАТУ СКВУ В ТОРОНТІ

Відкриваючи сесію, президент СКВУ Микола Плав'юк, підкреслив важливість дії СКВУ у підготовці до нарад в Мадриді. Ситуація в Україні — виарештування членів Гельсінкської Групи та посилення психологічної війни режиму проти української національної свідомості, а також збільшення фізичних репресій проти українських патріотів, скріплення облоги України, її культури — все це повинно відвернути нашу увагу від дрібничковості й буденщини та спрямувати всю нашу енергію для оборони.

Канцелярія СКВУ добре напрацювалася, щоб приготувати об'ємисті звіти, проекти плянів праці, програми тощо.

Кожний учасник дістав комплект усіх матеріалів і міг з ними ознайомитися. Мабуть зовсім зайвим було забирати багато дорогого часу на прочитання тих звітів, а тимбільше — коли вони читалися невиразно, нудно, ніхто за читанням не слідкував — це була справді страта часу.

Дискусії над звітами з діяльності також майже не було, але зате час "використано" на поновне розглянення "конфлікту інтересів" (дуже популярної, чомусь, тепер у нашому громадському житті проблеми), що його створює у СКВУ М. Плав'юк тим, що він після закінчення свого терміну на становищі президента СКВУ погодився бути головою ПУН-у, на дискусії про "шкідливу" діяльність генерала Петра Григоренка, про те, що Леонид Плющ у своїх виступах на міжнародних форумах (НТС і Європейський парламент) не згадує України, і що все це впливає на настрої громадянства, і тому СКВУ цей психологічний момент повинен, мовляв, брати до уваги.

Але були серед делегатів такі, які прибули з наміром допомогти Президії виконувати її великі й складні обов'язки. Вони спрямували дискусію на проблеми культури громадського життя, на те, щоб сконцентрувати увагу усіх організацій біля: підготовки до святкування 1000-річчя християнства в Україні, підготовки до участі в Мадридській конференції, до навіязання контактів з іншими народами, приготування матеріалів про правозахисний рух в Україні, урухомлення бюро СКВУ в Нью-Йорку, докінчення збирання документації про голод в Україні, словом треба всебічної співпраці громадянства, а не витрачання енергії на безпідставні й маловажні та шкідливі конфлікти. Стаття ген. П. Григоренка у "Континенті", що спричинила цілу повінь писань у пресі, відвернула увагу частини громадянства від суті справи, вона — це "псевдопроблема, а не перешкода до того, щоб всі спільно діяли й могли скласти іспит з готовости боронити Україну", — говорили дискусанти.

У підсумках з дискусії першого дня нарад М. Плав'юк подав такі думки:

Працювати Президії СКВУ не є легко, — вимоги громади великі, а допомога мала. Багато труднощів через дезінформації — ворожі й свої. Протидіяти їм без співпраці науковців неможливо. Ось відбудеться II Конгрес Советознавців. Яка

наша підготовка до нього? Дуже великої праці треба для Конгресу у справі української мови, треба спеціалістів і їх дослідів мови: 1) в Україні та 2) мови в діаспорі. Коли мова про діаспору, — розглядати треба проблему мови: 1) у Церкві, 2) навчання української мови у державних школах, 3) плекання українського мовлення в житті. Цим треба зайнятися нашим науковим установам і насвітлювати справу з аспекту успіху, а не навпаки. Бо хоч на відтинку мови ми багато втрачаємо, але й маємо успіхи — є україномовні покоління, є українське шкільництво, є багатокультурна політика в державах нашого поселення, є зворот до української мови серед англомовних українських родин.

Складність мовного питання в Україні в тому, що загал виявляє малу відпорність. Люди повинні б атакувати режим. Наша співдія звідси через ООН могла б в цьому їм допомогти. До цього нам треба відповідних матеріалів, прихильного розуміння справи в наших урядів. Ми ж не ворогобники, але хочемо допомагати народові — це наш моральний обов'язок, це сприяння моралі, етиці, правді. “Бо, яким правом один народ дозволяє собі знущатися з іншого?” — питає в'язень — росіянин Петров — герой Самчукової “Темноти”.

СКВУ виготовляє матеріали, їх не так то й мало вже є готових, але громадянство їх належно не використовує. Хоч із збіркою фондів є чимало праці й клопотів, але відомо, що наш перший бюджет був 12 тисяч, а сьогодні він дорівнює 125 тисячам. Все ж брак фондів є такою перешкодою до задоволення потреб і переведення в життя багатьох проєкцій. Бракує фахівців, які б виготовили необхідні матеріали (матеріали про рух спротиву, соціологічний збірник, для урухомлення праці на відтинку молоді, для ще кращого розгорнення праці Комісії Прав Людини — КПЛ, оформлення членства України в ООН, для харитативної діяльності, виготовлення фільму про голод в Україні, швидкі реакції на ворожі наклепи в іншомовній пресі, акції в справі деколонізації України) — все це і багато іншого вимагає широких зв'язків, фондів, фахівців до праці та відповідної атмосфери — взаємного довір'я, співпраці, запалу, готовости діяти за пляном. Додатково М. Плав'юк згадав, що ще не було випадку, щоб через брак фондів якогось готового проєкту не було зреалізовано. Бо завжди гро-

мадянство у конкретних справах на наявні корисні проєкти фонди жертвує.

Другого дня при схвалюванні пляну праці знову делегат УККА вніс неспокій, висловлюючись за тим, щоб відмежувати ген. П. Григоренка від репрезентації діаспори українців у Мадриді, бо, мовляв, це вносить фермент. Він уважав, що СКВУ повинен відзначити 50-річчя СУМ-у, і СВУ, і що назву “оборона прав людини” треба змінити на “оборона національних і людських прав”, бо це дійсна база дії Гельсінкської конференції.

Реагували на цей виступ аргументами, що наявність двох представництв в Мадриді — це те, чого хоче КГБ, й напади на ген. П. Григоренка — це також дуже на руку Москві. Заяви правозахисників у діаспорі дехто перекручує, неправильно їх інтерпретує, а це заставляє їх відходити від громадського життя, цим робимо їм велику кривду й шкодимо загальній справі, йдемо на руку ворогам. Наша дія повинна йти разом з дією правозахисників, це повинна бути взаємодія, а не вороженча. Ворогування з людьми, які засвідчили свій патріотизм великими стражданнями, із-за слова на папері, викликування заколотів і виписування довжелезних трактатів у пресі — це ніяка допомога справі, а заспокоєння свого “его”, це ні до чого не доведе, — так реагували дискусанти.

А допоможуть справі: 1) посилення наукової акції в напярмі розміщення статей у чужомовній пресі, 2) зібрання матеріалів про Україну, 3) поправлення статей про Україну в підручниках (проф. Ігор Шевченко звернув увагу на неправильні дані в Енциклопедії Британіка, у висліді — його запрошено до складу редакції), 4) видавання українознавчого журналу, де б можна було провадити діалог з науковими колами в Україні, 5) видавання праць, що надходять з України, 6) підготовка до участі в другому світовому конгресі советознавців, щоб на цьому конгресі були відповідні люди, щоб зібрані були інформації на цьому конгресі, щоб їх опубліковано й використано, 7) приготування книжки про наше поселення, 8) поява дальших соціологічних збірників.

Після виступів з таким багатством сугестій і добрих порад голови НТШ у США Ярослава Падоха, Олександра Ковальська прочитала плян діяльності Української Гельсінкської Групи, заявляючи, що група буде діяти у такому складі, як

його визначили її члени в Україні У групі є два члени-основники з України — і це є великий позитив. Наради, що відбувалися окремо два дні, багато проблем узгіднили. Намічено ряд пунктів для виконання внутрі й зовні. Для зовнішньої дії співпраця необхідна, О. Ковальська апелювала, щоб ми всі говорили спільною мовою, бо цього вимагає добро нас усіх, добро нашого народу.

Позитивному вислідові нарад й полагожденню конфлікту щодо можливості дальшої співпраці СКВУ з Українською Гельсінкською Групою під проводом ген. П. Григоренка допомогли виступи багатьох дискутантів — прихильників ген. П. Григоренка, зокрема виступ Ніни Строкатої-Караванської та заява М. Плав'юка, який ствердив, що СКВУ буде співпрацювати з усіма українськими правозахисниками, які визнають засади СКВУ та принципи Українського Національного Визвольного Руху в Україні. Президія Сесії доручила двом проектодавцям різних текстів резолюцій у цій справі — Ігнатові Білінському і Леонидові Філеві — узгіднити один текст для закінчення цієї дражливої справи. Текст узгіднено, й він звучить: "Співпрацювати з українськими дисидентами у вільному світі, які стоять на основних принципах СКВУ і діють в дусі Української Гельсінкської Групи та Українського Національного Визвольного Руху, на основі взаємної консультації та координації".

Успіх нарад залежав також у великій мірі від вмілого, ділового, безстороннього керування дискусією предсідника — президента СКВУ Миколи Плав'юка.

Браконьєр — це людина без легенди. Сірий реаліст, який вірить у те, що бачить, відчуває на дотик і смак. Без пам'яті про минуле, без гідності предків, без поняття про майбутнє — він жадібно накидається на ласощі й аромати навколишнього, його мучить спрага, його точить невпевність і душить та сила, що зверху нагнічує відчуття нікчемности, а він, пручаючись, каламутить воду і ловить у ній рибу".

Євген Сверстюк, "До генези браконьєрства".

Т. Горохович

ДИСКУСІЙНА ЛАВА ПІД ЧАС XIV ПЛЕНАРНОЇ СЕСІЇ СЕКРЕТАРІАТУ СКВУ В ТОРОНТІ

Підготовляючись до конференції в Мадриді, Комісія оборони прав людини влаштувала 28 червня дискусійну лаву. Учасниками лави були правозахисники: Надія Світлична, Святослав Караванський, Ніна Караванська і проф. Богдан Боцюрків. Провідником дискусії був сенатор Павло Юзик. Відкриваючи лаву, він сказав, що учасники нарад в Мадриді вибираються на війну. Там буде бій, хоч війська не буде. Вестиметься боротьба за основні й великі справи, за права людини.

● **Виступ Надії Світличної** був на тему: "Національні проблеми і Українська Гельсінкська Група". Доповідачка з'ясувала тло і обставини, у яких постала Українська Гельсінкська Група, ствердила, що вона ніколи не була дублетом Московської групи, і ніколи тільки Київською, бо серед її членів основників були представники з інших областей України. Група відразу була оскаржена в "буржуазному націоналізмі" через те, що вона поруч загальних суспільних лих — атеїзм, алкоголізм та занепад моралі, які ведуть людей до занепаду, поставила також у центрі уваги проблему лиха російщення людей в ССРСР, яке веде до національної смерті. Російщення в Україні є в усіх галузях життя, не тільки в шкільництві. Коли в Ташкенті 29. 5. 1979 року на "науковому" з'їзді проголошено, що російська мова — це мова дружби і порозуміння в Союзі, то слідом за тим на повну пару уряд відразу почав в Україні вводити цю мову у дитячі ясла, садки, у школи. Всякими способами режим намагається відсунути українську мову на задній плян (напр. підручники російської мови в школах України — це "Родной язык", а назва для підручника рідної мови — називається "Українська мова", мовляв, поруч англійської, чи іншої — українська мова для українських учнів — одна з мов...) Почалася інтенсивна підготовка вчителів рос. мови для України й Білорусі. Наукові твори українською мовою майже не друкуються, доз-

воляють друкувати книжки про українську етнографію, бо це про творчість широких мас, а не культури повноцінної модерної нації. Театр, радіо, телевізія, кіно — скрізь тут — українська мова непотрібна, бо вона, мовляв, не може бути мовою культурного життя, мовою думання. Ті, що протестуючи, писали про це до українських чи російських істориків, чи в Самвидаві (Юрій Бадзьо, Олекса Тихий) жорстоко покарані. Щербицький промовляв на святкуванні 60-річчя комунізму в Україні російською мовою. Будь-який вияв зацікавлення своїм народом — це злочин, за це карають. Спроби самозахисту легальними шляхами уважається зрадою, вияв бажання покинути СРСР — це “буржуазний націоналізм”.

Тому й так необхідно у нас ширити скрізь гельсінкські ідеї.

● **Святослав Караванський** говорив на тему: “**Конкретні заходи для підтримки правозахисного руху в Україні**”. Доповідач уважає, що допомога політв'язням — це боротьба за незалежність України, бо вона розкриває правдиве обличчя “потвори, народожерської машини”.

Конкретні заходи допомоги подано такі:

1) СКВУ раз у рік повинен зорганізувати справжню маніфестацію, в якій взяли б участь всі організації. Масовість маніфестації дуже підносить на душі в'язнів. Довідавшись про заходи еміграції в його справі отець Романюк висловився: “Не страшно й посидіти, коли там знають про нас, про нашу боротьбу з насиллям”.

2) Часті (жиди це роблять щоденно у Вашингтоні!) протести з відповідними закликами, написами на транспарентах перед амбасадною у Вашингтоні.

3) Статті іншими мовами у пресі.

4) Збирання петицій до урядів і до ООН з великою кількістю підписів. Такі підписи не тільки від українців, але й від іншомовних громадян. (Наприклад, С. Караванський на волі тому, що для нього Американський Інститут зібрав 5 тисяч підписів!) Такі петиції надрукує чужа преса, якщо підписи під нею будуть численні.

5) Радіомовлення різними мовами про діяльність Гельсінкської Групи в Україні й на еміграції.

6) Освідомлення про важливість активної поведінки кожного з нас всіма доступними нам засобами (на караванах, на олімпіадах, при нагодах більших зібрань громадянства).

7) Збирання інформацій про діяльність учасників руху спротиву і розповсюдження їх серед населення. Видавання календаря акцій, щоб загал людей був поінформований, міг включитися в них.

8) Всіма засобами допомагати тим, які в Україні стають на боротьбу.

● **Ніна Строката Караванська**, доповіддю на тему: “**Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи в 1980 р.**” з'ясувала проблеми пов'язані з утворенням Закордонного Представництва Української Гельсінкської Групи в 1980 році. Утворення такої групи в УРСР, яка не питала на це дозволу влади, а яка заіснувала у висліді підписання (35-ма державами, а в тому і ССРСР) зобов'язання притримуватись гуманних засад і демократизму, — це новий етап в русі спротиву в Україні. 35 держав визнали сучасні кордони ССРСР, усі учасники погодились активно реалізувати гуманні засади й не заперечувати демократизму, але збоку ССРСР обіцянки були удавані. Повний склад Української Групи (20 членів) виарештований і це ставить перед еміграцією обов'язок перейняти діяльність УГГрупи. Цього вимагає наше національне сумління, етика, наша звичайна порядність. Ми обов'язані шукати засобів допомоги політв'язням, аналізувати явища в Україні, щоб тим видніші ставали шляхи історичного розвитку нації.

Доповідачка уважає своїм громадським обов'язком поінформувати громадянство про нові ідеї руху спротиву, нові його тенденції. Ряд патріотів з України звернулися листом, щоб СКВУ репрезентував на міжнародних форумах домагання Української ГГрупи. Тези, на яких спираються вимоги держав, що підписали Гельсінкські угоди — це безпека і співпраця держав Європи.

Для досягнення цього, треба таких передумов:

1) Вимоги держав, щоб ССРСР була відповідальною за Гельсінкський акт, щоб міжнародна опінія домагалася і контролювала виконання умов;

2) Держави повинні засудити агресію ССРСР в Афганістані;

3) Домагатися відповідальності держав за акт 1975 року, а з тим справді дбати про безпеку і співпрацю в Європі;

4) Зобов'язати держави забезпечувати повною охороною і свободою тих, які переводять у життя Гельсінкські постанови.

Буде багато залежати від висліду Мадридських нарад. Треба великої підготовки до цих нарад. Треба провести ряд дослідів, приготувати найконечніші видання. Досліди можуть провести самі члени УГГрупи, видання потребують співпраці громадянства. Досі з видавничої діяльності осягнено: 4 випуски УГГрупи про події 1979-80 рр. Треба видавати дальші. Редактором цих видань є Надія Світлична. Дальші завдання — це в першу чергу виповнити порожнє місце — написати праці про події в Україні в останніх роках. Крім того, необхідно видати об'єктивну наукову аналізу того, що відбувалося в Україні в 1920-их роках, бо від того часу в ній пройшло багато змін і то в дуже особливих умовах під дуже спеціальним тоталітарним режимом. А українські проблеми пов'язані з світовими. Залишило це слід на обличчі українців, вплинуло на хід історичних подій. Зібрати все з матеріалів "Самвидаву" і преси — чужої і нашої — це був би цінний матеріал для своїх і чужих. Дуже малий прошарок еміграції знає ці процеси і матеріали про них.

Видавати їх зошитами, ось приблизно за такою тематикою:

1) Терор проти творчої інтелігенції (Вячеслав Чорновіл, Євген Сверстюк, Ігор Калинець, Стефанія Шабатура, Іван Сокульський, Іван Дзюба, Олекса Різников, Василь Стус, Василь Симоненко та багато інших).

2) Українські професіоналісти під обстрілом режиму.

Ця тема важлива тому, що послідовне нищення професійних спеціалістів науковців, діячів культури — це загроза від режиму для культури, в цьому не тільки української, але й світової. (Поки ще живуть на еміграції одиниці, які зберегли в пам'яті події і людей — треба, щоб вони все написали).

3) Каральна санітарія, каральна медицина. Тиск на думку і душу людини. Що чекає всіх тих, що ставлять економію на перше місце перед всіма іншими справами, які не бачать тих великих небезпек для людства, що їх несе "народожерська машина"?

4) Покарані родини в'язнів, їх друзі, родичі.

Всі ці проекти мають на меті наблизити світ до проблем України. Виконати це завдання може громадськість. Самій УГГрупі воно не під силу.

● **Богдан Боцюрків** — професор політичних наук і відомий знавець церковно-релігійної проблематики в ССРСР — з'ясував церковну політику уряду ССРСР та переслідування церков в Україні. Суть релігійних переслідувань в тому, що уряд здає собі справу з того, яку функцію виконує релігія в житті народу, — вона в ССРСР — це наявна жива альтернатива до ідеології марксизму. У релігії поєднуються і інтелект, і мистецтво, її не можна контролювати ніякою системою не тільки з-зовні, але й з-внутра. Доктрин Церкви не можна інтегрувати в комунізм, тому релігія така небажана. Зокрема церкви національні, зокрема такі, як українські — Українська Православна Автокефальна Церква й Українська Католицька Церква. Про їх ліквідацію подбав режим передусім. Через ці особливості релігії церква є потенційним джерелом антикомуністичних сил.

Уряд має офіційні та потаємні закони про церкву. Існує явно Рада для Справ Церков, для областей і районів, існують закони про культу. Є також відділ КГБ для "опіки" над церквами. Єпископати є під наглядом режиму. Влада вірить, що прийде до остаточної ліквідації релігії, думають, що вже тепер 60-80% релігійних людей — це найстарші віком, неграмотні чи малоосвічені. Релігійних людей дискримінують, унеможливають їм виявляти свої релігійні почуття; неможливу друкувати релігійної літератури, докільля насичене антирелігійною пропагандою; релігійні люди реєструються в партійних списках. Кодекс забороняє навчання (можуть лише батьки) будь-чого, що має відношення до релігії. Хоч і батьків позбавляють часто батьківських прав, коли вони вперто виховують дітей в релігії. Коли батьки не виховують на комунізм своїх дітей, дітей не допускають до вищих шкіл. Під цим оглядом нема різниць між національностями, всі рівні. Тому уярмлені народи ведуть боротьбу за свободу сумління.

Але є один аспект, який відрізняє, наприклад, Україну від Росії. Коли мета партії збігається з метою московської патріархії, коли патріарх стає інструментом Кремля, тоді нема потреби такої церкви переслідувати чи ліквідувати.

З найбільшою жорстокістю переслідують такі церкви, які дають модель для руху спротиву. У 60-их роках Лідія Вінс редагувала релігійний правозахисний журнал, подібний до Самвидавного Українського Вісника. У цьому часі були масові вияви спротиву релігійних людей.

В СРСР діють такі віровизнання і релігійні групи: 1) старовіри — російська патріотична релігійна група, баптисти, грузинська і вірменська церкви, ісламське віровизнання, — всі згадані вгорі влада толерує, зате зліквідовано ще в 1920-их роках Українську Православну Автокефальну Церкву, у 1946 році Українську Католицьку Церкву (рештки їх діють тепер нелегально), визнає українських церков, а також Свідків Єгови і П'ятидесятників, режим дуже переслідуює.

У 1975 році баптисти склали пісні українською мовою. Сьогодні тяжко сказати, скільки в'язнів в Україні переслідують за релігію. Отець Василь Романюк і 29 інших — з УПАЦеркви, Михайло Винницький з УКЦеркви, найбільше арештують тепер баптистів, а решта — це єговісти, адвентисти.

Москва хоче злучити всі християнські церкви в одну російську православну церкву.

У Мадриді треба виступати в обороні права на свободу сумління (релігії). Треба видати брошуру в цій справі.

Ідеалізацію минулого, що взагалі з'являється, як перша психологічна реакція на ґрунті негатиї минулого, ми вже пережили сто років тому. Нині нам треба було б мати знання свого минулого... Але так само, як і тоді, нас заїдає брак самосвідомості, самоповаги та елементарного виховання національної гідності.

І ось ми, з усім арсеналом дистильованої книжкової продукції, стоїмо перед проблемою: як знову привернути молодь до почуття батьківщини, як пробудити в ній духовне життя на рідному ґрунті.

Євген Свєрстюк, "Коли починається історія".

З пластового життя

Т. Горохович

VIII КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА НАРАДИ ПОВ'ЯЗАНІ З КУПО

Чергові — восьмі з черги збори КУПО відбулися 19 і 20 квітня ц. р. на "Союзівці", Кергонксон, США. У п'ятницю 18 квітня були Великі Ради Орлиного і Скобиного Кругів — виховних провідів УПН та УПЮ, а в четвер — 17 квітня радили голови КПСтаршини та їх представники.

Наради представників КПС розпочав Начальний Пластун пл. сен. Юрій Старосольський своїми роздумами про пластових провідників. Провідниками в Пласті є кожний, — подавав у своєму слові Начальний Пластун — хто має погляд на цілість добра Пласту й хто активно включається у пластове життя, хто вірить в ідею, змагається за її вияви у щоденному житті. Можна сказати, що кожний справжній активний пластун є провідником, і навпаки, не є ним той, хто є формальним діловодом. Недаром скавти залюбки у теренових іграх шукають доріг, у них таким популярним словом є "гайд" — "провадити", вони часто користуються компасом. Можна сказати, що ми всі у Пласті — це велика кадра виховників. Наш адміністративний сектор — це також важлива виховна клітина. Вона дбає про порядок, ощадність, постачає матеріальні засоби праці виховникам, а все це — здійснення пл. закону. Ми в діяспорі ніяк не можемо зберегти культури, традицій без упорядкованого і добре зорганізованого суспільства, що підлягає певним приписам організованої контролі. Треба постійно шукати шляхів у майбутнє для народу. Ми є свідками, як добрі пляни часто неможливо виконати тому, що у виконавців нема запалу, ідейної наснаги. Тому у нашому матеріялізованому світі щораз частіше зустрічаємося з проявами звороту до ідеалізму, містицизму, навіть віри в чаклування. Знову стає популярним герой Дон Кіхот. Тож добрим про-

відником є той, хто вмiє плянувати, той, хто передбачує проблеми в далекому майбутньому, хто вмiє оцiнити й використати та закрiпити передане попередниками, але також вмiє докласти нове, здобує, хто має мрiю i запал.

Голова ГПБ пл. сен. Любомир Романкiв у своєму виступi вказав на тi вияви у пластовому життi, якi творять стиль нашого життя, та якi нас еднають. Це є життя в домiвках i сходами, пробами, традицiї, ритуали, це наші спiльнi журби, тi самi вимоги й закони, що повиннi керувати нашим життям, табори, ватри, обов'язок здобувати знання про Україну, зв'язок з Україною, формальнi вимоги щодо однострою, вiдзнак, обов'язок читати й передплачувати пластову пресу, зустрiчi, вимiна думок тощо. Плекаємо єднiсть листуванням, вимiною виховних матерiялiв, фiльмiв про життя Пласту в краiнах, вимiною виховникiв, улаштуванням "Тижнiв Пласту", збiрок з нагоди зустрiчi з Україною при Свят-вечiрнiй Свiчечцi, з'їздами, конгресами, вiдвiдуванням у таборах, пiд час вишколiв, органiзуванням т.зв. пластових штафет-листiв, на яких були б короткi дописи з пiдписами членства Пласту з рiзних краiн, i якi б переходили за 2-3 мiсяцi всi краiни, де дiє Пласт. Праця у всiх краiнах пiд одним гаслом, послiдовнiсть заходiв наших у напрямi здiйснення гасла "Не ти, не я, а ми!" зможуть витворити спiльнi переживання, вирiвнювати погляди щодо основних проблем пластового виховання, зможуть витворити стиль пластового життя. Про це все повиннi дбати головний i краєвi проводи, зокрема актуальними є цi пляни в УСП i УПС, бож на дорослому членствi спочиває весь тягар працi й вiдповiдальнiсть за майбутнє Пласту.

Голови КПС-iв, звiтуючи про стан Пласту в окремих краiнах, подавали данi про успiхи, але ще бiльше дiлилися журбами про труднощi в працi. А вони однаковi у всiх краiнах: значний спад членства УПН, поважнi об'яви зникну українського мовлення не тiльки серед дiтей, але й серед молодих батькiв; у всiх краiнах труднощi з активiзацiєю старшого пластуництва в життi Пласту та громад. Є велика потреба вишколiв не тiльки новацьких i юнацьких виховникiв, але й кошових i зв'язкових. Вiдвiдування українських шкiл, участь у сходах утрудненi через далеку вiддаль. У Великобританiї не сприяє дiяльностi Пласту i конфлiкт на тлi церковному, бо й членство Пласту, Пластприяту подiлилось на два табори. Май-

же всi краiни мають проблеми з активiзацiєю Пластприяту у виховнiй дiлянцi. Настав час, щоб батьки дбали не тiльки про господарську частину в Пластi, але щоб були у тiснiй спiвпрацi з виховниками; бо серед членства виховних уладiв щораз бiльше помiтний егоїзм, егоцентризм, брак посвяти, iдейности, зате прагнення вигод, розваг, брак пластової романтики навіть за перебування в таборах. У США табори численнi, але в них часто невідповiдний стиль (учасники волять i тут "дiско", а не гру чи прогулянку в природу!), творчi помисли пл. молодi щодо програми ватер, матерiялiв в одноднiвках дуже слабi.

Але, не зважаючи на всi недомагання, Пласт у кожнiй краiнi постачає громадам багато активу, скрiзь є дiяльними пластуни. Хоч є багато нариканих на старше пластуництво, але саме з цього уладу маємо виховникiв, старше пластуництво заангажоване також i в шкiльництвi, воно активне й в студентському життi. У США останнiм часом завважено, що молодi пластовi родини дбають про пластове виховання своїх дiтей, що їх дiти припильнованi з українською мовою та iншими вимогами Пласту. У Нiмеччинi справа мови, зокрема в таборах, дуже позитивно змiнилась тодi, коли провiд категорично поставив вимогу українського мовлення в дiтей при вступi до Пласту, за участi в таборах. Дуже багато дали пластовiй молодi також зустрiчi з найновiшими iмiгрантами з України. Збiльшилось зацiкавлення Україною, пластова молодь активується в акцiї допомоги родинам дисидентiв,

У вислiдi звiтувань представникiв КПС-iв та дискусiї устiйнено: потребу пожвавлення контактiв помiж молоддю i проводами окремих краiн, улаштувати в 1982 році мiжкрайову зустрiч, виготовити плян пiдготовки до святкувань 1000-рiччя хрещення України, пожвавити акцiю збiрки 100-тисячного фонду на виховну дiяльнiсть Пласту, унормувати регулярну появу й використання в працi пластової преси, допомогти заживуватись батькам пластової молодi до спiвпрацi у дiлянцi виховнiй, пiднести рiвень дiяльностi УСП, збiльшити вишколи, дбати про рiвень вишколiв, а з тим тримати в постiйнiй увазi найголовнiше — дiловiсть, послiдовнiсть у виконуваннi плянiв працi, бути чуйними на потреби кожного уладу, щоб Пласт нiчого не втрачав на дорогах життя серед чужого оточення.

РЕЗОЛЮЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ 8-их ЗБОРІВ КУПО (квітень 1980 р.)

а) ПРИВІТИ Й ЗАГАЛЬНІ ПОСТАНОВИ:

1. Учасники 8-их Зборів Конференції Українських Пластових Організацій потверджують своє постійне духове єднання з українським народом в Україні та передають йому, а зокрема українській молоді в цілому світі, свій дружній привіт.

2. Учасники 8-их Зборів КУПО з пошаною й подивом оцінюють і підтримують усі прояви змагань українських патріотів за принципи свободи, справедливості та за національні й державні права українського народу.

3. 8-мі Збори КУПО зобов'язують членство всіх крайових пластових організацій у дусі пластового закону служби Богові й Україні — збільшити нашу підтримку й участь у різних формах боротьби українського народу за своє визволення.

4. У свідомості великої праці й відповідальності провідників Українських Церков, що стоять на сторожі духовості не тільки своїх вірних, але й нашого народу, учасники Зборів зокрема вітають проводи всіх Українських Церков та всіх українських душпастирів.

5. Пласт, який є понадпартійною організацією, закликає всі українські організації в діяспорі змагати до дружньої співпраці та єдності.

Збори вимагають, щоб усі пластуни, а головню ті, що є діяльними в різних українських організаціях, стояли на сторожі повищих принципів співпраці.

6. Для добра нашого громадського життя в діяспорі Збори закликають пластунів та українську громаду давати більше можливостей для співпраці поміж нашими молодечими організаціями в конкретних програмах і акціях (як олімпіади, виховні семінари, конкурси та зустрічі спеціалізаційних гуртків, головню з ділянок українознавства).

7. Учасники Зборів усвідомляючи обурливі вияви посиленого процесу русифікації в Україні, що його проводить сучасний режим, звертаються з апелем до світової громадської

опінії, до міжнародних організацій (такі, як Об'єднані Нації та ЮНЕСКО) та урядів поодиноких країн стати на захист української культури, мови.

8. Тому, що кількість тих, які спілкуються українською мовою загрозливо маліє, учасники Зборів вповні підтримують наших братів і сестер в Україні, які борються за своє природне право мати українську мову в усіх ділянках життя, домагаються зокрема того, щоб навчання на всіх рівнях шкільництва відбувалося українською мовою. А поруч з цим нам треба мати глибоке відчуття обов'язку і відповідальности за життя української мови в діяспорі.

Підтримуючи резолюції Комісії Українських Молодіжних Організацій (КУМО) на 3-му Конгресі СКВУ з 1978 р., уважаємо, що проводи Українських Церков у діяспорі мають найбільшу змогу конкретно й активно плекати й щоденно допомагати розвиткові українського мовлення й культурі української мови. Тому й кандидати на священників та сестри-вчительки повинні добре знати українську мову й культуру, своє знання постійно доповнювати, користаючи з українських наукових інституцій.

9. Пласт у своїй виховній праці тісно пов'язаний з існуванням шкіл українознавства. Тому закликаємо проводи наших координаційних організацій та проводи Українських Церков протидіяти загрозливому зменшенню кількості учнів по тих школах.

10. Збори звертають увагу на велику кількість української молоді, що не є охоплена нашими організаціями. Тому звертаємось до наших об'єднуючих установ допомогти цю молодь включити в українське зорганізоване життя. Збори доручають Головній Пластовій Булаві створити окрему комісію, щоб простудіювати цю проблему й подати конкретні рекомендації в цій справі.

11. Згідно з постановою Пластового Конгресу Другого передумовою прийняття до Пласту є знання української мови, бо постійне вживання її в Пласті є обов'язковим.

12. Успіх пластової виховної праці у великій мірі залежить від того, яке є зрозуміння і відношення батьків до нашої програми й методи виховання, що базовані на вживанні розговірної української мови. Для цього конечно, щоб батьки зі своїми дітьми та зі своєю родиною завжди вживали українську мову й дбайливо плекали її.

б) ОКРЕМІ ПОСТАНОВИ У ВИХОВНИХ СПРАВАХ:

1. На всіх пластових заняттях всі пластуни зобов'язані вживати тільки української мови.
2. Щоб допомогти пластовим осередкам успішно працювати, Пласт заохочує батьків пластової молоді та осіб, що професійно працюють з молоддю, включитися у пластову працю, працюючи на різних адміністративних та допоміжних виховних постах.
3. Щоб виховники могли краще розуміти процеси розвитку своїх вихованків, слід використовувати сучасні знання з ділянок психології і виховання та інших з ними пов'язаних наукових галузей.
4. Збори прохають Крайові пластові старшини зобов'язати всі станичні старшини передплачувати всім діючим виховникам юнацтва журнал "В дорогу з юнацтвом" і "Юнака", а виховникам новацтва журнал "Вогонь орлиної ради" і "Готуйсь".
5. З уваги на сучасне поширення шкідливих для морального й етичного виховання напрямків, які суперечать християнським засадам виховання, є тепер особлива потреба тісної співпраці з проводами українських церков, щоб зберегти серед молоді моральні цінності та позитивні індивідуальності.

Ольга Кузьмович

СЬОГОДНІШНЄ ЮНАЦТВО

(Доповідь, виголошена на Великій Раді "Скобиного Круга"
під час VIII КУПО, квітень 1980)

Говорити про сьогорнішнє юнацтво — це треба говорити про молодь, що родилася у славних 60-их роках, роках вагітних у зміни — соціальні й культурні на терені Північної Америки. Усі ті події, які струснули Північною Америкою, а які розплилися на весь Західний світ, мусіли мати вплив на батьків нашого сьогорнішнього юнацтва, а вже напевно на сьогорнішніх вихованців у віці 20-30 років. Тільки все те, що тоді було новістю і шоком для попереднього покоління (яке сьогорні у старшому пластустві) — стало для теперішнього

юноцтва самозрозумілим, бо вони із тими новими соціальними поняттями, чи може назвім це модами, зросли змалечку.

Сьогорнішнє юнацтво — це діти виховані від наймолодших років на телевізії, під звуки голосної музики "рок", у свободі обичаїв, моралі, у добі без авторитетів, без героїв і провідників. Це молодь, яка дістає все в легкій формі, немов гарно запаковане у пачку, дарма, чи це надбання культури чи цивілізації. Це молодь, яка не розуміє почуття провини, не знає лінії між злом й добром, бо на першому місці ставить завжди добро і вдоволення власного Я.

Образ сьогорнішньої молоді у віці 12-18 років, що я тут кількома дуже неповними натяками старалася подати, — образ молоді у гльобальному понятті. Розвій, чи хтось, може, скаже занепад молодих поколінь, охопив після 60-их років дослівно цілий світ та створив такий інтернаціональний тип молоді, що його можете зустріти так в Австралії, як в Європі чи в Північній та Південній Америках.

Для нас важливо з'ясувати собі під якими впливами і наслідком чого сьогорнішня молодь є такою, якою вона є, бо тільки на тому тлі можемо говорити про ту малу горстку, що її у загальному числі молоді творить наше пластове юнацтво. Чи ми того хочемо, чи ні, та близька нам горстка є таким самим витвором 70-их років, як їхні одноклітки інших національностей. Лишень, що до складного комплексу світових процесів, вони ще мають в додатку цілу масу чисто українських проблем.

Отже, говорячи про сьогорнішнє пластове юнацтво, не осуджуймо його згори, приписуючи йому усі існуючі зла. Та ж діти з природи речі не є злими. Щойно вплив оточуючого їх світу може на них негативно впливати, і таки впливає. І тому образ наших сьогорнішніх юначок і юнаків не такий рожевий, і далеко інший від образу подібних віком пластових юнаків перед двадцяти роками.

Отож закиньмо порівняння "у вас так — а у нас інакше", "у нас краще, у вас гірше". Бо як не візьмемо до уваги малих відхилень, ціле сьогорнішнє юнацтво подібне до себе, з подібними негативами і позитивами. Навіть за останні роки стало воно подібне до загалу там, де досі малі групи пластунів уміли вдержатись ще на найкращому первісному рівні і зберегти образ правдивого пластуна-юнака. Сьогорні вже з тих

місце пишуть про юначок-вигідних міщаночок, що везуть на табори валізи, повні одягів, сьогодні вже і там є труднощі з правильним відбуванням проб і зайнять.

Але нам треба обмежуватися до нашого вужчого кола зацікавлення, бо інакше полонить нас ширина проблем...

Підійдімо до спроби накреслення образу сьогоднішнього юнацтва, приймаючи, як існуючі такі факти:

1. Постійний спад членства, що показують звіти (УПЮ-ів: 1970 — 1413, 1980 — 980, УПЮ-ок: 1970 — 1522, 1980 — 994) і продовження того зменшення членства у наступних роках.

2. Брак послідовної виховної праці з юнацтвом, а з тим селекції.

3. Незацікавлення юнацтва пластовими заняттями, такими як вони є тепер.

4. Розманіжнення юнацтва в зустрічі з природою.

5. Слабке знання української мови.

6. Конфлікт із пластовим законом і Головними Обов'язками Пластуна.

А тепер на тлі тих фактів, їх, здається, ніхто не заперечить, проаналізуємо 6 головних ворогів нашого юнацтва, а може конкретніше юначок.

Зовнішніми ворогами їх є: 1) "Вуменс ліб" тобто жіноча рівноправність, 2) свобода обичаїв і моралі, 3) телевізія.

Внутрішніми: 1) українська мова, 2) брак зв'язку з материком, 3) хронічний брак часу.

Зовнішні вороги

1. Може комусь буде видаватися дивним, що жіноча рівноправність може бути несприятливим чинником (з погляду пластових виховників) у вихованні сьогоднішніх підлітків, а з тим і наших юначок. Але практика показує, що так воно є. Повна рівноправність жінки, яка стала гаслом американського, а з тим і всього жіноцтва Заходу, в останній декаді зробила свою печатку на думанні й поведінці теперішніх юначок, байдуже 12-ти чи 15-тирічних. У тих молоденьких дівчат вона означає не рівні соціальні чи професійні становища, але право робити все те, що хлопці того самого віку. А в тому, на жаль, вони користають не лише з рівних прав в науці, спорті, мистецтві, але з свободи поведінки, потурати сексуаль-

ним пристрастям, і в дуже вчасному віці вони навикають до курення та вживання алкоголю. Те, що донедавна було питоменне для хлопців у віці 12-16 років, сьогодні є так само, а смію з досвіду твердити, навіть у сильнішій мірі, питоменним для дівчат, і то молодшого віку. Бути "холодним" — значить вдавати, що все знаю і перебувати там, де ціла група — це прагнення теперішніх дівчат, а раніше було воно бажанням хлопців. Такі прагнення віддзеркалюються також у наших юначок. А з тим зв'язана агресивність дівчат до другої статі і пробування всіх недозволених для того віку стимулянтів.

2. І так ми від ворога, яким стала для наших юначок жіноча рівноправність, переходимо до ворога числа два. Сьогоднішня свобода моралі, знову в майже гльобальному розмірі серед усіх високоцивілізованих народів — це ворог, який нищить усі наші святощі. А що найгірше, він підкопав у підростаючих тепер дітях тямку, що є гріхом, а за що нема карі.

Дослідники нашої декади уважають, що причина того в тому, що дорослі — продукт 60-их років, привикли винувати за зло складати на все можливе, тільки не на себе самих (це порівнюють до типічної автомобілевої асеккурації, яку береться на т. зв. "нічию винувати"). Другою причиною браку почуття вини і карі вважають те, що знизилися вимоги двох найбільших досі авторитетів: церкви і судів. Як, отже, виростаючі у підсонні "я не винен" діти, можуть знати, що правильно, а що ні? Як частенько батьки самі сприяють говоренню неправди, легкому шахрайству? А в якому кліматі широкої корупції, неправди і злочину, розбиття родин розводами, ми зараз живемо. Він же, наче смерть косою, стинає паростки здорового росту дитини. Що ж, отже, дивного коли читаємо, що на терені США 50% молоді має сексуальний досвід перед 19-им роком життя, а кількість венеричних недуг серед них зросло у останніх п'яти роках до епідемічних розмірів. 20% усіх дітей в американських нижчих і середніх школах є налоговими алкоголіками, а 75% пробувало або вживає різні наркотики від маріхуани до кокаїни включно.

Подібна ситуація, знаємо з преси, є в Канаді, Європі й Австралії. Чи наші діти, які живуть у такому підсонні, не пробують і собі усіх тих "благ" свобідного життя? Здається тільки ті, які самі не мають дітей або не мають безпосередньої стичности з ними, можуть переконувати, що наші пластові

діти 70-их років є такими чистими і незаторкненими, як були їхні однолітки в 40-их чи 50-их роках, або, що виховники **мусять** їх такими вдержати.

3. Сьогоднішня доростаюча молодь це вже вихованці няньки — телевізії. Ця модерна нянька ввела зміни — зникли бабуні й дідусі, які мали час і терпеливість читати казки, розповідати історії та відповідати на десятки дитячих питань “чому”. Бо сьогодні вони — або ще почуваються молодими і живуть своїм життям, або вже вегетують у старечих домах. Їхнє місце в родині заступила чарівна скринька, в яку дитина вдивляється від 2-3 року життя. У висліді сьогодні маємо юнацьку молодь, виховану на телевізії, а не на розповідях і не на книжці. Вона призвичаєна до легкої, зорової розривки, до звуженого думання, до дуже обмеженого читання. Можливість перекрутити шрубку на іншу програму робить цю молодь знудженими всезнайками, в постійному пошукуванні за іншими, сильнішими емоціями.

Сьогодні щораз більше вже говориться про фатальний вплив телевізії на дітей, але наслідки того щойно саме тепер виходять на яв. Чи відомо слухачам, що 1 на 8 учнів середніх американських шкіл закінчує їх із знанням читання на висоті 3-4 нормальної кляси? Сьогоднішня молодь не вмє концентрувати уваги, думати і читати — і вже це робить їх нездібними корисно діяти у спільноті. (Ось читаємо про приклади понищення важливих мореплавських споруд тому, що молоді моряки не вмєли перечитати інструкцій і їх зрозуміти). І тепер та молодь незвична читати, думати, переживати читане є якраз у нашому юнацтві. Молодь незвична читати взагалі, а коли мова про читання українською мовою, то трудність подвійна.

Внутрішні вороги

1. Як поспитаємо когонебудь з пластових виховників, що є найбільшою зараз проблемою у праці, в унісон буде відповідь: **українська мова**. Її стан всім добре відомий. Але чи здаємо собі справу, як мало та рідко її має змогу вживати наше юнацтво? Довгі години в школі, навіть коли вона по назві українська, але в більшості ведена чужою мовою, близьке товаришування з чужомовними однолітками, і телевізія або радіо чи музика на тасьмі — все це забирає львину частину

дня. А в цих скромних годинах, що залишаються: 1 година на сходинах в тиждень, 3-4 години науки українського в суботу, доривочні розмови з батьками про щоденні справи (бо, на жаль, батьки мають все мало часу і є в постійному поспіху) і 1-2 годин читання нецікавої книжки лектури. Чи можна дивуватися, що стан знання української мови серед юнацтва гіршає?

2. У всіх доповідях на тему кризи української мови підкреслюється важливість відомого нам усім добре моменту — а це емоційної пов'язаності з материком. Ми маємо наявні докази, який додатній вплив мали і мають на нашу молодь відвідини України. На жаль, ці відвідини спорадичні, а теперішня ситуація політична і економічна їм ніяк не сприяє. А все ж наше юнацтво сприйняло і зустріч з живими представниками сьогоднішньої України напричуд сильно і позитивно. На жаль, люди, які нашої пластовій молоді були легендою, не шукали до неї дороги й ніяк не допомогли закріпити у них це емоційне відношення до українського материка.

3. Бо сьогоднішнє юнацтво, хоч як знуджене зовнішніми впливами, потребує особливих переживань, глибших за усі ті, яке їм дає доквілля. Щоб їх воно дістало, треба з ним говорити, здобути довір'я молодих, пізнати усю складність доби їхнього дозрівання. А на те — ані вони, ані батьки, ані виховники хронічно не мають часу. Цей такий прозаїчний, але домінуючий тепер чинник. Наша мала увага для справ виховання — це велике лихо. Ми легковажимо цього ворога виховання.

Наше юнацтво, а вже особливо наші сьогоднішні юначки, постійно не мають часу. Поруч із шкільними зайняттями, стоять додаткові, які чомусь стали тепер немов обов'язковими: музика, курси танців, наука мистецького слова, театру, малярства, різьби, вишивання, писанкарства і вкінці завжди на сірому кінці школа українознавства і пластові зайняття. А коли ще взяти до уваги віддаль, яка усюди велика, а з тим проблему транспорту (наприклад, у нашій станції Нью-Йорк лише 10% живе в околиці домівки) — це витворює постійний брак часу в юнацтва, в батьків та у виховників, які також мають свої особисті справи і звичайно не одну, а кілька пластових функцій.

У тому постійному загальному поспіху загубилося справжнє пластування, загубилося відношення людини до людини, плекання дружби, а перш усього загубився діалог між юнацтвом і тими, що мають їм допомогти “розпростерти крила”, як писав поетично Дрот.

Так, ми всі привикли поспішати, і навіть тепер, сьогодні, коли ми всі з'їхалися сюди, щоб проаналізувати теперішній наш стан, учасники дискретно дивляться на годинники, дивуються, може, чому не кінчаю своїх міркувань, бо час бігти на інші наради! І так на бігу, на одній нозі, з думкою вже при інших проблемах, будемо на цих зборах, як на кожному іншому пластовому зібранні, рішати прихапцем, що зробити з Пластом і що зробити з юнацтвом. Коли будете це вирішувати, прошу вас принаймні на хвилину уявіть собі цих теперішніх юначок і юнаків, їх життя: між шкільними й позашкільними зайняттями, часто виконуваними з-за амбіції батьків, а не їх самих, в постійному конфлікті двох світів, де один каже: “роби, що хочеш, що тобі приємно”, а другий наказує: “ти мусиш”; життя з бажанням бути в українському середовищі, а це середовище у найближчій до домівки національній барі, в незрозумінні, чого ми від них, властиво, вимагаємо.

І уявіть собі себе на їхньому місці, без вашого теперішнього життєвого досвіду і без цих куди більше сприятливих обставин, в яких ви були в юнацькому віці. Чи не бачите, наскільки нам було легше? Чи не бачите, яке, хоч й вигідне, в матеріальному добробуті, але яке ж складне є життя теперішніх підлітків?

І щойно після того порівняння між ними й нами схвалюймо резолюції, усі кари, перестороги, заборони, вимоги і ремствуймо на них, що вони злі, непластові, без постави, а з ними на батьків і на виховників, які у більшості вже також є продуктом цього складного важкого процесу еволюції 60-их років.

Висновки на майбутнє, або що стоїть перед нами?

1. Селекція членства розв'яжеться автоматично й природно, через малу кількість народин, а з тим буде малий приплив до новацтва.

2. Існуюча тепер свобода моралі і життя має всі дані змінитися, як і всі модні в певному часі течії. Зворот до ре-

лігії, до шукання за ідеалами, зворот до патріотизму — у нашому оточенні буде мати додатний вплив також і на нашу молодь, а з тим на її настанову до ідеалів.

3. Загальна світова економічна криза приверне правдиву скалю вартостей і відсуне матеріалізм на друге місце. Економічна криза приверне також більше природний стиль життя, гарт і менше використання цивілізаційних здобутків.

4. Проблема української мови серед молоді буде вимагати найбільшої праці та уваги. Коли, однак, будемо ставити її як вимогу, від якої справді немає можливості відступити, тоді напевно вдасться нам її вдержати. Тут, однак, треба доконче уживати засоби і методи праці, до яких теперішнє юнацтво звикло, а це зокрема метод слухових, зорових, живих і цікавих.

5. Юнацтво можна вдержати і на майбутнє, коли будемо пробувати нових засобів, відходити від трафаретів у наших зайняттях, шукати завжди цікавих способів ведення самовиховної праці.

6. Даваймо у майбутньому нашій юнацькій молоді більше можливостей пробувати своїх сил і своїх плянів навіть тоді, коли це не все буде виходити відразу добре і правильно. Припилювуймо більше дію системи самоуправи й самовиховання.

ЗВЕРНЕННЯ ДО БАТЬКІВ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ У ВАШІНГТОНІ

Пластова праця в нашій станиці не все дає бажані нам висліди. Є багато аспектів виховної дії, які могли б бути на кращому рівні. У системі виховних засобів Пласту є відзначування членів за добру пластову поставу й використання перестороги (не кари, бо в Пласті є тільки одна кара: позбавлення членства!) тим, які, на думку виховників, не живуть згідно з пластовим законом.

Нашим повідомленням про систему відзначень і пересторог хочемо вплинути на покращання пластової постави нашої молоді, проте, для здійснення цього задуму нам потрібна Ваша співпраця, Вельмишановні Батьки! Ми маємо можливість зустрічатися з Вашими дітьми годину-дві на тиждень. І

тільки при Вашій співпраці ці короткі зустрічі можуть дати позитивні висліди. Тож допоможіть нам проводити пластову програму з Вашими дітьми! Дбайте, щоб діти точно прибували на пластові заняття, дайте їм змогу, допоможіть їм сумлінно в'язуватися із своїх завдань в Пласті та в школі українознавства. Говоріть з дітьми по-українському, щоб вони могли свobodно розмовляти з українцями по-українському. Співпрацюйте з нами з натугою усіх своїх сил у вихованні Ваших дітей здоровими, шляхетними характером, майбутніми повновартісними громадянами.

Відписано з деякими скороченнями і стилістичними змінами з "Станичних Вістей" — Листна зв'язну Пластової Станиці у Вашингтоні ч. 3 (10), травень 1980.

З МАТЕРІЯЛІВ КАДРИ ЮНАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ СТАНИЦІ ВАШІНГТОН

З огляду на поодинокі прояви незадовільної пластової постави та браку дисципліни серед нашого юнацтва, діючі тепер юнацькі виховники КВ прийняли такі рішення. Подаємо їх до відома юнацтва та батьків:

1. Коли юнак порушить один з головних обов'язків пластуна, чи один з пунктів пластового закону, тоді провід гуртка в порозумінні з впорядником, або сам впорядник, може, маючи докази вини, поруч з I пл. пересторогою, або й без неї, відмовити даному юнакові участь в деяких пл. заняттях чи імпрезах (Свято Весни, Орликіяда тощо) на час не довший, ніж шість місяців.

2. Коли юнак знову провиниться супроти засад пластової поведінки, або супроти якогось пункту пл. закону, тоді Рада Гурткових, порозумівшись із зв'язковим, або сам зв'язковий може, маючи докази вини, поруч із II пластовою пересторогою, або й без неї, відмовити юнакові участі в деяких пл. заняттях чи імпрезах на час не довший, ніж один рік.

3. У випадку ще однієї провини III і останню пересторогу з попередженням про виключення з Пласту дає винному булава кошового, як подано це в "Життя в Пласті" с. 209.

Рішення 1 і 2 базовані на аналогічній рекомендації, поданій у "Життя в Пласті" на с. 210. Всі три рішення відносяться в однаковій мірі до юначок, як і до юнаків.

Від Редакції. Конкретні заходи КВиховників піднести рівень виховання юнацтва у Вашингтонській Пл. Станиці подаємо порядком обміну досвідом. Сподіваємося, що вони пригортаються іншим пл. осередкам.

Виховні справи юнацтва

ВЕЛИКА РАДА СКОБИНОГО КРУГА

Звіти з діяльності, програма та інші матеріали, що були предметом нарад Ради СК подані в "В дорогу з юнацтвом" ч. 1-46. А крім стандартних пунктів програми: вибір комісії, прийняття протоколу, звіти, вибори проводу, найголовнішою в програмі були доповіді на тему: "Огляд сучасного стану УПЮ" пл. сен. Ольги Кузьмович і пл. сен. Романа Копача. Доповідь О. Кузьмович містимо в іншому місці й читачі зможуть познайомитися з її змістом.

Дискусія оберталася довкола мови у Пласті, ролі батьків у вихованній праці Пласту, потреби використовування в заняттях з юнацтвом зорово-слухових засобів, потреби постійного дошколу виховників, опіки над ними, оживлення дій кадри виховників, рад гурткових, щоб піднести престиж виховника, бо найслабше місце наше — це брак потенційних виховників. Треба думати про те, хто ними буде в майбутньому. Поруч з цим мусить бути увага батьків до цієї проблеми, бо ж у великій мірі наставлення пластової молоді до вияву себе на пості виховника у Пласті залежить від батьків, від їх патріотизму, ідейного наставлення до життя, від атмосфери в родині. На цьому полягає елітарність пластунів, що вони беруть на себе зобов'язання й служать добрим прикладом. Те, що серед юнацтва тепер популяризуються осяги ступенів гетьманських скобів/вірлиць, це добрий об'яв. Їх треба нам виховувати більше. На одиницях можемо оснoвувати надії на покращання стану.

На згадку, що може доцільно мати поруч з нормальними україномовними пластовими гуртками також і англомовний, реагували найгостріше виховники молодшого віку, казали: "Краще хай не буде Пласту, якби він мав бути англомовним". Треба зусилля, позвільняти з членства тих, які не володіють українською мовою. Батько-мати хай будуть героями в наших дітей, хай вони винесуть з дому тверді переконання щодо свого українства, хай зацеплять батьки традиції, наллють серця любов'ю до своєї Церкви й народу.

Дискутанти висловлювались за потребою посилення дисципліни в Пласті, повернення пластовим пробам їхнього власного призначення — бути перевіркою пластової поведінки, а не тільки самого знання. Згадували дискутанти й про те, щоб оминати в Пласті бюрократію, ригоризм та паперову діяльність, а плекати зв'язки безпосередніми контактами з дітьми і молоддю, близьким співжиттям з ними, виявами готовності віддати їм свій час, увагу та серце. Тоді в молоді буде розвиватися здоровий патріотизм, буде в неї в житті справжня скаля вартостей.

Олександр Березницький

СТАРШЕ ЮНАЦТВО, ЙОГО ПОТРЕБИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЗАСПОКОЄННЯ ЦИХ ПОТРЕБ

Від редакції: сл. п. Олександр Березницький надіслав був до "Пл. Шляху" матеріяли — свої записки про старше юнацтво та про історію Виховних Спільнот Української Молоді, прохаючи їх зредагувати та помістити в журналі. Членів комісії старшого юнацтва, які співпрацювали з другом О. Березницьким, просимо доповнити цей матеріял, чи, евентуально, виправити. (Матеріял був поданий в сирому стані, є можливість неточностей передачі). Сл. п. О. Березницький очолював комісію для справ старшого юнацтва в ГПБ. Йому не судилось вже цього свого проекту зреалізувати.

Проблема старшого юнацтва актуальна вже від років. Були спроби її поладнання, але без успіху. Треба нам мати на увазі, що старше юнацтво — це лише етап у пластовому житті юнака/-ки. Якщо новак незадовільно перейшов свій шлях у новацтві, а згодом не відбув свого юнацького вишколу, то годі сподіватися позитивного пластування в старшому юнацтві, чого наглядним доказом сьогодні є більшість старшого пластування.

Щоб поліпшити працю в старшому юнацтві та в УСП, треба звернути увагу на цілість пластування. Селекція членства, яка б мала довести до наявності в Пласті лише найкращих, можлива лише тоді, коли буде правильною, за всіма вимогами і приписами, проведена виховна праця: точне складання проб за вимогами, відбування таборів, виконання діловодств, стиль життя і вироблений світогляд, свідомість своєї національної ідентичності і всебічне, на відповідному рівні, знання про Україну, готовість праці для інших, активність у громаді. Щоб це все здобула наша молодь, треба відповідного до неї підходу, аргументації, насвітлення, тобто треба поважних заходів, стугдій і праці над матеріялами, і людей, які б найкраще реалізували пляни.

Найперше треба увести в життя вмілості для старшого юнацтва з точно випрацьованими вимогами. Зібрати у підручних бібліотеках той матеріял, який доступний, заохотити до співпраці людей з Пласту й з-поза нашої організації.

Особливості старшого юнацтва. Його роля і завдання інші від ролі й завдань молодшого юнацтва. Старше юнацтво перестає наслідувати старших, а намагається витворити свій стиль життя, стиль життя дорослої людини. У нього багато інших проблем, інші зацікавлення, старше юнацтво має більше знання, досвід, більше фізично розвинене, а тому й витриваліше, воно виявляє більше відваги, впевненості, розуміє про дорослі проблеми, про життєві пляни, вибір професії. І через те й праця в їхніх гуртках повинна бути з іншим підходом до членства, іншим їх трактуванням, подачею матеріялів. Коли не впроваджуємо цих змін, старші юнаки знеохочуються, відстають від Пласту. Вони стають дуже критичні, попадають у зневіру щодо успішності пластової методи. Це все ми знаємо з досвіду. А щоб підготувати його до самостійного світоглядного думання, до праці чи то в Пласті, чи поза ним у громадах, старшим юнакам/-кам треба підготовки. Підготовки треба й до переходу до старшого пластування, щоб вміти самовиховуватися, здобувати знання на університетах, працювати в громадах, стати виховниками та інструкторами серед молодшого юнацтва. Особливо їм треба засвоїти основи пластового світогляду, свого українського кореня, своєї української ідентичності.

Чи потрібно старшому юнацтву виховника? Очевидно! Але він повинен також усвідомити свою ролю. Його роля —

бути духовим провідником, інспіратором, дорадником. А таких виховників не будемо мати лиш заходами самих вишколів. Побіч вишколів, їм треба постійного дошколу — праці над собою шляхом читання відповідних матеріалів, обсервації життя, контакту з українськими громадами. Для них дуже помічними будуть ділові відправи-дошколи, інструкції проводу та пластові виховні матеріали, близькі контакти із старшими провідниками.

Зацікавлення старшого юнацтва вмілостями, інструкторством з різних ділянок може дати великі виховні користі і йому самому й Пластові. Цієї спеціалізації треба навчити, запрошуючи до співпраці різних фахівців. Початків і необхідних знань з ділянки журналістики можуть дати редактори, рецензії можуть навчити наші мистці слова — артисти; вишивок, кераміки, різних ручних праць, писання писанок, улаштування лялькового театру можна навчитися на спеціальних курсах в організаціях жіночих і взагалі громадських. Далеко простішою, але не менше важливою формою діяльності старших юнаків/-ок можуть бути т. зв. проекти, тобто праця над визначеним завданням збірно чи індивідуально. Наприклад, гурток чи хтось індивідуально, може виготовити матеріали до однієї з ділянок українознавства: ігри з географії України, ляльки в народних одягах з різних областей України, жива газета на тему історичної події, виставка праць з майстеркування, видань даної пластової станиці, рисунків чи малюнків квітів, дерев, тварин, фотографій з історичних пам'яток України. Групи старших пластунів/-ок дуже велику й дуже корисну діяльність могли б подарувати пластовому осередкові й цілій громаді, коли б взяли з допомогою фахівця підготовляти ряд імпрез з культурно-освітньої ділянки: вечір поезій улюбленого поета, вечір казок (пополудне для дошкільнят), загадок, приповідок, врешті вечори "Готуйсь" і "Юнака". Подібні вечори тут і там улаштовують пластові осередки. Вони не тільки познайомлюють учасників з нашою культурою, але й дають нагоду виявляти свої таланти саме старшому юнацтву. Вечір молодих талантів (декляматорів, музикантів, співаків, артистів і т. д.) це також на велику потребу нашої дітвори й молоді. А при цьому, як то звичайно буває, така діяльність гуртує людей, об'єднує їх невидимими вузлами спільних переживань, прагнень, ідей.

Рекомендації. 1) Скобин Круг і Головні Булавні УПЮ в ГПБ повинні допильнувати, щоб у крайових рефератах УПЮ

діяв референт для справ старшого юнацтва. Для них вищі юнацькі виховні проводи виготовляють рамові пляни дії. У станицях виконує цей плян окремий реферат для справ старшого юнацтва, або зв'язковий чи його заступник. Рамові пляни праці ГПБ у станицях розробляють відповідно до спроможностей і потреб даного осередка.

2) Гуртки старшого юнацтва провадять виховники з вишколом, або запрошені старші люди (сеніори, вчителі), які повинні познайомитися з усіма вимогами та інструкціями — на прямими пл. провідів.

3) Програма діяльності складається з трьох частин: а) виконання вимог 3-ої пл. проби, б) здобування вмілостей, в) праця проектами — збірна чи індивідуальна. Тут будуть деякі відхилення від стандартного пляну праці гуртків молодшого юнацтва. Деталі пляну праці гуртка з поясненнями повинні бути подані в матеріалах-інструкціях.

4) Співпраця та її доцільна координація буде передумовою успіхів. Всі співпрацюють — ГПБ, КПС, станиці, зв'язкові, виховники. Старші юнаки повинні бути докладно поінформовані щодо їх завдань, розуміти вагу виконання цих завдань.

5) Спільно треба виготовити список підручної бібліотеки пл. виховника з окремим углядженням потреб для праці із старшим юнацтвом. У короткому часі виготовити найкращі матеріали для праці з старшим юнацтвом; намітити плян випрацювання дальших матеріалів у певній послідовності.

6) Виготовити "Довідник для праці із старшим юнацтвом". Перед тим відбути ділову нараду з активом юнацьких виховників, щоб зібрати опінію їх про ці пляни. Увести в життя (в крайовому масштабі), як одну з форм праці, наради з виховниками старших юнаків/-ок принайменше раз в рік. Активізація їх буде помостом до старшого юнацтва, а з тим і реальні наші заходи до поправки стану УСП, а з тим і стану Пласту в цілому, рівня нашого громадського життя, яке корчиться на всіх відтинках через брак припливу молодих сил.

ІНТЕРВ'Ю З СТАНИЧНОЮ ПЛ. СТАНИЦІ В НЬЮ-ЙОРКУ — ОЛЬГОЮ КУЗЬМОВИЧ

Питання: Якою великою є Ньюйоркська станиця?

Відповідь: Стан станиці на 31 Зборах у 1979 р. був 543, в тому: новацтва 96, юнацтва 154, старшого пластуна 151, сеніорів 142.

П.: Як змінився стан юнацтва і новацтва за останні 10 років?

В.: В 1969 р. було УПН 180, УПЮ 225; в 1979 р. УПН — 96, УПЮ — 154.

П.: Хто є виховниками юнацтва?

В.: Тепер 60% виховників — це сеніори, 40% — старше пластуна.

П.: Чи праця з юнацтвом ведена цікаво, чи стандартно — сходи, апелі, базарі?

В.: Це залежить від впорядників та їхнього зацікавлення виховною працею. Треба, однак, бути свідомим, що теперішню молодь дуже важко зацікавити чи захопити. Стараємося тепер у провіді станиці підшукувати можливості зацікавлення молоді, як, наприклад, впровадження самоуправи і т. п.

П.: Що варто б увести в працю з юнацтвом і чого для цього потрібно?

В.: Юнацтво потребує почуття відповідальності і самостійності, тому треба йому давати самостійні завдання. Для різноманітності зайнять запрошувати на гутірки різних спеціалістів чи цікавих людей (в рамках іспитів вмілостей чи знання українознавства). Але все це мусить бути коротке і цікаве!!! Також вдалим експериментом в станиці показалося передавання підготовки поодиноких імпрез окремим куреням УПЮ.

П.: Чи юнацтво перебуває в Пласті більше, ніж 1-2 години тижнево?

В.: Ні.

П.: Чи прийшли б і на додаткові заняття в тижні?

В.: Це сумнівне, хіба що саме юнацтво цього хотіло б. Батьки, назагал, відтягають дітей від домівки та стараються

скоротити перебування в ній дітей до мінімум. Це через постійний брак часу так у дітей, як і в батьків.

П.: Чи могли б допомогти у вихованні юнацтва (у праці з ними) поодинокі сеніорські чи старшо-пластунаські курені, наприклад, влаштуванням якихось прогулянок, змагань, акцій?

В.: Могли б зробити дуже багато, якщо б лише хотіли. На жаль, ніхто цим поважно не зацікавлений. А ті курені саме могли б давати людей з цікавими гутітками, показами, могли б проводити прогулянки, чи підготовляти Свята Юрія, Орликіяди тощо. Саме виготовлено листа до куренів в цій справі і робимо "набір" спеціальних інструкторів.

П.: Чи відбуваються сходи юнацьких виховників і чи виховники ними задоволені, зацікавлені? Чи потрібно виховникам, наприклад, інструкторів, які навчали б їх нових пісень, ігор, практичних праць?

В.: Сходи юнацьких виховників відбуваються раз у місяць. Постійною темою їх є оживлення чи поправа праці. Інструкторів потрібно.

П.: Як є у новацтві? Чи новацькі заняття такі, що діти радо на них приходять?

В.: Діти приходять, якщо їх приведуть їхні батьки. У новацькому віці діти нічого не роблять самостійно. Якщо виявляють щось самі, — то переважно неохоту до новацьких занять, а це — через конкуренцію телевізії!

П.: Чи батьки новацтва живуть в околиці домівки, чи привозять дітей здалека, і якщо так, то чи привозять їх постійно? Чи рої великі?

В.: 90-95% батьків не живе в околиці домівки, а привозить дітей здалека до школи українознавства і на сходи — в суботи. Рої невеликі, кількість новацтва постійно меншає. Більшість молодих батьків не живе в Нью Йорку, а в околиці, зокрема в Нью Джерзі, де нижчі податки.

П.: Чи новацькі виховники вживають на сходинах багато пісень, майстеркування, казок?

В.: Здебільша. Уява дітей у теперішньому новацькому віці є під впливом телевізійних програм, і мало є в Пласті такого, що могло б тим дітям заімпонувати чи що конкурувало б з телевізією.

П.: Що, на Вашу думку, треба б зробити, щоб притягнути більше дітей до новацтва? Чи можна б просити тут допомоги священників та вчителів, а також жіночі організації?

В.: Важко притягнути, як немає дітей, або, як сказано вище, молоді батьки переносяться до Нью Джерзі (де купують хати). В школі св. Юра в першій класі є 6 дітей. Пропаганду треба вести через церкви і жіночі організації, але перш усього українські подружжя мусять мати більше дітей, а цього ніхто не може "наказати".

РЕЗОЛЮЦІЇ 5-ої ВЕЛИКОЇ РАДИ "СКОБИНОГО КРУГА"

28 квітня 1980

1. Щоб Пласт міг досягнути свою виховну мету, щоб міг виховати молодь сильного характеру, зацелити їй моральні засади, національну свідомість, для цього йому необхідно тісно співпрацювати з батьками, школами й Церквами.

2. Маючи на оці постанови ПНДругого, П'ята Велика Рада Скобиного Круга звертає увагу всім виховникам, що у пластових заняттях обов'язує їх українська мова. У Німеччині, коли КПС почала послідовно вимагати української мови від своїх членів, українське мовлення серед новацтва і юнацтва заіснувало. За це Пласт в цій країні здобув признання і пошану цілого українського громадянства.

3. Посилити заходи, щоб з'активізувати батьків пл. дітвори й молоді до співпраці з пластовими виховниками.

4. Заохочувати не тільки батьків, але й вчителів та інших фахівців включатися у співпрацю, виконувати виховні та адміністративно-господарські функції у Пласті.

5. Виховну працю зосередити на плеканні характеру.

6. Нав'язати співпрацю з Церквами, щоб забезпечити молодь якісним релігійним вихованням, щоб наголосити плекання серед молоді моральних засад.

7. Поширити співпрацю із школами українознавства, щоб узгіднити програми пластових занять з підготовки до проб із шкільною програмою.

8. Переглянути систему відзначень і пересторог в УПЮ й евентуально підготувати потрібні зміни.

Виховні проблеми новацтва

ВЕЛИКА РАДА ОРЛИНОГО КРУГА

В основному діяльність Орлиного Круга зосереджувалася при: втримуванні контакту з членством з метою використання їх знання й досвіду у таких ділянках новацького виховання, як: 1) таборівання, 2) придбання інструкторів вишколу впорядників, гніздових і спеціалістів окремих ділянок новакування, 3) вишкіл гніздових, що постійно збирають досвід своєї праці та обмінюються ним з іншими, 4) видавничу діяльність — видавати журнали, приготувати матеріали в допомогу виховникам. Тому й наради більшість часу присвятили були цим справам.

Обсервуючи учасників, радісно було від того, що серед них переважала молодь, зріла поглядами на виховання. Серед сестричок можна було зустріти запалених патріоток УПН (одна сестричка призналася, що від 1956 року вона не оминула ані одного року, щоб не бути в таборі). Жаль тільки, що, порівняно з нарадами Скобиного Круга, нас на нарадах Орлиного Круга було замало. Проте, ми вирішили ряд справ важливих для нашої дальшої праці, а серед них, наприклад, те, щоб шукати фондів на видання готових матеріалів в допомогу виховникам, щоб піднести виховний рівень таборів шляхом доброї підготовки братчиків і сестричок до своїх завдань, провівши вишкіл за системою Орлиного Круга та постачаючи таборам відповідні матеріали (а серед того річники "Готуйсь"). Багато радили ми також над тим, як згуртувати для постачання відповідних матеріалів (дописів і ілюстрацій для "Готуйсь"!)" відповідні групи з-поміж новацьких виховників і жертвених громадян.

РЕЗОЛЮЦІЇ “ОРЛИНОГО КРУГА”,

прийняті на пленумі VIII КУПО, 20 квітня 1980 р.

1. Релігійне й національне виховання в новацтві в наших теперішніх обставинах послабло з загально відомих причин — життя в середовищах снутих на вияви духового життя, невідпорність загалу громадянства на асиміляційні процеси та в наслідок багатьох інших лих. Тому треба звернути особливу увагу саме на ці ділянки виховання шляхом зібрання відповідних матеріалів в допомогу виховникам, випрацювання інструктану та порад, пошквалення співпраці з батьками, а зокрема організованих форм праці Пласт-приятю.

Велика Рада Орлиного Круга уважає, що усучаснюючи Пласт, не можна резигнувати з основних ідеалів Пласту — релігійного і національного виховання, що їх ознаками і виявами в першу чергу є християнський стиль життя пластунів і дбайливість про українське мовлення і українську культуру.

2. Таборам, як важливому чинникові у системі пластового виховання, треба донести якнайбільше уваги місцевих і крайових проводів, щоб вони відбувалися за відповідними програмами й плянами ГПБ, щоб виховники в таборах мали відповідні вишколи за системою “Орлиного Круга”, чи хоч би тим, щоб вони здобули досвід виховної праці з дітьми веденням роя.

3. Щоб піднести рівень праці в новацтві, новацькі КВ на місцях припильновуватимуть у праці гнізд та роїв основних ідейних напрямних Пласту та методичних принципів:

а) Правильних щотижневих сходин з українським мовленням, складання новацьких проб з увагою на поведінку дітей, а не тільки на саме знання вимог проби, здобування вмілостей, ведення різnorodних зайнять з використанням українського назовництва у майстеркуванні, іграх, перебування в природі тощо, та зокрема виноування щоденних добрих учинків.

б) Місцеві проводи пильно дбають про обов'язкове навчання дітей українознавства.

4. Усе членство УПН обов'язане читати “Готуйсь” і його передплачувати. Виховники мають обов'язок працювати над тим, щоб члени їхніх роїв знали зміст журналу індивідуальним читанням вдома та спільним на сходинах.

*Все минає, любов же ніколи, все тебе облишить, крім
любого, в тобі суцього.*

Григорій Сковорода

НАШІ ВТРАТИ

ДОПОМОЖІМО СТОРИТИ ПОСТІЙНИЙ СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД ІМ. ОЛЕКСАНДРА КУЛЬЧИЦЬКОГО

Відійшов у вічність з рядів УПС визначний науковець, що життя віддав повністю на службу своєму народові. Відійшов на 86-му році життя 30 квітня 1980 року в Сарселі біля Парижа. Був Покійний ректором УВУ, довгорічним деканом філософічного факультету цього університету, головою Делегатури УВУ на Францію, дійсним членом УВАН, членом і заступником голови НТШ в Європі, він і дійсний член Міжнародної Вільної Академії Наук в Парижі, голова Наукової Ради Товариства сприяння українській науці, голова КоДУС. Олександр Кульчицький — це європейець великого формату, високошанований науковими і церковними колами Європи. Мав широке знання, володів європейськими мовами, а крім того відзначався особистою культурою поведінки, був добрим організатором, успішним ініціатором і учасником програми багатьох наукових з'їздів.

Пл. сен. Олександр Кульчицький належав до І Куреня УПС ім. Степана Тисовського, брав участь у пластових вишколах, активний учасник 1-го Пластового Конгресу в Ашафенбурзі, часто перебував у пластових таборах, допомагав своїм знаанням пластовим виховникам, був у великій приязні з Сірим Левом, любив молодь, а через те й пов'язаний з Пластом. Покійний відразу приєднався до проф. Володимира Кубійовича та д-ра Атанаса Фіголя, щоб реалізувати видавання Енциклопедії Українознавства. Жив у Сарселі біля Парижа й тому не міг брати особисто участі в праці УВУ, зате розвинув широкоюкроене листування і публіцистичну діяльність для моральної і фінансової піддержки УВУ. Був постійним дорадником Фундації і активним її пропагатором до останніх днів свого працюовитого життя.

Фундація УВУ, вшановуючи Покійного — вже цього року встановила на цілий семестр одноразовий Стипендійний Фонд його імені. Це буде стипендія на філософському факультеті УВУ для студента чи дослідника. Крім того, буде діяти постійний стипендійний фонд ім. Олександра Кульчицького. З відсотків цього фонду буде можливість дати одну стипендію для студента УВУ. Зібрано вже на нього понад 1000.00 дол.

Жертводавцями були: по 100.00 дол.: О. Тарнавський, П. і Л. Гой, Я. і Л. Ткач, мгр. І. і О. Буртик, інж. В. Бакалець; **по 50.00 дол.:** д-ри: Д. Боднарчук, В. Лучків, інж. В., мгр. Н. Кух; **по 25.00 дол.:** д-ри: В. Ленчик, Е. Федоренко, О. Андрушків, В. Верган, О. Лужницький, Л. Рудницький, Б. Корчмарик, М. Богатюк, М. Чировський, М. Зарицький, І. Ратич, І. Головінський, інж. В. Рак, мгр. С. Бобиляк; **20.00 дол.:** Р. Андрушків; **10.00 дол.:** Я. Падох.

Серед вгорі поданих жертводавців бачимо також і пластунів-науковців. Але всі ми члени УПС повинні причинитися до завершення постійного стипендійного фонду для вшанування Визначної Людини, нашого Друга, який усе своє життя працював і жив для української науки, утримував здобутки свої у численних працях, познайомлюючи широко кола науковців інших народів з Україною та її культурою.

Олександр Кульчицький многогранна людина — Він не тільки науковець, але й учитель, жертвенний громадський діяч, пласту́н.

Пожертви надсилати:

UFU Foundation (K. Fund)
203 Second Avenue, New York, N. Y., 10003, U.S.A.

Любов виникає з любови, коли хочу, щоб мене любили, я сам першим люблю. Я належу до тих, хто настільки цінує друга, що ставить його над усе і вважає друзів... найліпшою прикрасою життя.

Григорій Сковорода

СВ. П. ДАРІЯ СКОЧДОПОЛЬ-БОЙЧУК ВІДІЙШЛА У ВІЧНІСТЬ

Коли відходять у вічність люди, життя яких було позначене щедрою працею для народу, то їх відхід — це біль і втрата не тільки для найближчих в родині, але й для громадянства. Коли мова про Пласт, то смерть провідних його членів — це особлива втрата. Боєм і великою втратою для Пласту є смерть подруги Дарії Бойчук.

Життя покійної подруги Дарії — це багатомовна сторінка Пласту. Народилася 4 вересня 1904 р. в Драгомирчанах Станиславівського повіту. Закінчила вчительську семінарію, але в умовах життя українців в Польщі не довелося їй вчителювати. Своє життя пов'язала Дарія з Пластом і багатьма іншими громадськими організаціями. До Пласту вступила 1921 р. Була членом 23 Куреня пластунок ім. Ганни Барвінок. В юнацькому віці була впорядницею, а закінчивши семінарію, була в різних періодах зв'язковою багатьох куренів пластунок, курінною 5-го Куреня старших пластунок і пластунок "Довбушівці", кошовою-станичною у Станиславові. За цю діяльність була відзначена "свастикою заслуги" (тоді найвище відзначення). Поза Пластом була активною (1924-1936) в: Українському Червоному Хресті, Т-ві охорони воєнних могил, Охорони дітей і опіки над молоддю, у "Просвіті" і "Рідній Школі", у туристичному т-ві "Чорногора", у "Союзі Українок", брала активну участь у підготові Першого Жіночого Конгресу в Станиславові в 1934 р. (через арешт не могла бути його учасницею!). Після розв'язання Пласту заснувала у своєму місті гурток жіночої молоді й була його довголітньою головою. Крім того, співала в хорі "Боян", опікувалася домашніми робітницями, вела хор серед них, вчила неграмотних, опікувалася політичними в'язнями, — яку б тільки ділянку не згадати, всюди там була активною подруга Дарія.

Від своєї матері — вчительки ручних робіт, навчилася цінити мистецтво, пізнала його вартості, вивчала його теорію, провадила курси вишивання для дітей і молоді, організувала виставки.

Проблеми У.П.Сеньйорату

Ольга Кузьмович

УЛАДОВІ ПЛ. СЕНІОРАТУ У ЙОГО 50-РІЧЧЯ

(Доповідь виголошена на Краєвому З'їзді УПС США 22. 3. 1980)

Живемо в періоді ювілеїв. Немає, либонь, місяця, тижня, в якому українці не відзначували б якогось "ліття". Ця недуга поширилася також і на наш Пласт. Скільки хоч би в останньому році відзначували ми 30-річ пластових станиць на терені США? Мимоволі насувається питання — чому саме ми так урочисто святкуємо 30-річчя? Чи, може, боїмося, що не буде кому і для кого робити золотого ювілею існування Пласту на нових місцях поселення? Проте Пласт пережив і переживає свої золоті ювілеї. Ось вже 18 років минуло від святкування 50-річчя існування нашої організації, ось перед шости роками перейшов такий же ювілей УПН, а перед п'яти — золотий ювілей УСП, якого ніхто навіть не згадав! Сьогодні ділить нас рівно 22 дні від 50-річчя існування Уладу Пластунів Сеньйорів! І саме тому золотому ювілеєві присвячений сьогоднішній крайовий з'їзд.

Не час тут тепер, і не місце розповідати про його початки, про його світлі й темні моменти впродовж цілого його існування. Зацікавлених спрямовую до "Пл. Шляху" ч. 3 за липень 1930 р., до "Сен. Ватри" число 1/14 за 1953 р. і 4/17 за 1958 р., де наші Основники Дрот і Сірий Лев з'ясували точно свої погляди й свою програму для того четвертого уладу, який, як каже Сірий Лев, вплинув органічно тоді, коли перші групи ст. пластунів закінчили віковий період пластування і шукали можливостей далі залишитися в Пласті.

Із тих джерельних матеріалів, як і дальших численних статей на сторінках "Пластових Шляхів" я багато навчилася про цей відтинок історії Пласту. На не одне питання найшла

відповідь, проте деякі залишилися без відповіді. Залишімо сьогодні на боці ті дрібні, але як же абсорбуючі час і енергію проблеми, які впродовж останніх тридцяти років нуртували серед сеньйорів. Улад, який існував легально лише пів року, і який після 2-гої світової війни поповнився сотками дорослих, які довгими роками не мали духового зв'язку з підпільним Пластом, а відкликувалися до часів свого юнакування, мусів мати різниці поглядів серед свого членства. Ті різниці поглядів стосувалися головним чином завдання сеньйорів та їхньої ролі в Пласті. "Лицем до Пласту" чи "лицем до громадянства", "мета оправдує засоби", чи "засади чесної гри", "улад" чи "об'єднання", "пити, чи не пити", "самовиховання чи поміч у вихованні молоді", "сеньйор" чи "сеньйор" — ось дещо з сеньйорської т. зв. проблематики.

Із міркувань наших обидвох ідеологів і основників ясно, однак, виринає образ пластового сеньйора таким, як вони собі його уявляли. Дрот бачить у ньому, як у зрілій людині, що живе за пластовим законом, пластуна джентельмена (уживаючи дослівно такого означення) і уважає, що усі 14 пунктів закону саме віддзеркалюють те джентельменство. Цікаве на маргінесі, що він уважає цей закон затяжким для виконання юнацтву! Сірий Лев знову ж уважає, що УПС це 4-ий улад, який є зав'язком кадрів вихованих у Пласті людей і органічним завершенням пластування від молодих років.

А якими ми собі уявляємо УПСеньйорат? Ми, що вже є тими сеньйорами довший час і ті, що недавно до нього з неохотою приступили? Що ми зробили для чести й слави тієї частини Пласту? Чи є ми тими гордими скобами, що літають понад пересічність?

Добре, що цей з'їзд припав на великопостний час. Є можливість кожному зробити іспит сумління, зробити підсумок наших провин не лише як людини, але і як пластуна сеньйора. Так написано у Євангелії: "Кожен з нас несе відповідальність за всяке слово і за кожне діло. Кожен з нас буде відповідати перед Всевишнім на вимогу: "Склали звіт зі своєї Управи!" (Слова з св. Євангелії).

Відповідь і цей звіт — це справа особиста кожного з нас. Але що ж, однак, зробимо ми спільно як улад для відзначення 50 років його існування? Ще один бенкет? Ще одне свято, яке скоро забудеться? І тут, при перегляненні усіх до-

ступних матеріалів з історії сеніорату, мене вразила одна велика прогалина, про яку писала я вже у "Слові", але яку хотіла б саме сьогодні ще раз піднести. Впродовж п'ятдесят років Український Пласт виховав сотки чесних, інтелігентних, свідомих і патріотичних українців. Одні закінчили своє пластування в юнацтві, другі залишилися вірні Пластові аж до смерті! І саме про тих, що вже відійшли, ми зовсім забули. Одним ми голосно та зворушливо співали "Вічная Пам'ять", а других навіть не могли попрощати, але всіх їх однаково пустили в забуття. Можливо, що в погоні подій і життя, в погоні за власною славою не було на те часу. А може були ми аж надто скромні, та тому не згадували голосно про них? Але з роками, які так швидко проминули, якимось призабулося в нашій спільноті, в історії нашого народу, що саме наш Пласт видав цілий ряд виїмкових одиниць, які записалися своїми чинами в історії. Проте, не часто підкреслюють у їхніх життєписах, що цей чи інший був пластуном.

Але як можна винуватити громаду, коли ми самі не знаємо фактів та їх не наголошуємо? Скільки з присутніх на залі може вчислити прізвища бодай десяти пластунів, які віддали життя у боротьбі за самостійність України? Скільки з нас реагує словом чи письмом на постійне промовчування пластової приналежності Чупринки, як, наприклад, це було у зверненні Проводу ОУН в часописі "Америка" за 1. 3. 1980. А скільки нас розповідає про пластунів-героїв молодшим друзям у сніораті, старшому пластуству чи юнацтву? Хто сьогодні згадує:

Дуська Пясецького, Ойгена Полотнюка, Сергія Костецького, Ленка Курчабу, Менчака Павлюка, Чорнегу, Кліща...

Хто знає сьогодні, що не лише Степан Бандера, але й обидва його брати були пластунами-юнаками?

Ба, ми знаємо, що досі ніхто не доповнив списків "Куреня Залізного Хреста", які виготовлено у 45-річчя Українського Пласту. А багато сеніорів навіть і з найвищого пластового проводу тепер про цей курінь ніколи нічого не чули.

Кажуть, що нарід, який не знає своєї історії — засуджений повторювати її помилки. Чи не може таке статися з нами?

Ось і прогалина, яку ми залишили не виповненою, незнаючи нашої історії. І саме в заповненні її вбачаю найкраще

та найбільш гідне відмічення 50-річчя УПС. Перестаньмо відзначувати себе "золотими" і "срібними Юріями", перестаньмо зачинати історію від себе, а звеличуймо тих, які за свої права і своє місце вже не можуть боротися. Зробім перелік тих, які своїм життям показали вірність 1-ому Гол. Обов'язкові. А цей перелік покажім нашій спільноті, щоб побачила вклад нашого Пласту в боротьбу за незалежність, щоб не насміхалися з нас і не порівнювали до інфантильних дорослих, які бігають по лісах і палять вогні... З того видно, як мало про Пласт знає сучасна спільнота, як вона не розуміє його ідеалів й методи праці.

Ми можемо ще те зробити, бо є серед нас ще ті, які пам'ятають, які мають матеріяли. Бо як не ми, то хто?

Ганка Коренець

ДІЯЛЬНІСТЬ КУРЕНЯ УПС-ок "ТІ, ЩО ГРЕБЛІ РВУТЬ"

Елітарність Пласту — це не та елітарність, про яку ми вдавнину чували, це не "шляхетство роду", не вивищування однієї суспільної верстви понад другу; це елітарність духа, це невпинне змагання до щораз кращих осягів у своїх, добровільно на себе взятих, пластових зобов'язаннях, у духовій поставі і щоденній жертвенній праці для суспільства.

Сірій Лев

Чи справді ми старалися виховувати себе згідно з цим ідеалом, і чи тепер стараємося прищипити таке саме розуміння нашої елітарності у своїх вихованків, своїх дітей, онуків? Цитую з резолюцій I Збору КУПО:

"Пласт знає своє місце у громадській спільноті. Він — уваги на свою суть і традицію — мусить бути організацією зв'язаною з українським середовищем, що назовні має виявлятися у поставі до всіх ділянок українського життя й співпраці з ними, бо в сьогоднішній час треба, крім основного завдання Пласту, — сталення характерів, вести ще й боротьбу за душу української молоді, за її приналежність до української спільноти — то ж завдання Пласту стає багато труднішим".

Чи ми здійснюємо його? А яке тепер місце старшого пластуна та сеніорату — у громадянстві? А які приклади й духові вартості провідника тепер? Чи свідомі всі ми того, що важать у такій самовиховній організації як Пласт, цей приклад і ці духові вартості провідників?

Сеніор — продукт пластового виховання — зразковий, активний громадянин, член нашої національної спільноти. Сеніор своїм пластовим стилем життя і громадської праці повинен визначатися серед інших. Йому треба причинятися до розбудови українського середовища, плекати відповідний “клімат” і “простір” для культурного життя, яке є кінцевим для існування і дії національної спільноти. У сеніораті треба відданості справі, свідомості завдань і поважного вкладу праці. Треба нам стати тим кінцевим ядром українства чи хоч би однією з найпекучіших проблем українства в діаспорі.

У зв'язку з цим треба було з'ясувати виховний ідеал українця у діаспорі, щоб могли до нього прямувати. І це було зроблено головно трудом Цьопи Паліїв та її співробітників.

Пластові сеніори заангажувалися у загально-громадських акціях таких, як — Енциклопедія Українознавства, праця в шкільництві (Український Вільний Університет, Український Католицький Університет, Український Інститут при Гарвардському Університеті та ін.). Ми йдемо до організацій та установ, яких ідейні напрями покриваються з пластовими ідеалами, стараємося притримуватись наших напрямних та впливати на інших у тому напрямі, тобто застосовувати пластові засади чесної гри, почуття відповідальності, солідності і точності у виконванні обов'язків.

Яка ж наша постава до пекучих національних проблем? Шості Збори КУПО зосередили були свої наради над потребою вивчення сучасних процесів в Україні, над станом виховання української дітвори й молоді поза межами Батьківщини. Зокрема турбує нас майбутнє нашого народу. Треба не тільки свідомості небезпек, серед яких живемо ми тут і наш народ на Рідних Землях, але активної постави молоді до потреб нашого національного життя. Це завдання молодих продовжувати розвиток національної культури, треба знати їй ті загрози, які створює нам життя в діаспорі поза Україною, а ворог у Батьківщині. Щоб протиставитись тим небезпекам, треба вивчи-

ти не тільки ґрунт, на якому розвивалась наша культура, але теж пізнати треба її осяги впродовж віків.

Одне з завдань, яке наш Курінь поставив собі, покривається з нашими загальними напрямними. Ми потвердили на нашій попередній Курінній Раді, що будемо продовжувати Акцію-Сарсель, щоб допомогти закінчити це важливе видання, що ним є ЕУ українознавства. Ми також рішили заангажуватися у кольпортажі ЕУ, щоб якнайбільше поширити це кінцеве для кожної української родини видання. На жаль, остання Курінна Рада рішила припинити піддержку ЕУ, дарма, що вона ще незакінчена. Я не берусь нехтувати рішенням Ради, але закликаю усіх членів Куреня, на добровільній базі, продовжувати допомогу піддержки ЕУ до часу аж вона буде закінчена. Стараймося, щоб у домі кожної з нас було це видання, постараймося поширити його серед наших друзів, серед членів станиць у наших осередках та серед громадянства. Тоді ми докажемо, що активно допомагаємо розвиткові культури, що наша молодь має джерела, звідки може здобувати знання про Україну. Впливаймо на батьків нашої молоді, щоб вони виявили зрозуміння до культурних потреб своїх дітей та набули ЕУ до своїх домашніх бібліотек.

Хотіла б я ще звернутися до Вас в справі ще однієї акції, якою ми займалися дотепер. Це була акція “Поміч ближньому”. Чи вона вже непотрібна? Знаю, що саме тепер вона дуже актуальна і пекуча. Закликаю до неї. Позбудьмося свого, тепер так поширеного, егоцентризму. Нам кінцевий тепер зворот чи скорше поворот до ідеалізму. Знехтуймо нашими забаганками, а дивімося, які потреби нашого народу.

У наших виховних заходах завжди мусить бути увага на мову. Ми колись також допомагали цій справі, видаючи працю мовознавця Юрія Шереха п. н. “Нарис сучасної української літературної мови”. Чи хтось з нас заглядає до цієї вартісної і цікавої книжки? У вихованні важливою є роля традиції. Знання її та плекання культури домашнього життя на її основах. У наших родинах дбаймо про висококультурну атмосферу, традиції. Тут навіть хатне устаткування грає важливу роль. І мушу сказати, що приємно вражає у домах наших молодих, думаю передусім про “Гребель”, наявність, якщо не цілої кімнати, то хоч кутка в українському стилі. Вигляд хати залишається на все життя дитині в пам'яті. Коли ж до то-

го додати ще мову, бібліотеку з творчістю українських поетів, письменників, науковців, платівки з українською музикою, то це одна з заporук згаданої української атмосфери в домі.

Та розуміється, що ми не можемо нашої дітвори й молоді замикати лише колом впливів тільки української культури. Вони ж живуть, силою обставин, серед впливів інших культур. Тому тут дуже важливим є добір відповідного середовища для них. Хотіла б тут звернути увагу на статтю нашої колишньої "Греблі" з часів тайного пластування — Іванки Трешневської-Савицької (дивись "Свобода" 27. 6. 1979 р.) п. н. "Рік дитини і що далі?" Наша подруга "Гребля" Стаха Гойдиш, яка була головою Метрополітального Комітету Року Дитини в Нью-Йорку минулого року, може і повинна далі діяти по лінії заходів цього комітету в напрямі (разом з відповідними американськими середовищами), щоб у школах було навчання релігії, а з тим молитви, викреслення з шкільних програм сексуального освідомлення дітей і молоді, яке веде їх скорше до експериментування, ніж до зрозуміння небезпек, усвідомлювати молодь про шкідливість алкоголю, тютюну, наркотиків, введення більшої дисципліни та пошанування вчителів й старших. Це все необхідно мати на увазі для фізичного й психічного оздоровлення дітвори й молоді в наших середовищах. Думаю, що це наші чергові найпекучіші завдання.

"Думки Першої Греблі" з "Вістника", літо 1979, видання ІІ Куреня УПС-ок, передані в скороченні.

... нам треба найретельніше дбати про те, щоб, обираючи друзів, цю найліпшу окрасу життя, більше того — неоціненний скарб, по недбальству не потрапити на щось підроблене і мнимо, що називається підлесником.

Григорій Сковорода

Петро Саварин

ЕДМОНТОНСЬКІ ПЛАСТУНИ НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТІ

"Елітарність Пласту — це не та елітарність, про яку ми в давнину чували, це не "шляхетство" роду, не вивищування одної суспільної верстви понад другу; це елітарність духа, це невпинне змагання до щораз кращих осягів у своїх, **добровільно на себе взятих**, пластових зобов'язаннях, у духовній поставі, **і в щоденній жертвенній праці для суспільства**". Так колись схаактеризував Пласт Начальний Пластун, св. п-ти проф. Северин Левицький.

Я не збираюся оце писати про Пласт як такий, але, з нагоди 25-річчя відновлення Пласту хочу поінформувати українську спільноту про невеликий (як на наші потреби), а все таки показний вклад пластового сеніорату і старшого пластуництва Едмонтону в суспільно-громадське життя, про ту **добровільно на себе взятую... щоденну жертвенну працю для суспільства**.

В основному, Пласт є організацією молоді, із завданням виховати характерних і активних громадян. Після 5-6 рр. в новацтві, діти переходять в юнацтво. Закінчивши виховно-вишкільний етап в юнацтві, молодь або залишає Пласт, або вступає до Уладу Старшого Пластуництва, щоб продовжувати самовиховання, а рівночасно допомагати виховувати юнацтво і новацтво. Зате сеніорат — це вже зрілі, виховані в Пласті одиниці, продукт самовиховної праці в Пласті, своєрідні абітурієнти пластової системи виховання і носії пластових ідей.

Напочатку треба зазначити, що сеніорат має звичайно 3 можливості: працювати тільки в Пласті, працювати тільки в громаді, або — щасливо поєднати одне із другим і працювати і в Пласті й в спільноті. Більшість членства едмонтонського осередку праці УПС саме так і працює.

Неможливо в цій короткій статті подати детальну аналізу вкладу едмонтонського сеніорату і старшого пластуництва

в громадське життя нашої спільноти. Різні люди працюють в різні періоди, виконують різні функції. Багато працює як рядові члени всяких політичних, наукових, церковних, культурно-освітніх чи професійних організацій. Частина нашого членства виховує власних дрібних дітей. Деякі вновні свій час віддають Пластові, інші — громаді. Не про всіх вдалося мені теж дістати інформації, проте, навіть побіжно зваживши вклад пластунів і пластунок, пластова активність значна в громаді. Не треба ніяк соромитися того, що ми були тими, що закликали українську спільноту матеріально і морально помагати Пластові.

Як відомо, центральною репрезентативною організацією в Канаді є Комітет Українців Канади (КУК). Едмонтонський сеніорат має 4 члени, які не тільки були на провідних постах в КУК, але були його головами, а саме: Зенон Васараб і Ярکو Скрипник (голови КУК в Ріджайні), Петро Саварин — голова Едмонтонського Відділу КУК (м. ін. мав нагоду гостити двох оклишніх прем'єрів Канади: достойних Джона Діфенбейкера і Лестера Пірсона), останнього з нагоди святкування 75-річчя українського поселення українців в Алберті; Василь Кунда є тепер головою КУК в Едмонтоні, а Я. Скрипник був давніше. Всі три вони очолювали теж Клуби Українських Професіоналістів і Підприємців, знову ж Зенон Васараб і Ярکو Скрипник очолювали цю організацію в Ріджайні, а Петро Саварин — в Едмонтоні. Були теж головами наші члени в наступних організаціях: Зенон Васараб — Братство Українців Католиків, Ярослав Іванусів — Технічне Товариство, Софія Климкович — Організація Українок Канади, Василь Кунда і Михайло Хом'як були головами Наукового Товариства Шевченка, Петро Саварин — президент консервативної партії Східного Едмонтону і президент партії консерватів у Алберті, голова Братства колишніх вояків І Української Дивізії УНА, а тепер голова Канадської Фундації Українських Студій. Ольга Саварин — голова 2-го Відділу ЛУКЖ при Церкві св. свц. Йосафата, член епар. і домініяльної управи ЛУКЖ і зв'язкова до СФУЖО, Михайло Хом'як — голова Пластприятя і Українського Публіцистично-Наукового Інституту, Михайло Наконечний — голова УНО.

До управ різних організацій належали чи належать сеніори: Зенон Васараб був секретарем парафіяльної ради при церкві св. Юрія, і епархіального БУК, а теж пресовим референ-

том в Комітеті за Патріярхат, Ярослав Іванусів — член контрольної комісії осередку НТШ і УНО, Софія Климкович — заст. голови крайової управи ОУК, Зірка Климкович — писар в ОУК, Марта Лишак — секретар 2 Відділу ЛУКЖ і член культурно-освітнього комітету, Ольга Манастирська — секретар ОУК і член Музейного Комітету при епархіальному ЛУКЖ, Михайло Наконечний — секретар УНО, УНСоюзу і БУК (епархіального), Богдан Олійник — адміністратор хору "Дніпро", представник Пласту до КУК, Рома Пристаєцька — член культурно-освітнього комітету 2 відділу ЛУКЖ при Церкві св. свц. Йосафата, Петро Саварин — заступник голови крайової управи Клубів УП і Підприємців, заступник голови УНДому, заступник голови крайової управи Братства колишніх Дивізійників, заступник голови Комітету Сприяння Українській Національній Раді, член контрольної комісії Комітету за паріярхат, член шкільної комісії БУК, Ольга Саварин — заступниця епархіальної голови ЛУКЖ, голова культурно-освітнього комітету 2 відділу ЛУКЖ при Церкві св. свц. Йосафата, Тарас Слабий — секретар хору "Дніпро", Стефанів Мирон — член батьків. комітету при Курсах Українознавства ім. Івана Франка, Михайло Хом'як — член епархіальної управи БУК, секретар осередку НТШ, Надя Цинцар — член музейного комітету епархіального ЛУКЖ.

Всі знають, які важливі для збереження української спільноти в Канаді є рідні школи й курси українознавства. Між учителями їхніми теж не бракує пластунів, бо вчили в рідних школах чи на курсах українознавства, чи й далі вчать наші члени: Софія Климкович (до речі — найкраща учителька рідних шкіл в Едмонтоні, на думку цього дописувача), Ольга Манастирська, Петро Саварин, о. Володимир Тарнавський, Михайло Хом'як і Ксеня Аронець.

Не бракувало пластунів у студентських українських клубах, то ж згадати треба: Маруся Кухаришин — голова СУС Канади, Ірка Кухаришин — голова українського студентського клубу в Університеті Алберти, Христина Хом'як — колишня голова українського студентського клубу в університеті Алберти, і недавній співорганізатор конференції в справі двомовности і двокультурности в університеті Алберти, Ярослав Пристаєцький — колишній голова студентського українського клубу в університеті Ванкуверу, Ксеня Аронець — колишня членка управи українського студентського клубу і координатор ми-

стецьких виставок, і вкінці Юрій Котович, колишній голова студентського клубу "Обнова" в манітобському університеті, заступник голови крайової організації "Обнова" та секретар і скарбник студентського клубу у Вінніпезі.

В хоровому мистецтві теж були й є досі пластуни, бо в хорі "Дніпро" співали, чи далі співають, такі пластуни, як: Богдан Олійник, Тарас Слабий, Богдан Трильовський, Іван Гарах, Любомир Маркевич, Ольга Саварин, Віра Саварин, Галя Саварин.

З мистецького світа знані в громаді є зокрема Марія Дитиняк — учителька музики, і піяністка на різних концертах, радіо-коментаторка ЛУКЖ (6 років), диригентка Ансамблю "Дніпро", любителька театрального мистецтва і організаторка "Мереж". Треба теж згадати Ольгу Манастирську (до речі — керівницю школи кераміки у Вілінгтоні 4 роки) і Надю Цинцар, членкинь єпархіяльного музейного комітету і знавців мистецтва, Наталку Маївську-Доброліж, балетмайстра і учительку народних танків (колишню керівницю "Шумки"), Софійку Трильовську — радіокоментаторку ЛУКЖ, і членів "Мереж" Зірку Климкович, Орисю Олійник, Любу Татух та Ірену Онуферко. Останньо бачимо теж на різних концертах Ірину Кунду, піяністку.

І ще є двох пластунів сеніорів, які заслуговують на окрему згадку, а ними є оо. пл. сеніори д-р Сопуляк, канцлер Владика Кир Ніля, і о. радник Володимир Тарнавський, парох церкви св. Юрія. Пл. сен. О. В. Тарнавський, наділений недавно почесною Блаженнішого Кир Йосифа, і автор споминів про Собор Українських Владик в Римі, знаний в Едмонтоні не тільки як парох церкви св. Юрія, але теж зокрема як організатор дуже доброї в Едмонтоні рідної школи при церкві св. Юрія, яка вже понад 12 років навчає українську дітвору рідної мови й культури. Крім того, заслужився о. сен. В. Тарнавський, як колишній редактор Католицької Акції, асистент єпархіяльної Управи БУК, промовець і доповідач, радіокоментатор та дописувач до "УВ".

Тяжко теж достатньо сказати про вклад о. канцлера д-ра Михайла Сопуляка в організаційне життя української спільноти. Крім посту канцлера і душпастирської праці при церкві св. Євхаристії, пл. сен. о. д-р Сопуляк вже понад 20 років є адміністратором "УВ", а знає кожний якою важливою є преса для

українців Канади. Це о. д-р Сопуляк змодернізував Українське видавництво "УВ", закупивши за останні 20 рр. машин на яких \$100,000.00. Отець д-р Сопуляк заснував крім цього, парафії на Беверлі і парафію св. Євхаристії, а теж задаткував купівлю церкви св. Юрія, дав почин старечому домові при парафії св. Євхаристії, і багато причинився до купівлі цвинтаря св. Михайла і єпископської єпархіяльної оселі. Як репрезентант і адміністратор "УВ" належить о. д-р Сопуляк до канадських і албертських пресових клубів і організацій.

Можна б згадати, що є пластуни теж в кредитівках, наприклад — Михайло Хом'як і Петро Саварин в дирекціях їх, що пластуни очолювали чимало комітетів різних загальногромадських імпрез, напр. бенкет на Енциклопедію Українознавства, що приніс майже \$11,000.00 (П. Саварин був головою комітету), чи "бріф" КУК комісії двомовности і двокультурности (теж очолював П. Саварин). Треба б й згадати, що пластуни (-ки) часто виступали з різними доповідями в Едмонтоні і поза Едмонтоном, писали до газет і журналів, згадати б тільки ювілейну книгу-історію УНДому, яку написав Михайло Хом'як, вже передше згадані спомини про Собор у Римі о. пл. сен. Володимира Тарнавського, про "подорож до Єрусалиму", яка вже роками друкується в "УВ", авторства пл. сен. о. д-ра Михайла Сопуляка, чимало дописів Петра і Ольги Саваринів, Михайла Хом'яка, о. В. Тарнавського, Наді Цинцар, Ольги Манастирської і інших в різних газетах чи журналах, чи наукові доповіді пл. сен. Василя Кунди. Видавництво "Гейтвей" теж завдячує своє існування пластунові (П. Саварин), а воно чейже видало вже 3 накладу українського підручника для середніх шкіл Алберти д-ра Славутича.

Годі все і всіх перечислити, та й неможливо взагалі звязати людської праці, але навіть те, що подано, дасть приблизний образ активності едмонтонського осередку сеніорів і старшого пластуництва. А треба знати, що чимало виховалося в Пласті й відійшло в громаду, і теж працює, і теж очолює різні громадські організації і акції, не задля якоїсь там "слави" чи щоби похвалитися, але — прямо й тільки з почуття обов'язку супроти власної спільноти і для добра тієї ж спільноти. Кличе бо Пласт громаду — допомогти їй морально й матеріально, то ж хай знає та громада, що виховані в Пласті громадяни,

в більшості не розчаровують її, а по змозі своїх сил і талантів віддають їй своє знання і сили.

Писала в свій час св. п. Цюпа Паліїв: "... (Тому) пластовим провідникам не вільно своїх зацікавлень обмежувати тільки до Пласту. Це було б загрозливим явищем для них самих і для пластового руху". І далі: "Велика пластова гра ведеться за кожного (кожної) з Вас місце не тільки в пластовій організації чи пл. курені, але в першу чергу за Ваше місце в родині, у власній спільноті у світі". І едмонтонський сеніорат і старше пластунство держалося цього. Може не вповні, але в більшості, бо нема на світі ідеальних людей.

"Служба батьківщині" — виписана на прапорах пластових — не легко дається, але тверезий і суворий перелік чисел і фактів говорить сам за себе. Врешті, голова сеніорату Канади, пл. сен. А. Тершаковець з Торонта, в свій час, за часів Ольги Саварин (осередкової) і Михайла Наконечного (секретаря), дав едмонтонському осередковій сеніорату перше місце в Канаді.

В цей рік 25-річчя відновлення українського Пласту подаємо ці факти, знову згадаю, не задля самохвальби, а задля звітності, щоб знала українська громада, що едмонтонське пластунство, крім виховання молоді, робить, а щонайважливіше, що дає приклади молодшим поколінням. Можна прожити ціле життя на печі, але хіба то життя? Можна з другого боку жити справді повним і цікавим життям, життям корисним.

Ті з нас, які виконують різні адміністраційні праці в Пласті, чи є тільки виховниками, можуть з чистим сумлінням сказати, що вони виконують свій громадський обов'язок, але й виконують свій громадський обов'язок і ті, які працюють в спільноті, і переводять пластові ідеї в життя згідно з пластовим законом, кожний-кожна на своєму місці, в душі пластового "не ти, не я — а ми", бо, як писав колись Ж. Б. Молер "Ми є відповідальні не тільки за те, що робимо, але теж і за те, чого не робимо".

Найкраще вчити не словами, а ділами.

Павло ДОРОЖИНСЬКИЙ

ЧИ ЗАДОВІЛЬНА УЧАСТЬ ЧЛЕНІВ УПС У ПЛАСТОВОМУ І ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ?

З оправданих чи менш оправданих причин поважна кількість сеніорів і сеніорок мало або взагалі неактивні в пластовій чи громадській праці. На загальну кількість 137 членів УПС у Нью-Йорку тільки заледве 45% мають відповідні діловодства в Пласті. Ще менший відсоток працює на громадському відтинку.

Цей стан є не тільки незадовільний, але він, до певної міри, викликає тривогу.

Основоположник Пласту пл. сен. Олександр Тисовський докладно і ясно визначив ідейні заложення Пласту та точно подав його мету. Одна з наших основних справ — це виховувати повновартісних пластунів-громадян, які були б видні та які працювали б поруч Пласту на всіх інших відтинках нашого громадського життя. На жаль, у цьому відношенні ми не можемо позитивно звітувати про всіх членів нашого Уладу; їхня дія не служить найкращим прикладом до наслідування. Зокрема молодші наші члени не мають підстави йти нашими "примірними шляхами".

У той сам час другий бік медалі викликає подвійну застанову й тривогу. Коли сьогодні ряди УПС у загальному постійно рік-річно збільшуються, то відсотково — до росту нашого числа, наша участь та активність на пластовому і громадському полі значно зменшується.

Офіційна Пластова статистика виказує, що в

1966 році в УПС було 569 членів

1973 році в УПС було 746 членів

1977 році в УПС було 840 членів.

За останні 4 роки до УПС прийнято майже 100 нових членів. А скільки нових членів вступить за чергових 8 років?

Турбують нас ці цифри у статистиці ще й тому, що ріст числовий у рядах УПС рапідно збільшується; зате у новацтві й юнацтві за цей самий період поважно зменшується.

При цьому ми вважаємо ще один маркантний прояв: усі ті наші друзі й подруги, які беруть активну участь в пластовому житті, одночасно є активними також на громадському відтинку. Члени неактивні у Пласті звичайно невідомі також у громадському житті.

В додатку до цього треба ще ствердити, що всі ми маємо велике бажання, щоб наші діти, а в інших випадках наші внуки, були виховані в українському душі, виростили на примірних і добрих громадян, здобували високу

освіту, працювали для української громади, не забували за Батьківщину своїх батьків та предків. Чи насправді робимо ми всі старання і заходи в цьому напрямі? Відповідь на це питання мусить подати кожний з нас окремо.

Які підсумки з повище сказаного?

Уже від деякого часу ми постійно відновуємо серед поважного числа сеніорів/-ок зріст незацікавленості та байдужості до пластової праці. Цей прояв діє на нас негативно, він деморалізує багатьох з нас, а щонайгірше, цей процес іде на шкоду цілому Пласту.

Ми далені від того, щоб осуджувати тих наших друзів і подруг, які не мають змоги — з поважних, оправданих причин — брати участі в нашій праці. Мова про тих, що їх ніде нема в жадній праці — пластовій чи громадській, вони не приходять ніколи на ніякі заїняття, святкування, збірки тощо.

Невже ж такі члени мають право називатися пластунами та фігурувати на пластових списках?! Для повної ясности: ми маємо сьогодні в наших рядах таких членів УПС, які від довгих років не показали в Пласті свого "обличчя". Чейже ж принайменше **раз у рік** можна своєю приявністю — на Загальних Зборах Станиці або Загальних Зборах О.П. УПС, Збірці 22 Січня, 1 Листопада або Пластовій Свічечці — виявити свою приналежність до Пласту! Якщо Пласт не гідний удостоїтися їхнього зацікавлення, якщо не можливо одержати з їхнього боку хоч би мінімальної моральної підтримки у праці, тоді таким сеніорам/-нам не личить бути в наших рядах.

Можливо, що ці гірні докори будуть для деякого звучати дещо загостро, можливо, що вони викличуть серед деяких наших членів невдоволення і відповідну реакцію. Про це ж і мова, в тому мета цієї згадки: викликати реакцію, знайти відгук на поставлений червоний пункт над "і". На це ми саме ждемо!

Будемо раді, якщо одержимо на поставлену нами сьогодні проблему які-небудь голоси — позитивні чи негативні; передусім від тих, що почуватимуться заторкненими.

Багатолике зло, що спотворює життя, позбавляє людей щастя, — лицемірство, дволичність, плазування, пристосованість, прислужництво. Злом, що принижує людську гідність, є також лінощі, недбальство, бажання жити легким життям.

Василь Сухомлинський

"ПЛАСТ ПОМАГАЄ ІНШИМ"

Коли я звернулася до пл. сен. Павла Дорожинського, щоб він написав про "виховні справи" до цих вістей, то він мені відповів: "Подруго, де я маю знайти час, щоб виготовити допис? Ви знаєте — я є зв'язковим, впорядником. Колись я був впорядником трьох гуртків, нині лише одного. Я є також головою Пластової Фундації. Незадовго хочу скомунікуватися з батьками юнаків, щоб між нами була краща співпраця. Я є активним членом інших організацій. Вчу в школі українознавства. Крім того, недавно моя родина збільшилася — народилася доня, і годі мені тепер занедбувати родинні обов'язки. А ти звертаєшся до мене ще за тим дописом. Коли я це все маю зробити?"

Я відійшла. Мої думки зупинилися на другому обов'язку пластуна — "Пластун помагає іншим". Чи не можна йому допомогти? — подумала.

пл. сен. Мотря Мілянич

Від Редакції: Не для прослави сеніорів, але для інформації про їх діяльність, містимо ці дописи про життя у пластових осередках. Бо, як бачимо з сказаного вище, наша свідомість того, як працюють окремі сеніори спонує шукати за пластовими вартостями в нашому житті. Коли, з одного боку, друг П. Дорожинський несе на своїх плечах стільки обов'язків, з другого боку — подруга Мотря Мілянич прийшла до переконання, що треба облегшити другові тягар стількох навантажень. І, мабуть, другові Дорожинському від такої реакції стануть легшими ті обов'язки.

СЕНІОРИ ПРИ ПРАЦІ

Осередок Праці УПС в Нью-Йорку відбув загальні збори 9. XII. 1979 р. і обрав новий провід у складі: пл. сен. Михайло Івасівна — голова, пл. сен. Олександр Маєвський — заст. голови, пл. сен. Ляла Алисьевич — писар, пл. сен. Богдан Герман — скарбник, пл. сен-ри: Галина Скорецька, Володимир Гойдиш і Василь Сосяк — члени.

Новий провід відбув сходуни 8. II. 1980 й намітив програму на перше півріччя. Першою імпрезою був "Вечір Австралії", який відбувся 4. III. ц. р. у Пл. Домі. У програмі брали участь сеніори: Дада Франкен, Слава Рубель, Оксана Бачинська, Дарія Витанович, Василь Сосяк і маестро Степан Крижанівський.

Від 26 грудня по 15 січня мандрували 9 сеніорів — Дада Франкен, Дарія Витанович, Оксана Бачинська, Ірина Левицька, Слава Рубель, Марія Слин-Фішер, Василь Сосяк, Богдан Яців і Петро Ковальський по Австралії. Оксана Бачинська відвідала також Нову Зеландію. Багато гарних вражень привезли з собою. Надзвичайно тепло привітали їх пластуни-друзі в Австралії, а зокрема пл. сен. Богданна Тарнавська, булавна УПС. Наглядно було видно з прозірок, висвітлених пл. сен. Славою Рубель, красу природи та дорібок української громади в Австралії. Ця мала кількість поселенців (приблизно 35,000) змогла за короткий час себе позитивно виявити, як етнічна група на всіх відтинках громадського життя. Пластуни від початку свого приїзду організували своє членство та загосподарювали се-

бе набуттям домівок та осель. У цих оселях відбувалися під час цього річних різдвяних ванацій добре організовані пластові табори. Сеніори в США й Канади брали участь в сеніорському таборі в Аделліді. Кінцева доповідь з прозірками була Оксани Бачинської, яка першою прозіркою "На леваді три вівці з собакою" впровадила присутніх в зачаровану країну — в Нову Зеландію. Голова Осередку — пл. сен. Михайло Івасієка висловив признання для доповідачів вчора та попросив на перекуску.

—о—

12-ий Крайовий З'їзд УПС США відбувся 22 березня ц. р. у Пл. Домі. На цьому З'їзді під час обіду відзначено 50-річчя Уладу Українського Пластового Сеніорату. Присутні заслухали гутірок пл. сен. Тимоша Білостоцького, учасника 1-го сеніорського табору в Підлютому в 1930 році, а також гутірку пл. сен. Ольги Кузьмович про 50-річчя Пласту.

Крайова Пластова Старшина звертається до сеніорів з проханням надсилати свої дописи чи спогади до "Пластового Шляху".

За ОП УПС у США:

пл. сен. Михайло Івасівна, голова
пл, сен. Ляля Алиськевич, писар

З життя Пластової Станиці Монреал

ДОПОМОГА ВИДАНИЧОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКИМ ПОЛІТВ'ЯЗНЯМ

Президія Секретаріату СКВУ в Торонті надала Видавничому Комітетові Пластової Станиці в Монреалі "Пропам'ятну грамоту признання і вдячності". Її надано за пожертву в сумі

400 дол. на Фонд допомоги українським політв'язням при Комісії Прав Людини СКВУ.

Як відомо, в 1978 р. Видавничий Комітет видав книжку Романа Рахманного "Вогні Самостійної України — розмови з молодими". Чистий прибуток з розпродажу цієї книжки саме й був призначений на цю допомогу.

Крім суми \$400.00, яку вислано Комісії Прав Людини при СКВУ, за решту приходу з продажу книжки (\$1246.75) вислано пакунки родинам політичних в'язнів.

Станиця одержала від СКВУ "грамоту" за цей добрий вчинок, яка була для членів її великою несподіванкою, бо ж ніхто з них не розраховував на чиюсь вдячність за виконання його. Допомога ж політичним в'язням — це наш обов'язок. Проте, — як висловлюється автор допису про подію в Інформативному Бюлетені Пл. Станиці в Монреалі — пл. сен. Адольф Гладилевич — це доказ того, яку користь роботу виконує Пласт.

При цій нагоді варто згадати й про інший добрий вчинок Монреальської Пл. Станиці, яка започаткувала й провела дуже успішно велику Анцію-С, організуючи систематичне збирання впродовж кількох років дрібних пожертв, збираючи передплатників ЕУ. Першим уповноваженим Анції-С при ОПраці УПС був пл. сен. Іван Виницький, його наступниками на цьому пості були сеніори бл. п. Богдан Мельник і Роман Бойко. Першими збирачами передплат ЕУ в Монреалі були пл. сен. Богдан Ковалюк, Василь Коваль і Омелян Сенишин.

Відбулося три зустрічі (1969, 1975 і 1980) громадянства Монреалю з

представниками Енциклопедії Українознавства. Пл. сен. Богдан Ковалюк був головою ділового комітету зустрічі в 1969 р., а пл. сен. Дмитро Попадинець — головою Філії Патронату НТШ-Сарсель, яка влаштувала зустріч 1975 р. В 1969 році в змаганнях молодіжних організацій за розповсюдження ЕУ українськомовної та англослов'янської брали участь пластуни і пластуни: бл. п. Олесь Беднарський, Олесь Дольницький, Андрій Кравчук, Данило Стрілецький, Адріана Манило й Христя Пилат.

Крім того, Пл. Станиця за свій доток на ЕУ (1048 дол.) стала її фундатором-меценатом.

Подано за статтею пл. сен. Адольфа Гладилевича у Інформативному Бюлетені Пл. Станиці Монреал ч. 2/49 травень 1980.

КРАЙОВА БУЛАВА УПС

На дванадцятому Крайовому З'їзді УПС в США, який відбувся 22-го березня 1980 р., обрано Крайову Булаву в США в такому складі:

Голова — пл. сен. Вячеслав Вишневецький

129-05 101 Ave.,
Richmond Hill, NY, 11419 USA
Tel.: (212) 846-6827

Заступник Голови і діловод громадської діяльності УПС — пл. сен. Теодозій Крупа Д. К.

T. Krupa, M. D.
138 W. Hanover Ave.,
Morristown, NJ, 07960 USA
Tel.: (201) 539-4937

Колишній Голова — пл. сен. Михайло Юзенів, Чок
206 E. 9th St.

New York, NY, 10003 USA
Tel.: (212) OR3-9801

Писар — пл. сен. Ольга Дзядів, Греблі

334 Beach 144th St.,
Neponsit, NY, 11694 USA
Tel.: (212) 945-0923

Діловод організації і діяльності — пл. сен. Іван Нинка

207 Pavonia Ave.,
Jersey City, NJ, 07302 USA
Tel.: (201) 656-6283

Діловод членства УПС (картотени, підвищень пл. ступенів і відзначень)

— пл. сен. Оксана Лобачевська
80-49 89th Ave.,
Woodhaven, NY, 11421 USA
Tel.: (212) 296-5723

Діловод членів далекого віддалення і самітників — пл. сен. Володимир Залуський, ХМ

771 E. 231 St.,
Bronx, NY, 10466 USA

Діловод архівів НБ УПС — пл. сен. Володимир Бакалець, ХМ
226 President St.,
Passaic, NJ, 07055 USA

КОНКУРС НА ЛІТЕРАТУРНИЙ ТВІР СЕРЕД ЮНАЦТВА

"Верховинки" — 28 Куринь УПС-он проголошує Конкурс Літературного Фонду св. п. Лесі Дзядів-Нульчицької на літературну творчість — поезію і прозу.

I нагорода 150 дол.

II нагорода — 80 дол.

III нагорода — 50 дол.

До участі в конкурсі запрошуємо членів — юнацтво молодчих організацій: Пласту, СУМ-у і ОДУМ-у з усіх країн нашого поселення.

Таке суворо застосоване обмеження спершу зменшило кількість дітей, але зате, особливо в новацьких таборах запанувала українська мова — і то без постійних зауваг — “А по-якому ти говориш?”, “Говори по-українськи!” з боку виховників. Нині на цих таборах чути виключно українську мову. І через це маємо тепер багато батьків з-поза Німеччини, які дітей спеціально сюди висилають. У кількох випадках батьки якраз були заохочені навчити своїх дітей ліпше знати українську мову. Важливо, щоб Пласт діяв як своєрідний стимулянт для батьків, а це тому, що деякі з них, або не присвячують цій справі досить уваги, або бояться “додаткового обтяження” дітей (і очевидно самих себе).

Справа молодих чи майбутніх виховників вміжчасі в нас теж стоїть відносно непогано; не хочу заперечувати того, що багато з них поміж собою вживають німецьку мову (при чому бідніе їхня українська), але я певний, що вони свідомі того, що українська мова це наш еднаючий елемент, без якого Пласт в нинішній формі не може існувати. Самозрозуміло, що їм треба дати приклад, — а найкращий приклад їм можуть якраз дати 20-30-річні виховники, які самі вже вирости на Заході. Тому вони й повинні провадити вишкільними таборами!

Я думаю, що Пласт в Німеччині переборов певну критичну фазу, і що йому вдалося це тільки завдяки гостро поставленому питанню мови. Із статті подружки Л. Онишкевич виходить, що така критична фаза наступає в США і в Канаді. Можливо, що Пласт зможе там з нашого досвіду скористати.

Скоб! ст. пл. Марко Горбач, ЛЧ

Михайло ПАВЛЮК

ЦІННЕ І НЕОБХІДНЕ ВИДАННЯ — СЛОВНИКИ

Видавництво “Рідна Школа” в Мелборні (Австралія) видало словники — українсько-англійський та англійсько-український Марії Дейно, Володимира Дейно і Алли Дейно. Обидва словники мають по 50 тисяч слів та виразів. Уже з обкладинок видно, що це не радянське видання, на них блакитний та новий кольори. Переглянувши декілька сторінок, побачимо слова релігійного змісту та особливі терміни з життя молодечих організацій Пласту та СУМ-у.

У словниках позначені наголоси. Це допоможе молоді їх відразу завоювати. У словниках радянського видання М. Л. Подвезьна наголоси подані лише в одному словнику.

Ці словники мають вже історію. Ініціатором видання була сл. п. проф. Марія Дейно. Смерть перервала працю над ними. Але Володимир Дейно (син) виконав заповіт матері. Десять років працював він над словниками, переважно ввечорами та у вихідні дні. Працю провів з допомогою дружини Алли та дорадників — проф. Л. Гаєвської-Данес та Л. Чернобицької (поетки Лідії Даленої). Щодо слів англійської мови консультантом був англієць.

Інж. В. Дейно не тільки жертвенно працював над словниками, але й повністю покрити великі витрати на друк та інше, бо ніякі організації не дали на це діло фінансової допомоги. Позичати мусів у банках на великі відсотки. Цим дає приклад, що дбає про добро загальне не патріотичними заявами, а своєю великою працею й жертвенністю, сягнувши, як кажуть, до “глибини кишені”. Поява словників — досягнення не тільки родини Дейно, але й значний осяг української еміграції.

Підручники української мови авторства Марії Дейно широко вживають в українських школах Австралії, Великобританії, Канади та США. Сподіваємося, що учні цих шкіл придбають і словники.

Вдячність треба висловити інж. В. Дейно та його колективі. Зокрема треба підкреслити велику допомогу цій справі католицького владики Івана Прашна за його допомогу моральну та в редакційній частині релігійного словника. Подяка належить також друнарі (її директорів п. Гаврилову).

Словники виповняють велику прогалину. Всякий, хто буде користуватися словниками родини Дейно, будуть носіями ідеї сл. п. проф. Марії Дейно, яка так бажала дати еміграції словники без тих хиб, що їх мають словники М. Л. Подвезьна (радянський правопис, брак літери “Г”, брак багатьох слів релігійного змісту, термінів з громадського життя на еміграції, зрусифікована лексика та й технічні браки!). Тимчасова ардеса для замовлень:

Mr. M. Martschenko

27 Westfield Dr.

Leicester LE3 6HT

ENGLAND

Усі блага і радощі життя створюються працею і тільки працею. Без праці не можна чесно жити. Народ учить: хто не працює, той не їсть... Ледарі, дармоїди — це тругні, що поже-рають мед працюючих бджіл.

Моральний сенс праці і полягає в тому, що людина здобуває найвищу радість, оптимістичного сприймання — радість творення.

Василь Сухомлинський.

Ми і наше довкілля

ЗИМОВІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА У МАКВІЛЛЕР, ФРАНЦІЯ

Дуже часто цими днями чуємо твердження, що мова не є конечним елементом у плеканні національної ідентичности. Я думала саме про це кілька разів під час моїх зимових вакацій, які я використала на участь у зимових високошкільних курсах українознавства. Ці курси вже четвертий рік влаштовує Український Вільний Університет у Мюнхені.

Курси тривали від 26-го грудня до 6-го січня у французькому містечку Маквіллер. Час був розрахований так, щоб учасники могли повернутися додому і бути на свята в родиннім колі.

Цього року на курси прибуло близько 40 студентів з Франції, Бельгії, Західної Німеччини, Італії, Югославії, Великобританії, Австрії, Австралії та США. Хоча студенти виявили різні ступені знання української мови, все таки вона була розговорною та викладовою мовою.

Щоденно курси тривали шість годин. Викладачів було підібрано так, щоб були заступлені різні дисципліни українознавства, як: історія, література, філософія, духовість. Доктор історичних наук Богдан Злепко доповідав про повстання під проводом Богдана Хмельницького на тлі доби. Професор Аркадій Жуковський з Франції, подав нам короткий огляд історії України. Темою лекції д-ра Кирила Митровича була українська філософія. Професор Петро Цимбалістий з Великобританії доповідав про українську літературу козацької доби. Професор Володимир Янів говорив про джерела української духовости. З Українського Дослідного Інституту Гарвардського Університету з США був Валентин Мороз, недавній радянський політв'язень. Він доповідав про геополітичні підстави української держави, про українську мову та про українські церкви.

Але курси українознавства не були лише одним притягуючим елементом. Нас усіх, напевно, також привабила нагода товариської зустрічі. В години, вільні від викладів, ми, студенти, збиралися, щоб розважитися, погугорити, поспівати. Найбільш популярним місцем для цих зайнять було "кафе" у Маквіллер. Ми щовечора вщерть виповняли маленьке приміщення, де своєю мовою, співами та жартами викликали зацікавлення французького населення.

В ніч з 31-го грудня на 1-ше січня ми влаштували спільну зустріч Нового Року. В цей час до нас приєдналася студентська молодь з цілої Європи. Під звуки українських мелодій, танцюючи, співаючи ми вітали прихід Нового Року.

Потім відбувся дводенний з'їзд Українських Студентських Товариств Європи. Представники з Італії, Франції, Бельгії, Німеччини та Великобританії обговорили проблеми нашого студентства поза межами Батьківщини, наше відношення до України, проблематику збереження власної української ідентичности, засоби опанування української мови та засвоєння українознавчих предметів.

Для мене, а думаю і для інших, ці Курси Українознавства у Франції були дуже вартісними. Вони, очевидно, за такий короткий час не могли обширно розглянути даного предмету, але вони дали студентам підставу та спонуку поглиблювати своє знання про Україну. Завдяки їм, моє зацікавлення було настільки розбуджене, що я сама хочу більше дізнатися про ті аспекти українознавства, що їх мої підставові студії поминули.

А ще важливіше, я вважаю, що такі курси, де збирається українська молодь з різних країн світу в приємній, невимушеній атмосфері, сприяють нав'язанню тісних зв'язків та довголітньої дружби. Ці два коротенькі тижні дали мені нагоду переконатися, що українці — однакові всюди, що їх лучить спільна ідея, спільні прагнення, дарма, що мають незамітні різниці. Зустріла я також між студентами пластунів, до яких я відразу відчула особливу приязнь. Мені, як українці із США, було також дуже приємно пізнати європейське життя, а передусім товариське життя.

Ось в таких обставинах вищезгадане твердження про те, що можна обійтися без української мови тратить свою основу. Коли б ми з цим погоджувалися і занедбали нашу українську

мову, нам було б неможливо порозумітися на цих курсах. Ми б не мали таких можливостей заприятелюватися. Вперше почувши українську мову у Маквіллер, я почувалася як удома. Ми слухали Служби Божої, колядували, читали українські вірші, мінялися українськими журналами — хіба це все не є важливим для збереження української ідентичності?

ст. пл. Марта Зелік ПС

СТАРШІ ПЛАСТУНКИ ВІННІПЕГУ У МІЖНАРОДНЬОМУ РОЦІ ДИТИНИ

Міжнародний рік дитини був відзначений різними способами по цілому світі. Наша Пластова Станиця у Вінніпезі зачислюється до тих, які старалися проектом чи програмою поліпшити життя українських дітей.

Щоб здійснити свій проект, станиця звернулася до федерального уряду Канади за допомогою у формі т. зв. "гренту", згідно з програмою: "Молода Канада працює". Федеральний уряд затвердив проект Вінніпезької станиці, який називався: "Пласт Автріч". Федеральний уряд на це призначив 8300 дол.

Ідея програми була: щоб діти у віці від 6 до 12 років мали змогу перевести літні вакації під опікою кваліфікованих виховників та навчилися українських пісень, ігор і казок. Через це програма проходила українською мовою. Програма почалася 18-го червня і закінчилася 24-го серпня. Крім одного тижня у Вайті, Ман., програма була переведена у пластовій домівці при вулиці Флора 623.

Головною координаторкою проекту була старша пластунка Оксана Хоптяна, а працівниками були: ст. пл-ки Марта Василькевич, Христя Корбутяк і Діяна Борис. Вони працювали ціле літо і запевнили успіх програми.

Діти приходили щодня о дев'ятій рано й відкривали кожний день піснею: "Добрий день", яку склала ст. пл. Христя Корбутяк. Тоді зачиналася програма дня, в яку входили казки, ігри, спів, ручні роботи, українські танці, роблення величезної писанки, читання книжок з пластової бібліотеки, роблення мапи околиці, карнавал тощо. Крім цього, діти відбували прогулянки до басейну, публічної бібліотеки, манітобської легісля-

тури, української католицької церкви св. Володимира й Ольги, "Манітоба Минт" і до друкарні "Українського Голосу". Програма щодня кінчалася о четвертій годині по полудні.

Мабуть найуспішнішою частиною програми був час від 14 до 21-го липня, коли програма відбувалася в українському містечку Вайта у південносхідній Манітобі.

У Вайті програма відбувалася у новій домівці СУМК-у. Двадцять трое дітей у Вайті були її учасниками. Діти, які брали участь тут у програмі, не говорили по-українськи і лишень дехто з них розумів українську мову. При кінці тижня, діти засвоїли деякі підставові слова і починали до себе говорити по-українськи. Наша програма дуже подобалася дітям і батьки були дуже задоволені. Вони просили наступним разом приїхати на довше.

У програмі разом взяло участь 74 дітей. Програма для дітей була: розвагова і навчальна. Були різні ігри, але діти також вчилися про українську культуру, звичаї і життя українців в Канаді.

При допомозі цієї програми, діти мали змогу перевести цілий день у середовищі, де була українська мова, і бути разом з іншими дітьми з українських родин. Ця програма була відкрита для всіх.

Ті діти, що не належали до Пласту, мали змогу познайомитися з нашою організацією.

Не тільки діти, але й працівники скористали завдяки цій програмі. Виховниці дістали працю, що мала безпосереднє відношення до їхніх студій в університеті. Програма дала їм нагоду набрати багато практики в праці з дітьми, в організуванні та веденні літньої програми для дівчорі. Ми мали нагоду виїхати з міста на один тиждень і нав'язати контакти з різними людьми.

Нам було приємно разом працювати і ми приємно й успішно провели літо.

СКОБ!

ст. пл. Діяна Борис

Євгенія Чайка

ЛАТКИ НА ШТАНАХ

Різнокольорове листя кружляло в повітрі час від часу, злітаючи на поверхню автомашини, в якій я сиділа. Їхній неповторний “танок” викликав почуття захоплення і смутку... Осінь...

Біля машини зупинився гурт молоді. Спочатку тяжко було розпізнати, — хто це — дівчата чи хлопці? (За всі віки існування людей на землі це вперше часто не можна відрізнити хлопця від дівчини, особливо здаля). У всіх довге волосся спадає брудними патьоками по щоках, вилинялі, із штучними латками штани, незугарної форми черевики. А що найбільше вражає — бліді обличчя, без найменшої ознаки свіжості, отієї невід’ємної прикмети юності.

Жуючи гуму і безцеремонно спльовуючи на хідник, вони радяться, що купити — бренді чи джін? Приглядаюсь уважно до тих, кого іноді називають “шукачами істини”, або “шукачами вищих ідеалів”! У горлі клубочиться гіркий сміх... Ну, що такі запелехані покручі можуть мати спільне з вищими ідеалами? Які істини можуть народитися в цих головах, затуманених алкоголем чи наркотиком?

Погляд зупиняється на штучній латці на штанах найпатлатішого. По його поведінці видно, що він ватажок цього страшного гурту. І раптом, як на летючому килимі з казок дитинства, ця велика яскрава латка переносить мене в Рідний Край... І налинули спогади... Студентські роки, полатана юність. Але яка ж величезна різниця в походженні латок в уявленнях про вищі ідеали людини! Ці ось тут, від безладного виховання спочатку в родині, а потім у школі, часто від матеріального пересичення — зійшли на манівці, знівечивши свою молодість фізично й духово. І якщо з’являється в їхніх очах вогник, то хіба тільки завдяки дозі наркотику.

Очі молоді моєї генерації палали вогнем від жадоби надбати якомога більше різnorodного знання, від нестримного бажання бути корисною, гідною людиною. А щодо зовнішності, то навіть дуже бідні студенти мали завжди охайний ви-

гляд. А коли тканина на якійсь частині одягу від довгого вжитку починала розлазитись, то латку нашивали як тільки можна було непомітно, щоб не впадала в очі.

А дівчата у своїх скромних, але завжди чистих сукенках (штанів не носили, з дбайливими зачісками) чи то було коротке волосся, чи гарно заплетені коси, — викликали захоплення. І тому, коли студенти збиралися в садках, щоб відпочити на свіжому повітрі, помилуватися краєвидами та поспівати, — то старші люди задивлялися на них, обдаровуючи юне товариство радісними посмішками з того, що росте добра зміна. І справді з тодішньої молоді, за рідкими вийнятками, ніхто не ошукав своїх батьків. Ні жорстокий режим, ні війна, ні чужина не вбили ідеалу — бажання працювати для свого народу, жити за вимогами моралі й естетики, увібраними в душу ще в юні роки.

Непристойна лайка вивела мене з задуми. Обтріпаний, з огидно перекошеними устами патлач підштовхував дівчину до гурту, який уже віддалився. А вона, ніби заворожена, вп’ялася поглядом у червоний листок, який тримала в тремтячій руці. Страшний контраст — бліде, аж ніби прозоре обличчя дівчини, худі брудні пальці, і зірваний осіннім вітром яскравочервоний прегарний кленовий листок!

Нестерпний жаль охопив усе моє ество. Як сталося так, що в країні великого добробуту й свободи в’януть, загивають ще нерозквітлі квіти-діти? А де ж ви, матері-охоронительки родинного вогнища, які впродовж усіх віків за здоров’я та щастя своїх дітей готові були йти на всякі жертви і навіть муки? Де ви, батьки-мужі, які століттями грудьми захищали дітей своїх — славу народу? Чому ви тепер такі байдужо-пасивні? Жінок можна побачити на вулицях з транспарентами-вимогами, щоб уряд провів закон про легалізацію абортів. А чому ж ви разом з чоловіками не кричите перед парламентом на захист своїх дітей? Чому допускаєте до того, щоб вони виростали в атмосфері злочинності, аморальності, нещастя та лінивства?

Чи не бачите ви, що із-за байдужості старших вештається по вулицях міст стільки нещасних, нікому непотрібних, непрацевдатних молодих калік, зів’ялих ще на провесні свого життя.

Ми і наше минуле

Любов Абрамук-Волинець

30-РІЧЧЯ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ В НЬЮ-ЙОРКУ

Я б хотіла згадати тих, які започаткували Пластову Станицю в Нью-Йорку. Їх не було багато, але діло повели так, що сьогодні нам це уможливило наше святкування. Їм ніхто не дякував. Тоді був гарний звичай, звичай за працю пластун пластунів ніколи не дякував. Кожний з них виконував свій обов'язок.

На питання "Що для мене значить Пластова Станиця в Нью-Йорку" — я відповідаю спомином.

Швидко після приїзду до США в 1949 році мої нові товаришки і я ходили на проходи й бавитися до Томпкінс Сквер Парку на вулиці "А". За нами туди прийшли й організатори пластової станиці й зібрали нас у гурток та записали до юнацтва. Нам було ледве по 10 років, і своє юнакування ми почали не урочистим переходом до уладу на святочнім апелі, не під оклики "Слава!", але на лавці в парку.

У цьому парку, ще доки було тепло, ми й відбували свої сходи, але коли похолодніло, не маючи своєї власної домівки, ми тинялися, як сироти, по різних закутках. Хто відступив нам якусь кімнату — там й збиралися.

При кінці червня 1950 року довідалися ми, що Нью-Йоркська Станиця організує дівочий вишкільний табір на оселі оо. Василіян у Неровсбургу. Наші батьки насилу зібрали по 20 дол., щоб уможливити нашу участь у таборі, і ми вирушили в дорогу потягом до Неровсбургу. Однострої наші були рінманітні, а виряд — це була збиранина всього, хто що мав і не дуже того потребував. У ті роки в США пластунки з наплечниками — це була якась ненормальна річ, не зрозуміла дивовижа і на нас на станції дивилися як на дикунів,

та не могли зрозуміти — чого ми молоді дівчата, а деякі майже діти, з наплечниками, з ножами, з лопатками, сокирками і пообиваними баняками в дорозі. Ми дійсно мусіли зробити на людей дивне враження. Наш марш зі станції в Неровсбургу на оселю теж не відбувся спокійно. В місті ми спричинили повну констернацію. І довколишні фермери телефонували до оо. Василіян, щоб нас добре пильнували, бо ми напевне наробимо якогось лиха, а може обкрадемо їхні фарми.

Щасливо замаршували ми на оселю, оглянули чудове озеро, білий дім над озером, в якому жив отець Рафаїл, зробили перші кроки на поляну, уже кілька років зарослу, неторкнену, де ми мали таборувати. Поляна заросла високою травою, а при самому вході на великому камені нас привітали два вужі, які саме вигрівалися на сонці і впродовж цілого таборуння стерегли нашої брами, а ми їх годували молоком.

Уродженець Канади о. Рафаїл теж ніколи не бачив пластунок. Він приглядався нашому розтаборунню і кількаразово питав, чи ми справді будемо спати в тих маленьких шатрах, а коли побачив, що кухонні поставили великий баняк на два камені і почали варити обід, пожертвували нам газову кухню в хаті. Але ми, як добрі пластунки, відмовилися від такої розкоші. Бідний отець ніяк не міг зрозуміти, чому ті молоді дівчата хочуть так мучитися. Приїхали ніби на вакації, а добровільно утруднюють собі життя.

В першу ніч падав дощ, і отець задиханий рано прибіг подивитися, чи ми ще живі, чи не затопилися наші шатра й чи ми не перемокли. І він бачив, що ми всі живі й здорові. Таборівчички далі розтаборувалися ще й приспівували при тому незнані йому пластові пісні. В кухні в баняку варився сніданок, а подруга від піонерства вже встигла зрубати маленькою сокиркою височезне, рівеньке дерево, яке мало стати нашою щоглою на прапор. Отець від того дня почав дивитися на нас з подивом. Заспокоїв своїх фермерів, мовляв, вони є "окей, тільки трохи дивні", бо "грінори". Коли доколишні люди побачили, що ми й на Службу Божу ходимо й співаємо так гарно, розм'якли супроти нас зовсім. Привозили нам щодня свіже молоко, незабутню маслянку, сідали з нами при ватрі й прощали нас, як рідних, коли ми відїжджали додому.

Під час відкриття табору подруга комендантка запалила “вічний вогонь” і стійка мусіла день і ніч той вогонь пильнувати. Нам наймолодшим завдання це було найважчим, головню вночі, чомусь, вогонь завжди пригасав і ми роздмхували його, що було сили. Коли ішов дощ, тримали дощовик над вогнем, а самі мокли, дим нам виїдав очі, але таки навчилися пильнувати його.

Увечері перед святом Купала зібрала нас команда табору над озером і там при ватрі ми найменші вперше почували про українські купальські звичаї та про цвіт папороті. Співали ми купальських пісень, скакали через вогонь, пускали вінки на воду, щоб дізнатися, звідки прийде наша доля. А одна з нас у своїй дитячій наївності з переляком питала комендантку: “А що буде, як мій вінок запливе під хату отця?” І не знав о. Рафаїл, чому таборовички підсміхувалися потім, коли з ним розмовляли!... Кожний вінок приплив був під його хату.

Цієї ночі ми довго не могли заснути на твердій землі з головою на кулаку (бо в ті часи жодна шануюча себе пластушка не везла у табір подушку — спалося на кулаку), але ми, як тільки задрімали, нас збудили шість довгих свистків — був алярм! Зібралися ми швидко, як могли. У повнім виряді вимаршували на озеро. Наказ був човнами виплисти на середину озера й відібрати депешу. Нам наймолодшим попав дірявий човен (бо ми не були такі спритні, як старші). Випливши на озеро, одна з нас відбирала депешу, друга записувала, третя старалася відчитати (ми й морзетки ще не дуже добре знали), а решта — менажками вибирали воду з човна, що почав тоніти. Ледве ми добилися назад до берега. В депеші було сказано, що в цю ніч, опівночі (а це саме була північ) цвіте квіт папороті й що ми мусимо його знайти в гущі лісу над берегом озера. Цілим табором ми почали шукати. Святоїванські мушки блимали і збивали нас з путі, але ми знайшли цей квіт папороті — це був пластовий цвіт папороті, в якому була захована й вся суть Пласту — Три головні обов’язки пластуна, лелійка, — виписані на гарній листівці.

І не знаю — чи це магія ночі, чи купальські легенди, чи зоряне небо, чи може те, що ми були вперше у юнацькім таборі наймолодші, несповна 11 років, — але де б ми пізніше не були в таборі, що не робили б в Пласті, які б пережи-

вання не мали, ми завжди згадували цю ніч, коли нам було дано знайти цвіт папороті у таборі “Бескид” Нью-Йоркської Станиці. Ми тієї ночі вповні зрозуміли, що таке Пласт, і тієї ночі в такій магійній настроєвій атмосфері перестали бути наївними дітьми, а почали поважне й нелегке дозрівання.

Коли ми повернулися до Нью-Йорку і знову перебували на своїх лавках у парку, ми з таким запалом оповідали про все пережите, що зібрали біля себе велику громаду дівчат і всі вони записалися до Пласту.

Кілька років ми тинялися по різних домівках, а коли врешті осіли на Другій вулиці, наша домівка була така бідна, — стіни криві, світла замало, долівка скрипіла й гоїдалася під кожним кроком. Скільки разів ми чистили підлогу, мили вікна, малювали, раділи, коли станиця настільки розбагатіла, що змогла закупити занавіски чи якусь дрібницю. Часом сходили відбуватися при свічці, бо не було електрики, а взимку ми добре намерзлися, бо ogrівання майже не діяло. Був якийсь один кальорифер, біля якого всі тулилися, він кипів, але гріти ніяк не хотів. Не зважаючи на всі невигоди, ми приходили до домівки своєї станиці не тільки раз в тиждень, але майже щоденно, бо вона була для нас ще одним рідним домом. Тут ми дозрівали, вчилися, плекали свої зацікавлення, поширювали своє знання, переживали перші сильні хвилювання і, що найважливіше, виробляли почуття обов’язку супроти інших, супроти своєї організації і щодо громади. Не зважаючи на невигоди, труднощі, фінансові скрути, наші виховники — ті перші, які заснували станицю, зуміли створити для нас таку привабливу атмосферу в Пласті, дати нам пережиття, які уніляхетнюють людину, роблять її відпорною на розчарування, на зло і людську злобу, що їх так часто зустрічаємо в щоденному житті.

Вічний вогонь ватри — це символ Пласту, пластової праці, а в нашім випадку символ життя Пластової Станиці в Нью-Йорку. Моїх товаришок, товаришів і мене навчили в ранні нашого пластування доглядати цей вічний вогонь станиці. Це вміння, як теж таємниці пластового цвіту папороті, ми старалися передати іншим, а ті далі. Сьогодні вічний вогонь станиці горить вже 30 років. І я вірю, що українська громада околиці буде завжди бачити нові кадри тих, які пиль-

нують цей вічний вогонь і чутимуть їх спів: "Ватра горить, дим вгору йде, дух пластовий він несе".

Передрук з "Вістовика", видання Куреня УПС-ок "Ті, що греблі рвуть", за літо 1979 року.

Мирон Утриско

ПРИЧИНИ ДО ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ УПС

З нагоди крайового З'їзду УПС в ЗСА (22 бер. 1980 р.) відбулося теж відзначення 50-річчя праці й діяльності цього провідного пластового уряду. Беручи до уваги, що сеніори оснували Пласт, п'ятдесят років вели організаційну, виховну і патріотичну діяльність серед української молоді, виховавши ряд поколінь на провідні пости у всіх ділянках многогранного культурного, наукового, громадського, суспільного і політичного життя українського народу, зокрема його західньої вітки, така форма вшанування їхнього золотого ювілею є аж надто скромна. Та добре, що хоч не злим тихим словом згадано тих перших основників і піонерів цього Уряду, що також відіграв не малу роллю в оформлюванні державницького обличчя нашого народу.

Історія цього Уряду чекає ще на своїх хронікарів, які, вірю, найдуться, щоб списати і передати майбутнім поколінням його працю для продовження української вічно живучої стихії. Щоб зберегти хоча деякі матеріали до цієї історії, варто списувати окремі важливі дії із життя цього Уряду і його членства.

Сьогодні хочу подати спогадовий нарис про чотири важливіші і оригінальні почини частин сеніорського Уряду в хронологічному порядку.

Інструкторський Курс УПС в Ноймаркті, Німеччина

Заходом Команди Регенсбурської пластової області, в днях від 12 до 14 липня 1946 року, на Золотій Полянці коло оселі українських переселенців в Ноймаркті, влаштовано Сеніорський Інструкторський Табір, здається єдиний того роду в історії УПС. Організаторами Курсу були обласні паланкові

Мирон Утриско і Ірена Любчак. Булаву очолював голова Области проф. Михайло Іваненко, а бунчужним був Іван Керестіль. Учасників було 27, сеніорки: І. Любчак, Я. Ціханська, П. Книш, А. Білоус, А. Пелех, О. Костинюк, А. Смеречинська, М. Павлишин, Д. Бойчук, С. Боровик та сеніори: В. Приймак, І. Малюк, М. Оленич, Є. Ратич, В. Книш, О. Домбровський, М. Бойко, В. Максимець, А. Тершаковець, Р. Наконечний, І. Вербяний, З. Корчинський, Крамарчук, о. Б. Ганушевський, Б. Остапчук. Викладачами і інструкторами були пл. с-ри: Яро Гладкий, Михайло Іваненко, Осип Бойчук, Гена Кульчицький, Мирон Утриско і Ярослав Кужіль. Курс був на високому ідеологічному, світоглядному і виховному поземі та охоплював всі аспекти пластової тематики, зокрема української державницько-патріотичної проблематики. Учасниками були переважно члени 4 Куреня УПС "Характерники". Тому, що не маю записок, я міг пропустити когось із викладачів або учасників.

Перший Мандрівний Табір УПС в Альпах

Заходом паланкового Регенсбурської Пластової Области в днях від 27 липня до 4 серпня 1946 р. відбувся сеніорський табір в Альпах з вихідною базою в Мітенвальді. Комендантом був скм. М. Іваненко, а заступником скм. М. Утриско. Учасниками м. і. були: сен. І. Кравців, Д. Ратич, І. Любчак, З. Боровик, А. Білоус, М. Левицька, Я. Ціханська, З. Корчинський, І. Мула, М. Бойко, Я. Кужіль, Б. Мельник, В. Максимець, М. Ценко та інші — всіх учасників було 24.

В одnodенних, а деколи й дводенних прогулянках, ми відбули мандри на такі верхи: Зоершпіце, Партнахклям, Гарміш-Партенкірхен, Цугшпіце, прогулянки на Вацмана і Вацманіху в Берхтесгадені, на Штарнбергзе, до Гексе, замку Людвіка на Принзе та інші верхи. На ватрі під Вацманом переведено хрищення членів Куреня "Характерники" та наділено їх прибраними пластовими іменами. У високогірських мандрах у Альпи учасники гартувалися не тільки фізично у гірських дебрах, проваллях і на високих шпильях, які прийшлося їм здобувати, але творити теж одну зіграну, об'єднану групу, яка спільними зусиллями поборювала всі труднощі альпійських невідомостей і небезпек. Опалені, загартовані і вдоволені верталися сеніори до своїх таборів.

Другий сеніорський альпейський табір

Ця сама регензбурська область зорганізувала в липні 1947 року Другий Сеніорський Мандрівний табір під проводом скм. Мирона Утриско. Крім регензбурських сеніорів, участь в ньому взяли ще: І. Костюк, І. Кравців, Б. Ковшевич, Я. Гладкий, Я. Шевчук, В. Дармохвал, М. Ценко та інші. У Берхтесгадені відвідали копальню соли та королівський замок. Мандрюці залишили тривалий спомин в учасників на ціле життя.

Двадцятилітній Ювілей УПС у Філядельфії

Коли ми говоримо про Золотий Ювілей УПС, то спомини не були б повні, якщо не згадати про 20-літній Ювілей УПС в 1950 році у Філядельфії США.

Заходом місцевого Осередка Праці УПС та гуртка "Очерет" 4 Куреня УПС "Характерники" з кінцем жовтня 1950 р. відбулося 20-річчя УПС в церковній залі на Френкфорді в привності не лише численних сеніорів, але теж членів інших пластових Уладів та представників громадянства. Почесним гостем був Начальний Пластун Сірий Лев (проф. Северин Левицький). Головну промову виголосив курінний "Характерників" скм. М. Утриско. В програмі брали участь різні пластові молодечі групи. По програмі відбулася гостина, яку приготували члени Осередка Праці УПС, та зустріч Сірого Лева з новацтвом і його слово до них.

Я згадав лиш кілька фрагментів-епізодів із многогранної піввікової діяльності Уладу Пластунів Сеніорів. Слід ще згадати, що крім організування пластових Станиць на різних місцях українського поселення та ведення виховної праці серед молоді, сеніори постійно беруть теж активну участь на чоловічих місцях в громадсько-супільних, наукових та політичних ділянках українського організованого життя.

Мирон Утриско

ПОЧАТКИ ПЛАСТОВОГО ВОДНОПЛАВСТВА

Пластова молодь від перших своїх організаційних початків тяготіла до водного спорту, як одного з важливих засобів своєї діяльності. Романтика козацьких походів на Чорне море, байдакування Дніпром і змагання з Дніпровими порогами притягала і захоплювала молоду уяву пластунів та заохочувала їх йти слідами славних запорожців. Хочу описати один з таких починів водного пластування в перших роках після першої світової війни.

До 1921 року я був приватистом, то значить вчився приватно в перших гімназійних класах в Турці н/Стр., а до іспитів в половині й з кінцем року їздив на Філію української гімназії у Львові. Був я тоді пластуном-членом Самостійного юнацького гуртка "Леви" в Турці, який оснував і провадив мій старший брат Олександр. Коли в 1921 р. перенісся я до Львова і вписався до 4-ої гімн. класи на Філію, вступив я до VII пл. Полку ім. кн. Лева І на Філії та став членом гуртка УПЮ-ів "Чайка". Назва ця не сходила з моєї уваги, вона в мене символізувала морську птицю чайку, та козацьке човно "чайку". В мене започаткувалася думка почати водне пластування. Коли 1922 р. мене обрано провідником гуртка "Чайка", я почав зацікавлювати моїх друзів ідеєю водного пластування. До наших постійних літніх занять вставляли ми купання на ставі Світезь у Львові, плавання, нуркування, першу поміч для потапаючих і науку інших способів водного ряткування.

Заавансовані в водному плаванні, почали ми носитися з думкою побудувати власний човен та їздити ним по сплавних річках. Ідея ця, одначе, натрапляла на поважні труднощі. Проте пластун перешкод не лякається — як співається в пластовій пісні "... ніщо нам лихо ні пригоди". Перш усього, треба було зібрати певну суму потрібних грошей. Навчившись переплетництва наш гурток оправляв до пластової та гімназійної бібліотеки книжки за певною винагородою, а теж приймав і при-

ватні замовлення. В короткому часі ми придбали гроші на закуп матеріалу для будови човна. Вистаралися приписи про будову човна, познайомившись із ними, ми замовили потрібний матеріал. Перед будовою човна, треба було перебороти ще одну перешкоду, знайти місце для будови. Я довідався, що в домі Т-ва "Опіки над інвалідами" є подвір'я придатне для нас. Вистаравшись дозвіл користуватись тим подвір'ям під розпростертими целями ми склали свій матеріал, щоб не мок, і приступили до будови човна. Не легка була це праця для недосвідчених юнаків, але пластова витривалість і зарадність прийшли нам з допомогою. Треба було довшого часу, щоб у вільних від науки хвилинах довершити такого небуденного діла. Все ж таки по кількох місяцях наших трудів праця наша увінчалася успіхом, і на весні 1923 р. човен був готовий і він манив нас до водних мандрів. Придбавши власними руками такий важливий засіб для водного спорту, ми хотіли цю подію відзначити, посвятити наш човен.

Перш усього, як сталі бувальники озера Світезь, вистаралися ми в його управі дозвіл примістити у них наш човен. Договорилися з ними, з пластовими проводами і нашою митрополією щодо дня посвячення. Визначили його на неділю 27 травня. Цей пам'ятний день, що й досі не затерся в нашій пам'яті, був великим пережиттям для молодих юнаків — членів гуртка "Чайка". На човні побудували ми провізоричну щоглу, прикрасили українськими прапорцями та пластовими знаменами. Чудова весняна соняшна погода була винагородою за наш труд. При вівтаріку, зробленому на березі, о. пралат Леонтій Куніцький перевів обряд посвячення та своїм теплим словом заохотив молодих пластунів далі поборювати труди життя. Численно зібрані пластові частини очолював кошовий Сергій Козіцький. Від Пласту слово виголосив проф. Северин Левицький — Сірій Лев. Наші серця росли, коли кошовий вручав нам весла — знамена водного веслування. Цей день був великою винагородою за наші довгі та жертвенні труди. Тією подією ми офіційно започаткували водне пластування.

Куток Пластприяту

Нестор Чорний

ЗВЕРНЕННЯ ДІЛОВОДА ПЛАСТПРИЯТУ КПС КАНАДИ ДО БАТЬКІВ

Ми — батьки, члени Пластприяту, що цікавляться вихованням, б'ювши на зборах станиць, на з'їздах КПСтаршин чи й Зборі КУПО, мали змогу довідатись, що найважливішими темами нарад цих зборів були аналізи виховних лих у житті молоді та шукання заходів боротьби з ними.

В минулому з трудами виховання пластовий провід давав собі раду, бо плекання характерів молоді не було таке скомпліковане, яким воно є тепер наслідком поширення негативних ідеологій, таких суспільних лих, як моральне зіпсуття, наркоманія, алкоголізм, розводи батьків, брак будь-якого авторитету, злочинність молоді, втеча з родинних домів, із школи та багато іншого.

З дискусій виховників, з їх звітів та спостережень над поведінкою молоді стало видно, що без участі батьків, без спільних зусиль усіх середовищ, в яких перебуває молодь, а зокрема без участі дому, батьків — Пласт не зможе долати трудів.

Завдання Пластприяту з'ясовані в Правильнику Гуртка Приятелів Українського Пласту "Пластприят". Він подає ті ділянки, в яких батьки можуть багато допомагати виховникам у Пласті:

- 1) ставати до співпраці з виховниками в ролі опікунів гуртків, куренів, роїв чи гнізд;
- 2) впорядниками гуртків, коли їх бракує або, коли треба допомоги молодим виховникам;
- 3) опікунами чи комендантами літніх таборів тоді, коли є загроза, що без допомоги батьків табір не відбудеться;
- 4) допомагати виховникам організувати сходи з гуртками і зайняттями з різних ділянок потрібного для пл. проб

вміння й знання, запрошуючи до цього відповідних інструкторів;

5) приготувати допоміжні матеріали з використанням слухово-зорової методи, щоб зайняття були цікавішими для юнацтва чи новацтва;

6) маючи чергування в домішках, батьки можуть допомогти плекати дисципліну й засади доброї поведінки;

7) організувати спортивні заняття (відбиванка, кошівка, безбол, плавання тощо);

8) організувати театральні, музичні гуртки, гуртовий спів, танкові ансамблі, допомагаючи тим юнацтву плекати культурно-освітні зацікавлення.

У дотеперішній практиці Пластприят найбільше виявляв себе у збиранні фондів для пластової діяльності, в організуванні таборів, осель, святкувань, виставок, конкурсів тощо. Пластприят завжди служив опікою і порадами, головним чином, коли мова про допомогу технічну, популяризував Пласт серед громадянства. Але тепер роля Пластприяту повинна актуалізуватися також й у виховній пластовій практиці. Від батьків же залежить, якою мовою наші діти і молодь розмовляють у домашньому середовищі, від них залежить — чи діти ходять до української школи, наскільки поважно вони розуміють потребу набуття знання про Україну, наскільки в них вже в юнацькому віці зароджуватиметься в серці український патріотизм і потреба його виявляти в щоденному житті.

Виготовлено на підставі листа до осередків Нестора Чорного — діловода Пластприяту в КПС Канади.

До листа додано запитник, щоб зібрати дані про стан діяльності гуртків Пластприяту в станицях. Подаємо пункти запитника.

Станиця , кількість членів Пластприяту

Праця гуртка: добра , задовільна , незадовільна Стан членства збільшується зменшується

Сходини гуртка: як часто? участь членів **Коментарі** про сходини

Діяльність гуртка: а) Виховна праця. Скільки членів бере участь у виховній діяльності? Чи члени Пластприяту радо помагають у виховній праці? — У літніх таборах , як інструктори , організатори імпрез тощо. б) Економічно-фінансова: імпрези для придбання фондів: коляда , кутя (просфора) “Маланка” “Свячене”

Тиждень Пласту збірки (публічна “День соняшника” в Торонті), продаж печива, забави, базар інше.

Провід Пластприяту: голова, заступник голови, секретар, скарбник, імпрезовий референт, референт таборів, організаційний референт, вільні члени.

Чи існує в гуртку система опікунів: гнізд, роїв, гуртків, куренів?

Чи в гуртку є батьки, які хотіли б пройти вишкіл і стати виховниками?

Чи провід має правильник Пластприяту?

Микола Костко, ОХ

ЩЕ ПРО РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ

У минулому в ПШ М. Грушневич дуже докладно описав зловживання нікотину, алкоголю та всяких інших наркотичних препаратів, що стаються популярними в ужитку серед молоді, а тим самим і пластової молоді в багатьох випадках.

Також писали про те саме і О. Гаврилук і М. Кузьмович (всі три лінарі). Добре, що пишеться так багато на ці теми, і нема причини виступати проти, бо кожне навчання є процесом постійного повторювання, а в системі пластового самовиховання треба завжди пригадувати і заставляти пластунів самозадумуватися над собою, таксамо як і Церква вчить самозадумуватися і робити свій власний іспит сумління перед Святою Сповіддю.

Але тут також впадає потреба і позитивного підходу, якщо йде мова про пленання здоров'я, бо самі перестороги і вказування на те, що “не роби” чи “не піддавайся налогам”, далеко не заведуть. Треба також і сказати, що треба робити, щоб бути успішним у житті. Самі натяки на “не роби”, “не вживай” і т. п. ставлять людину на роздоріжжя сумніву, тому щоб таку порожнечу заповнити чимось бажаним, необхідно вказати на те, “що робити і як жити”.

Одна бабуся наже до внука: “Васильку, скільки разів я тобі вже казала не пхати «пальця до носа», а внук подивився уважно на бабуню і запитався: “А де я маю пхати палець?”

Апостол Павло у своїм навчанні назав “не впивайтеся вином, бо воно веде до розпусти”. Він не назав “не пити вина”, але лише “не впивайтеся”. Тому не треба назати “не пийте вина, бо у вині є алкоголь”, бо крім алкоголю, там також є велика кількість мінералів, які людині потрібні для змивання клітин, багато ферментів, що допомагають у травленні, ензими, що відіграють головну роль у системі нашого тіла, і ряд інших добрих складни-

нів, крім того "недоброго" алькоголю. І коли жінка терпить на недокрів'я, то медичні дорадники нажуть їй пити червоне вино, — мало, але постійно. А коли мама не має досить молока у грудях, щоб кормити дитину, то їй радять пити пиво, бо в ньому багато білків і цукрів та ферментів і ряд інших добрих складників, крім того шкідливого алькоголю.

Тому виглядає, що добре було б, якби авторитетні люди в цім ділі, як наприклад повищі автори, писали про здоров'я в насвітленні позитивного підходу.

Колись, а також і ще сьогодні повторюється, що "пластун не курить", але чомусь після приїзду до Північної Америки багато пластунок почало курити, а не тому, що їм цього було потрібно, але лише тому, що всі вони кинулися на програму тілесного худіння і тимсамим хотіли ушляхетнити криві своїх фігур. Вони всі, як закон, перестали переїдатися, пішли на діету нави, трішки солодного і цигарни. Деякі з них похуділи забагато, довели себе до анемії і покинули плян "не переїдатися", але не покинули курити.

Багато розмов про алькоголь, але про споживання білого цукру ніколи нема згадки. А властиво наша система перетворює цей цукор у алькоголі й брагу, там всередині, а то є така погань помішана, якої ми ніколи не пили б. Так само недавно пішла нагінна на холестероль, і дуже багато людей ронами вже не їдять здорового, природою даного і дуже збалансованого харчу, як повне коров'яче молоко, яйця чи масло, які повні різних амінокислот, мінералів, вітамінів, що є не тільки харчем, але також засобом ogrivannya тіла, змивання клітин, змазування залоз, вдержування м'якоти шкіри, зміцнювання системи думання і ряд інших корисних процесів. Про печінку, що є фантично шпихліром усього відживного, вже навіть немає мови.

Всі переходять на комерційно вже перероблені харчі, бо там немає холестеролю. Так, то правда, але там є дохід для тих, що зуміли залякати консументів, що холестероль — це убійник, не нажучи ні одним словом, що людсьна система сама такий холестероль виробляє, якщо їй потрібно. Також ніхто не згадує публічно і про те, що лецитин, складник сої, розчиняє холестероль, тому продукти сої, яйця, повне молоко і масло є зовсім здоровим харчем для здорової людини, яна має нормальний рівень холестеролю в крові.

У кожну проблему треба вглибитися, бачити її небезпеки, але також і треба заразом шукати і заходів проти небезпек.

Збалансованість є цим ключовим засобом. Збалансованість у підбиранні харчів, збалансованість у їх кількості з'їдання, збалансованість у питті вина чи пива і ряд інших. Збалансованість у підході до молоді з ученням, не фанатизм, не односторонність, а збалансованість також і в харчуванні молодих. Бо то вони будуть здоровими видержувати в марші суперництва із своїми ровесниками, що мусять мати силу думати й думати швидко й уміло.

Всього треба навчити людей, або як староавстрійська мілітарна філософія вчить, що "ді льойте мюссен коммандірт верден" (людям треба наказувати), і треба їх навчити добре від самого початку, — ще перед тим, пони вони почнуть самі собі вишукувати нові способи. Ніби нові способи старої

мудрости, яка існує віддавна, але для них це нове, бо їх того ніхто не навчив. А вчити їх повинні знавці того діла, і якщо мова про здоров'я, то повищі автори є може найкращими виховниками в цім.

Про здоров'я треба писати часто і вглиблюватися в його проблематику, — пізнавати правду про нього. І треба писати про тютюн і коноплі і алькоголь, — про їхній шкідливий вплив, але може не для сеніорів. Деякі з останніх вже просякли запахом "турецького", і для них це пусті слова. А деякі вже трясуться в ногах і в руках і мусять випити щось, щоб утриматися; ще іншим "не травить", то їм треба порад, а не пересторог.

ЛИСТУВАННЯ

Наша Дорога Подруго! Дякуємо за великодню листівку. Тепер щодня з Данилком сидимо над матеріалами українознавства п'ятої кляси, над вимогами до третьої новацької проби, яку мусить здобути, щоб таборувати разом із своїми товаришами в юнацькому таборі. Ще бракує йому дві вмілості.

Моє життя не виглядає таким захоплюючим. Деякі дні Данилко співпрацює і все йде гладко, але є дні, в яких він бунтується, полонить його дух отаманичини, хоче мати вакації, як всі інші діти. Тоді наука тягнеться до вечері. Зладивши вечерю, помивши посуду, я чуюся так, якби по мені пробіглося ціле стадо слонів. В такі дні я огірчена, питаю сама себе — чи варто мені мучитися? Якщо він колись одружитья з чужинкою, все піде нінащо. Але на зміну приходять дні ентузіязму.

Наш весняний семестр був виповнений працею. Я — голова університетського комітету бібліотеки — організувала багато зайнять. Мала виступати в дискусії пр українських жінок професіоналісток, але її перенесли на осінь.

При кінці семестра прийшла для мене винагорода, — мені признали другий ступінь професорства (professor associate) і запросили, як і Богдана два роки тому, до гонорового товариства науковців. Говорячи про досягнення, хочу поділитися цікавою новиною. Минулої осені я викладала з літератури наукову фантастику. З того пішло моє зацікавлення Бердником, і я підготувала працю про його "Зоряний Корсар". Праця була прийнята для відчитання на Міжнародній Конфе-

ренції Фантастики в Бова Ротон університеті в Атлантику на Флориді. Читали доповіді про фантастику, крім мене, ще поляк і росіянин. Вперше мені довелося бачити таку поведінку прелегентів. Прелегенти, прочитавши свої доповіді, вийшли з кімнати. Я лишилася сама за президіальним столом, слухали мене американці. Це говорить само за себе — “воріженьки” не люблять нас, хоч вони й не з першої генерації. Було мені прикро, але за це я здобула повну симпатію присутніх, і мала нагоду неформально багато дечого сказати про Україну і її теперішню ситуацію.

Долучую Данилкового листа до “Готуйсь”. Це його виконання вимоги до вмілості “Кореспондента”. Мушу кінчати, бо тут при столі в ідальні пекельна спека, вже рука заболіла. Другим разом напишу більше про саме Пуерто-Ріко. Скоб!

Оленка, Богдан і Данилко Сацюки, Сан-Жерман

Від Реданції: Містимо лист одного з наших друзів, який минулого року відвідував Україну. Його спостереження, думаємо, будуть цікавими для читачів, бож це свіжі й безпосередні враження з мандрівки по “нашій, не своїй землі”.

Вельмишановний і Дорогий Друже!

Андрія я бачив у Римі минулого року. З Риму я від'їхав в Україну відвідати своїх рідних. Мав щастя ще побачитись з мамою, яка вже доживає останні дні, брата та решту ближчої і дальшої родини. Радість і смуток! Смуток, бо довкола ярмо. Вони, хоч і живуть на прадідівській, та не на своїй землі, але жодних прав не мають на якусь власність, хоч би малу, бо все “казьонне”, і в кожній хвилині можуть позбутися навіть власної хати й того клаттика землі, що його тимчасово доглядають. Нам здалека вже примрячилась дійсність в Україні, бо живемо від неї далеко і не відчуваємо її болю й нужди. Ми вже привикли до добробуту і широкої свободи, і тільки вряди-годи, ще по традиції, декляруємо себе синами України, а для заспокоєння власного сумління, в ім'я “великої ідеї” творимо ще одну партію чи “організацію”. Там нарід терпить кожного дня і боротьба за життя і справедливість-рівноправність інтенсивна на кожному кроці. Доходить до того,

що навіть у крамниці чи ресторані нема ввічливості, а гаркання й підозріння. Це зродилось у висліді інстинкту самооборони й протесту. Ось приклад: У Львові жінки моєї родини вічно десь зникали з нашого товариства. Врешті мене це схвилювало. Питаю — чи моя присутність їм уже надокучила. Вони у відповідь таке: “Не знаєш, що говориш. Ми користуємо з нагоди, що тут можемо щось купити. І купуємо, що дають, а не те, що нам сьогодні потрібне”. Або в ресторані: Зайшли ми в ресторан. Брат питає, чи є місце, а кельнер йому у відповідь піднесеним голосом — що вже нема. А з порога видно, що є. Зчинилась буча. Він хоче хабаря. Мені стало неприємно, що за власні гроші треба просити ласки. І я братові так і сказав. Кельнер, почувши мій спокійний голос і, мабуть, пізнавши, що я “іностронець”, діаметрально змінив своє відношення. По хвилині знайшов для нас місце.

Дорогий Друже! Я бачив різні міста, але таке, як Львів, тепер бачив вперше... Воно музей зубожіння й занедбання. Солідного ремонту місто не бачило мабуть від 1939 року. Поруч зубожіння й росіянізація. Львів ще живе надією на краще майбутнє, бо його мешканці не втратили віри у незалежність свого народу. Це віддзеркалюється у їх поведінці супроти влади, хоча б могила Івасюка на Личакові — вся у квітах! І в той момент, коли я її відвідав, хтось написав на картці паперу на його гробі: “Моліться за нього, його замордували вороги”. Франко, Крушельницька, Шашкевич, Людкевич теж у пошані, бо на їх могилах завжди квіти. Так, народ таки не забув своїх великих синів-дочок. А одна жінка перед моїм виїздом у Львові мені сказала: “Перекажіть вашим там закордонном, що ми ще тут довго поборемось, бо тут є багато свідомої інтелігенції, яка працює для кращого буття нашого народу”. Хай послужить приклад одного підпавшого, що є на думці в людей у розпуці, яким вже не страшні в'язниці. П'яний перед нашим готелем на Валах кричав: “Дивіться, добрі люди, як з---и москалі нашу Галичину”. Так, Львів ще побореться. Може й ще деякі міста й села, а як виглядає Київ?

Місто чудове! Відбудоване, нове, чисте, хіба що Дарниця завжди в димах. Багатство пам'яток старовини й поруч з тим вулиці засмічені всякою советською макулатурою. Червоні ганчірки висять впоперек доріг, пригадуючи населенню помилки Хмельницького та засліпленого православ'я. Українського сучасного духа там не знайдеш, за вийнятком кількох

крамниць з українською вишивкою чи різьбою. А населення? Тут на лік не почувеш української мови на вулиці, хіба на Бесарабському ринку, де перекупки не зважають на мовну політику. Мені підходило до горла, як я чув якогось "хахла", що намагався говорити до такого самого по-російськи. Приходить на думку, звідкіля беруться ті дисиденти, про яких ми знаємо? Це мабуть одиниці, бо за шість днів свого перебування в Києві, я чув не вимушену українську мову на вулиці тільки один раз та раз у театрі, де якийсь актор розповів кілька анекдотів. Правда, в готелях до нас говорили по-українському, бо знали, що ми інакше не говоритимемо. Наша провідниця теж так до нас говорила, і всякі інші службовці, які мали з нами діло. Але, обернувшись від нас, між собою далі розмовляли "на всепонятном". От чому моє огірчення! Ми тут "за плотом" поробились супернагірцями, спадкоємцями чистоти ідей. Яких? Червоно-чорного кольору, чи синьо-жовтого, чи може ще якого іншого. Тому у нас непорозуміння з дисидентами. Ми їх не розуміємо, від того, що задовго і задалеко поза країною. Життя витворює нові обставини й світогляди, і тут, і там. Що ж ми такого великого створили, чим можна б було пишатись? Багато будинків! Але хто в них, і як ще довго буде той дух, в ім'я якого ми їх будували? Ми втратили багато зусиль на пам'ятки, але чи хтось їх пошанує, коли нас не стане? Ми не зуміли зацепити нашим дітям любови до свого народу, з якого вони вийшли, вже не говорю про батьківщину, що дуже релятивне, тимбільше для третього чи дальшого покоління. Коли прийшлося до творення й утримання всеукраїнської репрезентації СКВУ, то наші політики затурбувались про власне корито і престиж. Жиди чи їхні партійці ніколи не стояли в дорозі жидівству, а наші партійці активно щось подібне поборюють. Ось і де "закопаний кіт". Але досить, а то ще подумаєш, що у мене тільки сам біль і темні образи.

У мене не все журба і смуток, маю і потіху. Обидва мої сини добрі й активні українці. І вже у молодшого є теж наслідник. Отже, я вже справжній дід.

Іншим разом напишу щось веселіше, ніж тепер. Бо, знаєш, те, що накопало на душі, хотів комусь розповісти, воно мене душило.

Здоровлю Тебе щиро та бажаю кріпкого здоров'я!

Іван

НАРАДИ КУПО

Розпочав їх своїм гарним змістовним словом Начальний Пластун — пл. сен. Ю. Старосольський. Він дякував за поновне обрання його на пост Н. Пластуна, з'ясовував, яка це велика відповідальність нас пластунів перед громадянством за те довір'я, яким нас обдаровують навіть ті, які нічого не знають про Пласт. Це нас зобов'язує, бо ми продовжуємо ідеали таких велетнів духовости України, як Шевченко, Сковорода, таких, що потім несли їх народів — Роман Шухевич, Михайло Сорока, тих, що тепер несуть — сучасні Караванські, Сверстюки, Калинці, Стуси, Чорноволи та багато інших.

У Зборах взяло участь 70 делегатів та близько 45 гостей. Делегати прибули з усіх країн, де діє Пласт — Австралії, Аргентині, Великобританії, Німеччині, Канаді та США.

Проводила Зборами президія — Мирослав Лабунька — голова, Богдан Тарнавський і Ігор Зубенко — заступники, Оксана Бережницька та Ярослав Пришляк — секретарі.

Крім слова Начального Пластуна, були в програмі праці комісії, додаткові звіти уступаючого проводу, дискусія над звітами, звіти з праць комісій та вибір нового проводу.

У суботу ввечері, 19 квітня, відбулася святкова вечеря, при відкритті якої відзначено 50-річчя УПС. Під час вечері виголосив доповідь пл. сен. Микола Плав'юк, президент Секретаріату СКВУ. Співав ансамбль "Промінь" під керівництвом Богданни Волянської.

У неділю, 20 квітня обрано новий провід у складі: **Головна Пластова Рада** — Тарас Дурбак — голова, Роман Рогожа, Віктор Яворський, Дмитро Попадинець, Юрій Ференцевич, Петро Содоль та Ярослав Падох, заступники — Володимир Рак, Іванна Ганкевич, Богдан Колос. **Головна Пластова Булава**: голова — Любомир Романків, Слава Рубель — перший заступник, Микола Ставничий — другий заступник (по виховних справах), Юрій Богачевський — третій заступник, Марта Боровик — генеральний секретар, Остап Винник — діловод господар-

ки і фінансів, Ляриса Онишкевич — голова дослідно-плянувальної комісії, Андрій Харак — діловод видань, Андрій Чорний — діловод Пластприятю, булавний новаків — Юрій Шевчук, булавна новачок — Ірина Богачевська, булавний юнаків — Юрій Данилів, булавна юначок — Дора Горбачевська. До ГПБ входять також обрані на своїх з'їздах Дарія Франкен — булавна УПС, і Всеволод Соколик — булавний УСП. Одночасно кооптовано до ГПБ Мотрю Мілянч на кореспонденційну секретарку, Юрія Яримовича на протоколярного секретаря, Михайла Белендюка — на скарбника.

На нарадах VIII КУПО створено, як допоміжну проводам, групу колишніх заслужених пластових провідників, які дбатимуть про тяглість, послідовність і єдність пластової дії поміж існуючими пластовими з'єднаннями, а також і їх зв'язок з Пластом в минулому. Першим членом цієї групи став довголітній визначний пластовий провідник Яро Гладкий.

Кожна зустріч пластуництва з різних країн чи осередків приносить її учасникам своєрідні переживання. Переживання об'єднують, скріплюють дружбу, додають заохоти змагатися з трудами, залишають спомини. Цим разом у споминах залишиться — гостинність господарів "Союзівки", глибока змістом і така сповнена любов'ю до Пласту проповідь о. Богдана Смика під час Св. Літургії з нагоди святкування 50-річчя УПС, і той молитовний настрій у церкві серед чудової природи "Союзівки", що його ми мали тоді в суботу, 19 квітня, і все почуєте з уст активних учасників Збору, усе бачене, заплановане, обіцяне, що мають нам принести на чергову зустріч ті, що їх ми обрали своїм проводом!

ЗВІТ З ПЕРЕВІРКИ ДІЯЛЬНОСТІ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ НА 8 ЗБОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ 19 — 20 квітня 1980

Згідно з вимогою Статуту КУПО, Стаття VI, §6, пункт в, Головна Пластова Рада перевела двічі перевірку діяльності Головної Пластової Булави за такі періоди її діяльності: 1976-77 і 1978-80 з 15-им березня 1980 включно. Перевірку проведено на основі поданих на письмі звітів членів ГПБ, протоколів засідань ГПБ, на основі участі в засіданнях ГПБ та розмов з членами ГПБ.

У висліді перевірки стверджено:

1. **Склад ГПБ:** Всі діловодства ГПБ, передбачені Статутом КУПО й обрані на 7-их Зборах КУПО, були постійно обсажені. На внесення ГПБ, ГПР затвердила такий склад ГПБ:

пл. сен. Іван Головінський — діловод дослідно-плянувальної комісії, — зрезигнував на весні 1979,

п. Ярослав Турянський — діловод Пластприятю — зрезигнував восени 1977.

Були такі зміни на постах ГПБ, що їх затвердила ГПР: на Великій Раді УПС обрано дня 8. 10. 1977 на місце пл. сен. Т. Самотулки, пл. сен. Даду Мосору-Франкен, на місце гол. бул. УСП ст. пл. Б. Сірського, який зрезигнував, апробовано його заступника ст. пл. Всеволода Соколина.

Повний склад членів ГПБ та кооптованих співробітників поданий у звіті ГПБ.

2. Засідання ГПБ

ГПБ відбувала пленарні й президіальні засідання. Кількість засідань правильна. Участь членів ГПБ в обох типах засідань задовільна. Розпорошеність членів ГПБ і пов'язані з тим кошти переїзду не дозволяли на кращу участь.

3. **Спосіб праці ГПБ:** В засаді праця велася колегіально, але було теж багато президіальних рішень з причин, які подано під 2. Канцелярія ГПБ працювала дуже успішно, майже кожного тижня була хоч один вечір чинна для полагоджування поточних справ.

4. **Плянування: Виготовлено загальне плянування на цілу наденцію.** Докладне плянування добре і успішне.

5. **Внутрішній зв'язок і співпраця між членами ГПБ:** Внутрішній зв'язок був утруднений розпорошенням членів. Співпраця членів натрапляла інколи на труднощі з уваги на перехрещування компетенцій. Цей останній недолік швидко усунуто.

6. **Зв'язок з країнами:** ГПБ доклала багато старань, щоб вдержувати письмовий і особистий зв'язок з країнами. Ця ділянка була дуже успішна, але коштовна.

7. **Господарення бюджетом:** Відчитність діяльності й господарювання бюджетом у діловода господарки і фінансів добрі, хоч крайові пластові старшини спізнено надсилали внески. Слід підкреслити те, що референт подбав про устійнення фондів на різні цілі та устійнив їх грошеву вартість.

8. **Винонання рекомендацій, плянів, резолюцій і постанов КУПО:** Цю ділянку ГПБ винонала передовсім через булави виховних уладів.

9. **Винонання рекомендацій Пластового Конгресу Другого:** Це завдання належало до дослідно-плянувальної комісії. З уваги на те, що референт цієї комісії зрезигнував зрештє бран співробітників, рекомендацій Конгресу Другого не переведжено в життя.

10. **Видання Пластових Вістей:** У цій наденції видано три числа "Пластових Вістей". У них поміщено, між іншим, Статут КУПО і Правильник УСП.

11. **Підбрання гасла:** ГПБ проголосила чотири гасла, що мали унапрямувати важливі ділянки праці продовж каденції діючої ГПБ. Гасла були змістовні та актуальні.

12. **Виготовлення правильника дії ГПБ:** На доручення ГПР, ГПБ виготовила новий правильник дії, нав'язуючи до нових постанов Статуту КУПО та уточнюючи компетенції діловодів.

Потреба докладнішого уточнення компетенцій І-го заступника голови в справах виховних, спинала передачу цього правильника до апробати і схвалення.

13. **Хоч є потреби,** не зревідано процедури надавання вищих пластових відзначень.

14. **Приміщення для пластового архіву в Оттаві, Канада.** ГПБ ще не підготувала тієї справи настільки, щоб можна було вже там пересилати архівні матеріали.

15. **Пластприят:** З уваги на резигнацію діловода Пластприяту, ця ділянка не була урухомлена.

16. **Правильники уладів:**

- а) Пляновані зміни до правильника УПН ще не впроваджені в життя.
- б) Приготовано і видано на сторінках журналу для виховників "В дорогу з юнацтвом" нові вимоги для іспитів вмілостей.
- в) Приготовано і видано на сторінках "Пластових Вістей" новий Правильник УСП.

Головна Пластова Рада одержала від ГПБ (15. 5. 1978) до перегляду й затвердження правильник УСП. Правильник ГПР потвердила 15. 10. 1978, зробивши у ньому чотири важливі зміни.

17. **Перебрання матеріалів діловодств попередньої ГПБ:** Перебрано всі матеріали від уступаючих діловодів у визначеному часі.

18. **Зв'язок з громадянством та представниками провінційних урядів Канади:** На відмічення заслугове масова зустріч з українським громадянством та представниками провінційного уряду Альберти під час Міжкрасової Пластової Зустрічі в 1978 році.

19. **Вишкільні матеріали та їх видавання:** На відмічення заслугове видавання тих вишкільних матеріалів, що появлялися в "В дорогу з юнацтвом" та "Вогонь Орлиної Ради".

20. **Вишколи:** ГПБ ініціювала та провела вишколи: в Аргентині, Австралії та Великій Британії.

21. **Дослідно-плянувальна комісія:** Як уже згадано, ця комісія була не діяльна з причини резигнації референта тієї комісії. Заходи ГПБ знайти кандидата на цей пост, не були успішні. Брак тієї комісії відбився негативно на дії Пласту в ділянці дослідів проблематики наміченої ПКДругим. Не підготовано й проблематики на ПКТретій.

22. **Протоколи засідань ГПБ:** Протоколи засідань ГПБ появлялися на час і вони правильно віддзеркалювали зміст і хід засідань. Зокрема слід відмітити, що протоколи були розсилані до ГПР і КПС.

23. **Великий Збір УПС та З'їзд УСП:** Відбулися Збір УПС та Заг. З'їзд УСП. На них обрано органи УПС і УСП. ГПБ не виправила і не перевидала правильника УПС. Через це постійно панує непевність котрий правильник обов'язує; практично уживається Правильник УПС з 1973 року.

24. **Важливіші поїздки:** Представники ГПБ відвідали крайові пластові організації у країнах: Австралія, Аргентина, Велика Британія, Канада. Зв'язок з КПС в США був налагоджений.

В загальному праця ГПБ у звітному часі була згідна з вимогами Статуту КУПО, систематично плянована, колегіальна та успішна.

На окреме відмічення заслугове переведення Міжкрасової Пластової Зустрічі в Канаді в 1978 та тісний зв'язок із КПС-ми поодиноких країн.

Окремі ствердження пл. сен. В. Рана, члена ГПР, щодо перевірки фінансово-господарського референта ГПБ:

"Пл. сен. Микола Василик подав до перевірки всі потрібні книги і прилоги свого діловодства. Господарювання за роки 1977 і 1978 я перевіряв дня 23-го квітня 1979 року... У висліді моєї перевірки за 1979 рік і перше чвертьріччя 1980 року стверджую так:

1. Всі приходові і розходові документи упорядковані в хронологічному порядку.
2. Всі вписи в насовій книзі належно удокументовані, зісумовані й відповідають оригінальним документам.
3. Книговедення було ведене проглядно, зразково.
4. Стан наси виназаний в насовому звіті і запасному фонді складається з двох позицій: чекового і ошадностевих конт. Всі ці конта виставлені на ім'я Пласт ІНК. ГПБ — Микола Василик (Банк в Елленвілл, Н. Й.).

На підставі поданих рахунків до виплат стверджую, що витрати на подороні, телефони за 1979 рік і першу чверть 1980 року значно збільшилися в порівнянні з попередніми роками. ГПБулава мусить подбати, щоб ці витрати проаналізувати й обмежити потребу поїздок до мінімуму, а телефонічні розмови заступити листуванням, яке є багато дешевше. Воно й служитиме архівною вартістю".

25. **Устійнення статистики членства.** Її неможливо було точно устійнити, бо звіти КПС-и надсилають не тільки в різних порах року, але навіть і в різних роках. Тому ГПР доручила ГПБ провести акцію обліку членства на означений день. ГПБ через І-го заступника голови поробила в тій справі відповідну акцію, але не всі КПС цю вимогу виконали.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ГПБУЛАВІ У ВИСЛІДІ ПЕРЕВІРКИ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Закінчити й дати до потвердження ГПР Правильник дії ГПБулави.
2. Провести потрібні поправки у Правильнику УПН, Правильнику УПС, проголосити їх у "Пластових Вістях".

3. Присвятити більше уваги й допомогти відповідними заходами Пластовому Видавництву — редакціям і адміністрації "Готуйсь", "Юнак" та "Пластовий Шлях".

4. Присвятити увагу УСП, допомагаючи ввести потрібні організаційно-устроєві зміни та поновлюючи його діяльність. Звернутися у цій справі до КПС та окремих станиць, щоб доклали заходів для підтримки пластової преси та ініціативи в діяльності старшого пластуна.

5. Після схвалення ГПРадою Правильника 100-тисячного фонду приступити до акції збирання цього фонду, щоб забезпечити фінансову базу для виховної дії Пласту.

6. У висліді устроєвого, ідейного виховного й фінансового закріплення Пласту в діаспорі — поглибити й поширити його суспільно-громадську діяльність.

**Внесення ГПР дати абсолюторію уступаючій ГПБулаві на VIII Зборі КУПО,
20. 4. 1980**

Головна Пластова Рада по переведенні перевірки діяльності ГПБ за період від листопада 1978 до 20 березня 1980 року та зваживши позитивну дискусію на VIII Зборі КУПО над цим звітом, пропонує VIII Зборові КУПО дати з подякою і високим дружнім признанням абсолюторію уступаючій ГП Булаві. Зокрема ця подяка і признання належить за колегіальну співпрацю і вдержування одности Пласту внутрі ГПБ, як і Пласту в діаспорі. Президії ГПБ — голові, його заступникам, секретареві, діловодові фінансів, колишньому голові ГПБ, головним булавним виховних уладів, головним булавним УСП-ів, редакторам виховної й сеньйорської преси і публікацій та всім їхнім співробітникам. Скоб!

За Головну Пластову Раду:

пл. сен. Яро Гладкий — голова

ст. пл. Богдан Колос — секретар

пл. сен. Володимир Рак — заступник голови ГПР

пл. сен. Дмитро Попадинець — заст. голови ГПР

пл. сен. Ігор Сохан — голова КНР США і член ГПР

пл. сен. Ярослав Гаврих — голова КНР Великобританії і член ГПР

пл. сен. Андрій Харак — голова КНР в Канаді і член ГПР

пл. сен. Тарас Дурбак.

До

Хвальної Реданції "Пластового Шляху" в Торонті

Вельмишановні Пані і Панове! В останньому числі "Пластового Шляху" з грудня м. р. (одержали його щойно вчора) поміщений заклин в справі допомоги письменниці Вірі Вовк в поширенні антології української літератури по-португальськи. Похвальне діло!

Я додала б від себе, однак, що згідно з законом, з кожного чена, що його присилають до Бразилії з-за кордону, банк відтягає 2 дол. за зміну на бразилійську валюту. (Чи то чек на 5 дол., чи на 500 дол. — два долари заберуть собі). Отже корисніше було б вислати, скажім, 200 дол. від десяти осіб і стратити на них лишень 2 дол., ніж як кожен вишле окремо. Великі осередки могли б перевести збірну й відтак усе те переслати одним чеком.

З деякими нашими інституціями в Бразилії я є у контакті від 1967 р. і тому даю досвід.

Бажаючи гарних успіхів у збірці,

остаюсь з пошаною до Вас

Анна Манух

П. С. Ми мали шану і приємність вітати в нашій громаді п. Віру 27 січня 1980 р.

БАТЬКИ І ДІТИ

Проблеми... Турботи... Що з ними робити? Завжди вони були, але в наші дні їх таки забагато. Мешканців кулі земної немилосердно заливають, мов з вульканів лява, проблеми. Борсаються в них і державні мужі, і родини, і громади. Не бракує їх кожному з нас. Українська спільнота, поруч з іншими проблемами, наполегливо шукає відповіді на питання — чому наша молодь, у багатьох випадках, не цікавиться та втікає від громадського життя, а то й переходить до чужих? Чому діти відчужуються від батьків?

Складні це питання, вони вимагають всебічної аналізи, тісної співпраці та обережного і вдумливого відношення до молодого покоління.

Є багато фактів, які допомагають зрозуміти це тривожне явище, фактів, які доводять вину молоді, а часом і старших. Звертаємо нашу увагу на деякі негативні явища в поведінці старших у відношенні до молодших, взявши за основу правдиві оповідання й зауваги, які довелося почути з уст юначок і юнаків. Ці оповідання напевно змусять декого задуматися над своєю поведінкою та висловами.

Шістнадцятилітня учениця курсів українознавства сидить на лекції, не приймаючи ніякої участі в праці кляси. По тому, як вона нервово стискає руки, видно, що юначка чимсь дуже збентежена. Вчителька це спостерігає і, використавши

відповідну хвилину, радить їй поділитися своїми проблемами з найвірнішим порадиником — з мамою. Дівчина полегшено зідхає, вдячно усміхаючись.

На другий день ця учениця дзвонить до вчительки і голосом, тремтячим від хвилювання, заявляє, що ніколи не буде вона з мамою говорити про свої справи.

— Але чому? Що сталося? — питає вчителька. І ось розповіла дівчина:

— Прийшла я додому з твердим переконанням і рішенням поговорити з мамою про те, що мене дуже турбує. Хотіла зробити це відразу, поки ще тато не повернувся з роботи. Та задзвонив телефон і мама почала з кимсь довгу розмову. Спочатку я терпляче чекала, не прислухаючись до розмови. Та ось долетіло до мене ім'я сусідської дівчини. Це мене зацікавило. Мама оповідала любовну історію цієї дівчини, при чому невтримно вживала погані слова, висміювала та ганьбила її поведінку, пророкуючи, що вона напевно "скрутить собі шию".

На мене це зробило таке враження, що я розплакалась. Мама почула, припинила розмову і почала розпитувати, чого я так гірко плачу?

У відповідь я тільки хлипала... Бо не могла я сказати мамі, що хотіла з нею порадитись... Що я маю таку саму проблему, як і сусідська дівчина, яку вона тількищо збештала від голови до п'ят... Не могла сказати, що в цю мить, у моїй душі затьмарилось велике і тепле почуття, яке я мала до мами.

Сумна історія. А ось друга, також невесела...

Під час обіду звертається мати до сина: "Пора, хлопче, думати про одруження. Багато є гарних дівчат, можна вибрати собі під пару". Хлопцеві ніби гора з плечей зсунулась! Вже давно шукав нагоди, щоб поговорити з батьками про те, що хоче одружитися. Та все якось не виходило... А тут мама сама почала.

— Я вже вибрав, мамо! — і назвав ім'я та прізвище коханої дівчини.

— Що?! Та вона ж не належить до нашої організації! Шукай між своїми!

— А хіба ж моя дівчина не своя? Вона ж українка, порядних батьків донька!

— І чути не хочу більше про неї! Кажу, шукай між своїми! — і, гримнувши дверима, вийшла з кімнати.

— Слухай, що мама каже! — докинув батько, і також вийшов, залишаючи вкрай збентеженого сина.

Проминали дні за днями... Між батьками і сином поглиблювалася прірва. Син не міг зрозуміти, чому батьки вважають не своєю гарну, добру українську дівчину, яка припала йому до серця. Він вперто обстоював своє рішення одружитися з тією дівчиною. Закінчилася ця історія тим, що син покинув батьківську хату...

А ось зауваги, які торкаються громадського життя. Коли їх підсумувати, то вони зводяться до такої відвертої критики деяких старших громадян.

— Ну, скажіть, у кого буде бажання працювати з такими, які говорять одне, а роблять друге? Наприклад, на зборах закликають до збереження культури, закликають всіма силами підтримати діячів культури, а самі пальцем об палець не стукнуть! Не купують книжок наших письменників, не завдають собі труда відвідати виставки картин наших мистців, чи піти в театр подивитись на ту чи іншу п'єсу, чи концерт, в яких часто приймає участь і молодь.

— Як можна вимагати від нас, молодих, щоб ми шанували залюблених тільки в себе людей?

Варто над цим призадуматись!

ПРИГАДКА ЩОДО ПЕРЕДПЛАТ ПЛАСТОВИХ ЖУРНАЛІВ

ПРИГАДУЄМО УСІМ НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, що згідно з постановою, прийнятою на VII-их і потвердженою на VIII-их ЗБОРАХ КУПО, поодинокі КПСтаршини відповідають за кожнорічне переслання точних адрес і за зібрання передплат за пластові журнали від свого членства.

Усі члени пластових станиць зобов'язані вплатити передплати у своїх станицях до кінця лютого кожного року. Станичні референти пластових журналів пересилають зібрані вплати на початку березня до своєї КПСтаршини, а КПСтаршини до 15 березня зобов'язані вплатити загальну суму, відповідно до числа передплатників, яких вони подали на пересланих списках.

Цю нову систему збирання передплат впроваджено з думкою, щоб КПСтаршини мали евіденцію передплатників зі

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

ТГ: Пластові сеніори і "Пластовий Шлях" — — — — — 1

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

о. Ігор Куташ: "Ти повинен комусь служити" — — — — — 4

Іван Сирнин: Національне кредо вільних українців — — — — — 5

У. Пелех: Дружба відкриває справжній сенс життя — — — — — 7

МИ І НАШ НАРОД

Микола Плав'юн: Звернення до учасників VIII КУПО — — — — — 10

Ольга Кузьмович: Мовчазна більшість — — — — — 15

Т. Горохович: XIV Пленарна Сесія Секретаріату СКВУ — — — — — 16

Т. Горохович: Дискусійна лава під час XIV ПСесії СКВУ — — — — — 21

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Т. Горохович: VIII Конференція Українських Пл. Організацій та наради, пов'язані з КУПО — — — — — 27

**** Резолюції та рекомендації 8-их Зборів КУПО — — — — — 30**

Ольга Кузьмович: Сьогоднішнє юнацтво — — — — — 32

**** Звернення до батьків Пл. Станиці у Вашингтоні — — — — — 39**

**** З матеріалів юнацьких виховників Станиці Вашингтон — — — — — 40**

ВИХОВНІ СПРАВИ ЮНАЦТВА

**** Велика Рада Снобиного Круга — — — — — 41**

Олександр Бережницький: Старше юнацтво, його потреби — — — — — 42

**** Інтерв'ю з станичною Пл. Станиці в Нью-Йорку — — — — — 46**

**** Резолюції 5-ої ВРади "Снобиного Круга" — — — — — 48**

ВИХОВНІ ПРОБЛЕМИ НОВАЦТВА

**** Велика Рада "Орлиного Круга" — — — — — 49**

**** Резолюції "Орлиного Круга" з VIII КУПО — — — — — 50**

НАШІ ВТРАТИ

**** Допоможімо створити пост. стип. фонд ім. О. Кульчицьного — — — — — 51**

**** Св. п. Дарія Сночдополь-Бойчук відійшла у вічність — — — — — 53**

ПРОБЛЕМИ УПСЕНІОРАТУ

Ольга Кузьмович: Уладові Пл. Сеніорату у його 50-річчя — — — — — 56

Ганна Коренець: Діяльність Нуреня УПС-ок "Ті, що греблі рвуть" — — — — — 59

Петро Саварин: Едмонтонські Пластуни на службі українській спільноті — — — — — 63

Павло Дорожинський: Чи задовільна участь членів УПС у пластовому і громадському житті? — — — — — 69

Мотря Мілянич: "Пласт помагає іншим" — — — — — 71

М. Івасівна, Л. Алиськевич: Сеніори при праці — — — — — 71

А. Гладилович: Допомога Вид. Комітету українським політв'язням — — — — — 72

Повідомлення — — — — — 73

"ПЛЕНАЙТЕ МОВУ"...

ст. пл. Марно Горбач: Лист в справі мови — — — — — 75

М. Павлюк: Цінне і необхідне видання — словники — — — — — 76

МИ І НАШЕ ДОВКІЛЛЯ

ст. пл. Марта Зелли: Зимові курси українознавства у Манвіллер Франція — — — — — 78

ст. пл. Діяна Борис: Старші пластунки Вінніпегу у Міжн. Році Дитини — — — — — 80

Євгенія Чайна: Латни на штанах — — — — — 82

МИ І НАШЕ МИНУЛЕ

Л. Абрамюн-Волинець: 30-річчя Пл. Станиці в Нью-Йорку — — — — — 84

М. Утриско: Причинни до Золотого Ювілею УПС — — — — — 88

М. Утриско: Початки пластового водноплавства — — — — — 91

КУТОК ПЛАСТПРИЯТУ

Н. Чорний: Звернення до Батьків — — — — — 93

М. Костко, ОХ: Ще про раціональне харчування — — — — — 95

ЛИСТУВАННЯ

О. Б. Сацюни: Лист про життя пластової родини в Пуерто Ріно — — — — — 97

Іван: Лист про поїздку в Україну — — — — — 98

**** Наради КУПО — — — — — 101**

Яро Гладний: Звіт з перевірки діяльності ГПБ на 8 Збори КУПО — — — — — 102

Євгенія Чайна: Батьки і діти — — — — — 107

Пригадка щодо передплат пластових журналів — — — — — 109

Список датнів на пресфонд "Пластового Шляху" — — — — — 110

Зміст — — — — — 112